

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yirmi beşinci Birleşim

6 . I . 1954 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	38	in teşrii masuniyetinin kaldırılması hak-	
2. — Havale edilen kâğıtlar	38:39	kındaki tezkerenin geri verilmesine dair	
3. — Yoklama	39	Başvekâlet tezkeresi (3/517, 3/564)	40
4. — Riyaset Divanının Umumi Heyete	39	5. — Takrirler	40
sunuşları		1. — Afyon Karahisar Mebusu Ali İh-	
1. — Gümrük Tarifesi Kanununun 2255		san Sâbis'in, Mısır Hükümeti tarafın-	
sayılı Kanunla değiştirilen 401 numarası-		dan Türkiye Elçisi hakkında alınan karar	
nın altındaki ihtar hükmünün 190 sayılı		münasebetiyle takriri ve Dışişleri Vekili	
tefsirde yazılı numaralar dışında kalan		Fuad Köprülü'nün beyanatı (4/394)	40:41,
ve son kısımda ifade edilen eşyaya şâmil			62:64,64
olup olmadığının tavzihan bir karara bağ-		6. — Görüşülen işler	41
lanması hakkındaki Başvekâlet tezkere-		1. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğ-	
sinin Geçici Komisyona verilmesi (3/565)	39	lu ve Kars Mebusu Tezer Taşkıran'ın,	
2. — Trabzon Mebusu Faik Ahmed		Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Ka-	
Barutçu ve iki arkadaşının, Devlet De-		mununa geçici bir madde eklenmesi hak-	
miryolları İstimlâk Kanununun 3 ve 4 ncü		kında kanun teklifleri ve Maliye ve Bütçe	
maddeleriyle bu kanuna müzeyyel 1607		komisyonları raporları (2/513, 516)	41:42,
sayılı Kanunun 2 ve 3 ncü maddelerinin			50,52,67:70
yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tek-		2. — Devlet Memurları Aylıklarının	
lifinin geçici bir komisyonda görüşülmesi		Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sa-	
hakkında Adalet Komisyonu Riyaseti tez-		sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Em-	
keresi (2/412, 3/566)	39:40	nîyet Umum Müdürlüğü kısmında deği-	
3. — Gümrük Kanununun bâzı mad-		şiklik yapılmasına dair kanun lâyihası	
delerinin değiştirilmesine ve Gümrük Ta-		ve İçişleri ve Bütçe komisyonları raporları	
rifesi Kanunu ile ek ve tadillerinin kal-		(1/680)	42:50
dırılmasına dair kanun lâyihasını görüş-		3. — İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve	
mek üzere geçici komisyon kurulması		Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in,	
(1/715, 4/393)	40	Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları	
4. — Konya Mebusu Himmet Ölçmen		Teşkilâtı hakkındaki 5509 ve 6120 sayılı	

kanunlara bağı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/572) 50:51

4. — Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

ve İçişleri ve Adalet Komisyonları raporları (1/666) 51:62
5. — Türkiye Vakıflar Bankası kanunu lâyihası ve Ticaret, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/500) 64,64,65:66

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Gündemde bulunan kanun lâyiha ve tekliflerinin diğer maddelerden önce görüşülmesi hakkındaki önerge, kabul edildi.

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu ve Kars Mebusu Tezer Taşkıran'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tekliflerinin maddeleri üzerinde bir müddet görüşüldükten sonra komisyonun talebi üzerine ve dikkate alınan önergelerle birlikte teklifin birinci maddesi, Bütçe Komisyonuna verildi.

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek Yıllara Geçici Taahhütlere Girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun bi-

rinci maddesini değiştiren 3843 sayılı Kanuna ek kanun, kabul edildi.

Orman Kanunu lâyihasının tümü üzerindeki görüşmeler yeter görülerek maddelerinin müzakeresine geçildi. Birinci madde üzerinde bir müddet görüşüldükten sonra,

6 . I . 1954 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Samsun Mebusu
Tevfik İleri

Kâtip
Çorum Mebusu
Sedat Baran

Kâtip
İstanbul Mebusu
Füruzan Tekil

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyiha

1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağı (1) sayılı cetvelin İçişleri Vekâleti Merkez Teşkilâtı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/732) (İçişleri ve Bütçe komisyonlarına).

Teklifler

1. — Elâzığ Mebusu Ömer Faruk Sanaç'ın, Cami ve mescitlerin tasnifi ve tasnif harici kalacak cami ve mescit hademesine verilecek muhassasat hakkındaki 2845 sayılı Kanunun 1 ncı maddesinin 2 ncı fıkrasının meriyetten kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/588) (İçişleri ve Bütçe komisyonlarına);

2. — Muğla Mebusu Nâtik Poyrazoğlu ve 27 arkadaşının, Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine

dair kanun teklifi (2/589) (Mîllî Savunma Komisyonuna);

Tezkere

3. — Gümrük Tarifesi Kanununun 2255 sayılı Kanunla değiştirilen 401 numarasının altındaki ihtar hükmünün 190 sayılı tefsirde yazılı numaralar dışında kalan ve son kısımda ifade edilen eşyaya şâmil olup olmadığının tavzihan bir karara bağlanması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/565)

Raporlar

4. — Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel ve Kars Mebusu Abbas Çetin'in, Avukatlık Kanununun 4359 sayılı Kanunla değiştirilen geçici 3 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/166) (Gündeme)

5. — Torquay Protokolüne ilişik Türkiye Taviz Listesinin 134 numaralı pozisyonunda yapılan tadilin onanması hakkında kanun lâyihası

ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/448) (Gündeme)

6. — Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanunun 5540 sayılı Kanunla değiştirilen 1 nci ve 3 ncü ve 4328 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddelerinin değiştiril-

mesine, süresinin uzatılmasına ve aynı kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası ve Ticaret, Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/454) (Gündeme)

7. — Yabancı sermaye yatırım kanunu lâyihası ve Geçici Komisyon raporu (1/699) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Tevfik İleri

KATİPLER : Füzuan Tekil (İstanbul), Sedat Baran (Çorum)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.

(Giresun seçim çevresi mebuslarına kadar

yoklama yapıldı)

REİS — Birleşimi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ UMUMİ HEYETE SUNUŞLARI

1. — *Gümrük Tarifesi Kanununun 2255 sayılı Kanunla değiştirilen 401 numarasının altındaki ihtar hükmünün 190 sayılı tefsirde yazılı numaralar dışında kalan ve son kısımda ifade edilen eşyaya şâmil olup olmadığının tavzihan bir karara bağlanması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/565)*

REİS — Tavzihi istenilen işin esası, muvakkat bir komisyonla Bütçe Komisyonunda görüşülmüş olduğundan, tüzük gereğince, vekâletlerle karşılıklı komisyonlardan birer üye alınmak suretiyle geçici bir komisyon teşkili icabetmektedir.

Mezkûr tezkerenin, halen bu şekilde kurulmuş olan muvakkat komisyona havalesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. İş, Geçici Komisyonca intacedildikten sonra ayrıca Bütçe Komisyonunda da görüşülecektir.

2. — *Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşının Devlet Demiryolları İstimlâk Kanununun 3 ve 4 ncü maddeleriyle bu kanunu müzeyyel 1607 sayılı Kanunun 2 ve 3 ncü maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun*

teklifinin geçici bir komisyonda görüşülmesi hakkında Adalet Komisyonu Riyaseti tezkeresi (2/412,) (3/566)

REİS — Adalet Komisyonu Reisinin bir tezkere var akutuyorum :

5 . I . 1954

Yüksek Reisliğe

Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve iki arkadaşının, Devlet Demiryolları İstimlâk Kanunun 3 ve 4 ncü maddeleriyle bu kanuna müzeyyel 1607 sayılı Kanunun 2 nci ve 3 ncü maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifinin, Hükümetçe hazırlanıp büyük Meclise sunulan ve halen geçici bir komisyonda müzakere edilmekte olan Umumi İstimlâk Kanunu ile yakın alakası dolayısıyla birleştirilmesi komisyonca muvafık görülmüştür.

Yüksek Meclise bu hususun bir karara bağlanmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Adalet Ko. Rs.

İzmir

H. Özyörük

REİS — Bu kanun teklifinin de mevcut olan Geçici Komisyonunda görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Gümrük Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve Gümrük Tarifesi Kanunu ile ek ve tadillerinin kaldırılmasına dair kanun lâ-yihasını görüşmek üzere geçici komisyon kurulması (1/715), (4/393)*

GÜMRÜK VE TEKEL VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, kıymet esasına istinadeden Gümrük Tarife Kanunu tasarısı yüksek huzuruza sunulmuş bulunmaktadır. 1954 senesi Bütçesinin gelirler kısmında yeni yıl varidatının tahminleri de bu kanun nazarı itibara alınarak yapılmış bulunmaktadır. Bu itibarla kanunun Gümrük ve Tekel, Ticaret, Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarından seçilecek üçer kişiden tereküb edecek bir Geçici Komisyonunda müzakere edilmesine müsaadenizi rica ediyorum. (Muvafık sesleri).

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Gümrük Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve Gümrük Tarifesi Kanunu ile ek ve tadillerinin kaldırılmasına dair kanun lâ-yihasının, havale edilmiş olduğu (Gümrük ve Tekel, Ticaret, Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarından) seçilecek üçer üyeden mürekkep geçici bir komisyonunda görüşülmesini arz ve

teklif ederim.

Gümrük ve Tekel Vekili
Emin Kalafat

REİS — Takriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — *Konya Mebusu Himmet Ölçmen'in, teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkındaki tezkere-
renin geri verilmesine dair Başvekâlet tezkeresi (3/517, 3/564)*

REİS — Tezkereyi okutuyorum.

21. XII. 1953

4. I. 1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Fennî mesuliyetini deruhde ettiği binayı yanlış yere oturtmak suretiyle 5431 sayılı Kanuna aykırı hareket ettiği ihbar olunan Konya Mebusu Yüksek Mühendis Himmet Ölçmen'in teşrii masuniyetinin kaldırılmasına mütaallik olup 24. VIII. 1953 tarih ve 6/2 - 1937 - 6/2487 sayılı tezkere ile Yüksek Makamlarına sunulmuş olan evrakın, noksan görülen bazı hususların belediye fen işleri müdürlüğünce ikmalî için iadesi, Adalet Vekâletinin sureti bağlı 24. XII. 1953 tarih ve 40323 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Bahsi geçen evrakın geri gönderilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil
Adnan Menderes

REİS — Geri verilmiştir.

5. — TAKRİRLER

1. — *Afyon Karahisar Mebusu Ali İhsan Sâbis'in, Mısır Hükümeti tarafından Türkiye elçisi hakkında alınan karar münasebetiyle takriri ve Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün beyanatı (4/394)*

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) — Söz istiyorum.

REİS — Gündem dışı söz istenmiştir. Buyurun Sadri Maksudi.

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) — Arkadaşlar; tarihte misli görülmemiş bir vaka karşısında bulunuyoruz. Gerek parlak tarihi bakımından, gerekse bugün cihanda işgal ettiği mevki bakımından büyük olan Türk Milletinin mümessi-

lini Türk Devletinin elçisi Mısır Hükümeti tarafından beynelmilel nezaket, ahlâk ve milletlerarası hukuk esasları ile asla kabili telif olmıyan bir surette hudut dışarı edilmiştir. Dışişleri Vekilimizden rica edelim bugün, bu celsede bize, vakanın mahiyeti ve bu vakanın neticesinde alınacak tedbirler hakkında izahat versinler. İzahlarının gecikmesi prestijimizle kabili telif değildir. (Alkışlar).

AZİZ URAS (Mardin) — Ben de söz istiyorum.

REİS — Neye dair?

AZİZ URAS (Mardin) — Bu mevzua dair.

REİS — Buyurun.

AZİZ URAS (Mardin) — Aziz arkadaşlarım; Sayın Sadri Maksudi'nin elbette hakkı vardır. Ben de bugün aynı mevzua dair Hükümete bir sual tavrı vermiş bulunuyorum. Bu hâdise, Partilerüstü, Millet haysiyetine müteveccih gayet sert, gayet acı bir harekettir. Aşağı yukarı, tahmin ederim ki, bütün milletçe bu harekete karşı mukabil tedbirler beklenmektedir.

Binaenaleyh daha evvel gizli bir toplantı halinde bu işin Mecliste görüşülüp ondan sonra karar ve cevabı ne ise millete ilân edilmesi yerinde olur. Bunu teklif ediyorum. (Alkışlar).

REİS — Müsaadenizle arz edeyim : Sadri Maksudi arkadaşımız, Dışişleri Vekilimizin bu mevzu üzerinde beyanatta bulunmalarını rica ettiler. Kendileri haberdar edilmişlerdir, her halde gelip Meclisi tenvir edeceklerdir. Bunun dışında Aziz Uras arkadaşımız bir soru verdiklerini söyleyerek ayrıca bir teklifte bulundular. Bunu, Dışişleri Vekili gelip izahat verdikten sonra teemmül etmek isabetli olacaktır. O itibarla reylerinize arz etmiyorum.

ALİ İHSAN SÂBİS (Afyon Karahisar) — Benim tavrımı okumadınız.

REİS — Zatiâlinizin tavrı mı vardır Okutuyorum.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
(Gündem haricinde acele bir teklif.)

Kahire Elçimiz, pek çirkin bir şekilde Mısırlı terke mecbur edilmiştir. Dışişleri Vekilimizin bu hususta derhal Meclisimizi aydınlatmasını ve buradaki Mısırlı Elçisine misliyle mukabele ederek aynı usulü tatbik edip etmiyeceğini sarıh olarak bildirmesini ve bu teklifimin oya konmasını rica ederim.

Afyon K. Mebusu
Ali İhsan Sâbis

REİS — Aynı mevzudadır, oya koymak mevzu bahis değildir. Meclisin bu arzu ve temayülü Dışişleri Vekiline ulaştırılmıştır.

Gündem hakkında bir tavrı vardır, okutuyorum :

6. I. 1954

Yüksek Reisliğe

Bugünkü gündemde mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin sözlü sorularla İttüyük gereğince bir defa görüşülecek işlerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Tokad Mebusu
Ahmet Gürkan

REİS — Tavrı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim..

6. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu ve Kars Mebusu Tezer Taşkıran'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/513, 516)*

REİS — Efendim, geçen birleşimde kabul edilmiş olan tavrılar, Bütçe Komisyonuna gönderilmişti. Bütçe Komisyonundan madde gelmiştir, okutuyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa aşağıda yazılı geçici 88 nci madde eklenmiştir.

Geçici madde 88. — Aşağıda yazılı kız ço-

cuklar hakkında da (75) nci madde hükümleri tatbik olunur.

a) Bu kanundan evvelki muhtelif hükümlere göre yetim aylığı bağlanmış olup da bu aylıkları 1. I. 1950 tarihinden evvel evlenmeleri dolayısıyla kesilmiş bulunanlardan sonradan boşanmış veya dul kalmış olanlar,

b) 1. I. 1950 tarihinden evvel 25 yaşını doldurmuş olmalarından dolayı yetim aylıkları kesilmiş bulunanlar,

c) Bu kanundan evvelki muhtelif hükümlere göre yetim aylıkları toptan ödenmek suretiyle alâkalı kesilmiş bulunanlar,

d) Bu kanundan evvelki muhtelif hükümlere göre 25 yaşını doldurmuş olmalarından dolayı yetim aylığı bağlanmamış ve halen evli bulunmuş olanlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim? General Fahri Belen, buyurun.

FAHRİ BELEN (Bolu) — Muhterem arkadaşlarımız; yetimlerin hiçbirisinin bu kanun haricinde kalmamaları için gösterilen yüksek hassasiyetten ilham alarak bendeniz de Sinan Tekelioğlu arkadaşımız gibi bir takrir sunmuş-tum. Takrir Bütçe Encümeninde tetkik edildi, bendeniz de müzakerelere iştirak ettim. Bütçe Encümeni, takriri, Meclisin tezahür eden Yüksek İradesine uygun bir şekilde getirmiştir. ve bu takririmin ruhuna da tamamiyle uygundur, bendeniz de iştirak ediyorum. Bütçe Encümeninin tedvin ettiği metnin tasvip edilmesini istirham eylerim.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen yoktur.

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Söz isteyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler... kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum, Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarımın tümü üzerinde Tezer Taşkıran konuşacaktır.

TEZER TAŞKIRAN (Kars) — Muhterem arkadaşlar, bu memlekete kimisi mütevazı, kimisi büyük hizmetler etmiş muhterem babaların yetim kızları hakkında, maddelerin kabulü suretiyle almış olduğumuz bu karar binlerce Türk kadınına sevindirecektir.

Emekli Sandığı Kanununun 75 nci maddesi ile memleketimizin içtimai ve iktisadi durumunu göz önünde tutarak dullar ve yetim kızlar için bazı haklar kabul etmişti. Ancak bu haklar kanunun neşri tarihinden itibaren kabul edildiğinden daha evvelki yetim kızlar ve dullar bu haklardan mahrum bırakılmıştı. Bu suretle memlekette dünkü yetim kız ve dullar ve bugünkü yetim kız ve dullar gibi mantık ve adaletle izahı imkânı olmayan bir ikilik meydana gelmiş ve gaye haklı olarak büyük şikâyetleri mucip olmuştu. Bilhassa dünkü kadınların çoğunun yaşlı, tahsilsiz, iş yapamaz bir durumda bulunmaları bu şikâyeti hazin bir fer-

yat haline getirmişti. İşte bugün bu haktan mahrum olan hemşirelerimize de bu hakları vermek suretiyle mantıkan izahı imkânsız olan bu ikilik kaldırılmış ve adalet tesis edilmiş oldu.

Bu hanımlardan çoğu yaşlanmış, ömrünün son devresini geçirmekte, muztarip, sıkıntılar içinde ve himayeye muhtaçtırlar. Büyük Millet Meclisinden kendilerine uzanan bu asıl ve âdil el onlara yalnız maddi bir yardım götürmemekte, fakat aynı zamanda ve hattâ daha fazla mânevi bir destek olmaktadır. (Bravo sesleri) Çünkü bu hanımlar kendilerini kaderleriyle başbaşa bırakılmış, terkedilmiş zannındaydılar. Hepimiz bunlardan ne kadar hazin mektuplar aldık. Bendeniz kanun teklifi sahibi olarak yüzlerce mektup aldım. Dertlerini, ıstıraplarını çok yakından öğrendim. Bâzı mektuplarda bu memlekete büyük hizmetler etmiş babaların evlâtlarının imzasını gördüm. Mektupların çoğu harb sahalarında şehit düşen babaların kızlarından geldi.

İşte bütün bu ıstırapları yakından öğrenmiş bir arkadaşınız olarak Büyük Meclisin bugün aldığı âdil ve şefkatli kararın büyük sevinci içindeyim.

Maliye Komisyonunda ve Bütçe Komisyonunda çalışan muhterem arkadaşlarımızın kanun tekliflerine karşı gösterdikleri yardım ve kolaylığa huzurunuzda teşekkürü bir borç bilirim.

Muhterem Heyetiniz ise teklife karşı büyük bir alâka göstermekle kalmamış, daha da şumullendirmek suretiyle binlerce muztarip kadının göz yaşını dindirmiş, binlerce muhterem ölünün ruhunu şad etmiştir.

Müsaadenizle bu asıl alâkanıza yalnız naçiz bir teklif sahibi olarak değil, bir Türk kadını olarak da en derin şükranlarımı arz ederim. (Bravo sesleri, alkışlar)

REİS — Kanun teklifinin tümü açık oyunu-za arzedilmiştir.

2. — *Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına dair kanun lâ-yihası ve İçişleri ve Bütçe komisyonları raporları (1/680)*

REİS — Bu tasarı, geçen Birleşimde birinci

madde görüşülürken bir takrir verilmişti. Bu takriri tekrar okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Polis memurları maaş durumlarında değişiklik yapan 5509 sayılı Kanun hükümlerine göre polis memurluğu üç dereceye ayrılmıştır. Bu defa hazırlanıp Yüksek Heyetinize sunulan bu tasarıda da; komiser sınıfı; komiser muavini, komiser ve başkomiser olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır.

Bu meyanda; evvelce birinci ve ikinci sınıf olmak üzere iki sınıf teşkil eden emniyet âmirliği de bir sınıfa indirilmektedir. Bugün müspet ve verimli çalışmalarını memnuniyetle müşahade ettiğimiz değerli zabıta mensuplarımızın bâriz mağduriyetlerine mâni olmak için Yüksek Heyete sunulduğunda şüphe etmediğimiz bu tasarıda emniyet âmirlerinin durumlarının tashihe muhtaç olduğu aşikâr bir şekilde görülmektedir.

Halen emniyet kadrolarında 60 lira maaşla çalışan emniyet âmirleri bu tasarı kabul edildiği takdirde hiçbir hak elde edemeyecek ve durumlarında lehlerine hiçbir değişiklik olmayacaktır. Diğer taraftan 60 lira maaşa henüz hak kazanmış emniyet âmirleri ise kanundan istifade edip 70 lirayı alabileceklerdir. Kanunen her sınıfta iki üst dereceyi almak kabil olduğundan bunlar ancak 80 liraya kadar yükselebileceklerdir. Şayet emniyet âmirliği bir sınıf değil de İçişleri Komisyonunun da kabul ettiği gibi iki sınıf olsaydı bunlar 90 liraya kadar yükselme imkânını elde edebilecekler ve böylece kanunun istihdaf ettiği gaye de tamamen hâsıl olacaktı. Kaldı ki; kanun tasarısında değiştirilmesi arzu edilen bu husus Devlete hiçbir malî yük de tahmil etmemektedir. Çünkü bugün hizmette bulunan 50 emniyet âmirinden 48 i bu 70 lira maaşı almaktadır. Her biri 30 yıla yakın hizmet müddetleri olduğu için ikinci ve üçüncü üst derece maaşlarını almak imkânını da hemen kaybetmiş durumdadırlar.

Kanunun gayesi zabıta memurlarının az da olsa bir refaha kavuşmalarını temin olduğuna göre meslekin polis memurundan daha çok yükünü omuzlarında taşıyan birinci sınıf emniyet âmirliğinin kaldırılması yalnız 50 kişiden ibaret olan bu zümreyi değil, bu rütbeye çıkmak ümidiyle meslekte terfi sırası bekleyen diğer

bütün kademeleri de nevmî ve müteessir edeceği bir hakikattir.

Bütün bir zümrenin iyiliği düşünüldüğü sırada hepsine birden fenalık etmeye hiçbirimizin vicdanı müsaade etmiyeceğinden bu cihetin esaslı surette bir daha incelenip tashihi yoluna gitmek üzere tasarıнын Bütçe Komisyonuna iadesini taleb ederiz.

Balıkesir
Müfit Erkuyumcu
Sivas
Rifat Ökten
Erzurum
M. Yazıcı
Sivas
Sedat Zeki Örs
Edirne
R. Nasuhioğlu
Rize
Z. R. Sporel
Samsun
Tevfik İleri
Gaziantep
S. Kuranel
Ordu
F. Boztepe
Sivas
N. Ertürk
Sivas
H. Yüksel
Erzurum
R. Topçuoğlu
Erzurum
Enver Karan
Gümüşane
H. Tokdemir
Kayseri
İ. Kirazoğlu
İzmir
M. Eremer
Ankara
R. Eren
Kocaeli
Yeredoğ Kişioğlu
Kastamonu
S. Kantarel
İstanbul
F. Sayımer
Aydın Karahisar
G. Yiğitbaş

Bilecik
İsmail Aşkın
Sivas
Bahattin Taner
Kastamonu
R. Taşkın
Zonguldak
A. R. İncealemdaroğlu
Konya
H. Ölemen
Çanakkale
Bedi Enüstün
Kayseri
A. R. Kılıçkale
Samsun
N. Berkman
Samsun
M. Özkefeli
İzmir
C. Baban
Kayseri
K. Gündes
Balıkesir
V. Asena
Ağrı
K. Küfrevi
Erzurum
B. Dülger
Samsun
F. Tüzel
Bilecik
T. Oran
Tekirdağ
H. Bingül
Konya
A. Çilingir
Çorum
S. Baran
Kayseri
M. Özdemir
Tekirdağ
Z. Erataman

Çorum	Erzurum
A. Başbüyük	E. Nutku
İsparta	Samsun
İ. Aksu	H. Uzer
Gümüşane	İsparta
H. Zarbun	R. Turgut
Afyon Karahisar	Niğde
B. Oynaganlı	H. N. Yurdakul
Sivas	Bursa
Ş. Ecevit	N. Yılmaz
Siird	Balıkesir
Ş. Türkdoğan	S. Baskan

REİS — Müfît Erkuyumcu; buyurun!

MÜFÎT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muh-
terem arkadaşlar; Emniyet âmirlerini istihdaf
eden kanun teklifi esas itibariyle çok yerinde-
dir. Yüksek Meclisçe kabulü çok isabetli ola-
caktır.

Takririmiz okundu, takrirden mevzu bahis
ettiğimiz mesele şudur : İçişleri Komisyonu
Emniyet âmirleri için, birinci ve ikinci sınıf
olarak iki sınıfa ayrı ayrı kadrolar tâyin ve
tesbit ettiği halde Bütçe Komisyonu iki sınıfı,
bire indirmiştir.

İçişleri Komisyonununca 50 aded 70 liralık,
birinci sınıf Emniyet âmiri ve 90 aded de 60
liralık ikinci sınıf emniyet âmiri kadrosu teklif
edilmiştir. Bu teklifin kabulü kanaatimizce da-
ha isabetlidir. Çünkü Bütçe komisyonunun ha-
zırladığı metinde iki sınıflık kadro bir sınıfta
birleştirilmek suretiyle öteden beri 60 lira alan
Emniyet âmirlerini mağdur etmekte ve yeni-
lerle eskileri bir hizaya getirmektedir ki bu,
doğru ve adaletle kabili telif değildir. Öteden
beri çalışan ve mesleğinde terfi ve tefeyyüz
eden bir emniyet âmiri ile yeni mesleke giren
emniyet âmirlerini aynı seviye ve aynı derecede
tutmak esasen doğru olmaz. Zannediyorum ki
Hükümet de bizim bu teklifimize iştirak etmek-
tedir. Teklifimiz bütçeye yeni bir yük de tah-
mil etmiyecektir. Eğer İçişleri Komisyonunun
metni kabul edilecek olursa 140 aded emniyet
âmirliği kadrosu 70 lik 50, 60 lık 90 olmak
üzere teşkil edilecektir ve aynı tahsisatla bu iş
halledilmiş olacaktır. Emniyet âmirlerinin hak-
lı olan şikâyetlerini bu suretle önlemiş olacağız.

Çok mâkul olan teklifimizin kabulünü bil-
hassa rica ediyorum.

REİS — Baha Koldaş.

BAHA KOLDAŞ (Çorum) — Çok sayın
arkadaşlar, yüksek huzurunuzda sunulan ve ha-
len müzakere mevzuu olan tasarı memleketin
iç huzur ve asayişini teminle mükellef tuttuğu-
muz emniyet mensuplarımızın âmir kısımlarının
terfi ve ikdarını, icabında hayatlarını istihkar
ederek ve hattâ çok zamanlar vazife uğruna
canlarını feda eyliyerek çalışan kıymetli zabıta
elemanlarımızın vazife, aşk ve alâkalarını artır-
dığı ve bir taraftan da son bir kanunla kabul
edilmiş olan ordu astsubayları maaşları teadül
temin etmeyi ve ayarlamayı istihdaf etmektedir.

Arkadaşlar, bu fedakâr vazifelilere karşı
Yüksek Meclisinizin daima gösterdiği üstün alâ-
kanın memleket ölçüsünde müspet neticelerini
son birkaç yıl içinde mütemadiyen azalan hâdi-
selerin yarattığı huzuru gözlerimizle görmekle,
ellerimizle tutmakla müşahade etmekteyiz. Ve
artık İstanbul ve Ankara sokaklarında vatan-
daşın çoluk çocuğu ile her endişeden azade ge-
zebildiğini görmenin yüksek haz ve neşesine ka-
vuşmuş bulunuyoruz. Bu kuvvetlerimize olan
güvenimizin ifadesini de 1953 yılı sonu istatis-
tiklerinde bulmuş bulunuyor.

Ancaz söz almak suretiyle sizleri rahatsız
etmiş olmamın yegâne vesaiki okunan yetmiş
küsür imzalı ve hakikaten yerinde olan takrir
olmuştur. Bendeniz de bu takrirden izah edildi-
ği ve hile İçişleri Komisyonununca tadil edilen
maddenin müzakereye esas olmasını rica edece-
ğim.

Yüksek ıttılâmıza arz edilen lâyhada ihtı-
sas encümeni bulunan İçişleri Komisyonu em-
niyet mensuplarına ait teşkilât kanununun
emniyet âmirleri için kabul ettiği iki derece
esasını bozmakla fayda yerine zarar doğabilece-
ğini mülâhaza etmiş ve terfi imkânlarına ka-
vuşanlar arasında belirebilecek adaletsizliği
de gidermek üzere emniyet âmirlerinin 90 ade-
dini 60 liraya; 50 adedini de 70 liralık iki de-
recelik kadroya ayırmış ve derece cephesinden
mevcut olan hali fiiliyi olduğu gibi muhafaza
etmiştir.

Bu durum uzun yıllardan beri terfi edemi-
yen emniyet âmirleriyle daha dün maiyetinde
komiser ve hattâ belki de komiser muavini ola-
rak çalışıp da kadronun mahrut imkânların-
dan faydalanarak emniyet âmirliğine kadar
son zamanlarda yükselenleri birleştirmekte ve
aynı hak karşısında bırakmaktadır.

Bundaki isabetsizlik aşikâr olmakla beraber psikolojik tesirleri de apaydındır. Bırakınız ki, Emniyet Teşkilât Kanunumuzun 26 ncı maddesine göre büyük bir çoğunluğu kademedan yetişmiş ve yüksek tahsil görmemiş olanlar için bu dereceden yukarıya terfi; yani emniyet müdürlüklerine tâyin yolları da kapalı bulunmaktadır. Bu suretle, bunlar memleket hizmetinde çalışma müddetleri bitinceye kadar hep aynı derecede kalacak ve neticede mezar taşlarında yine emniyet âmiri yazılacaktır.

İçişleri Komisyonunun hali fiilîye ircaı suretiyle tadili teklifi meslekteki iki dereceyi muhafaza etmiş olmakla bu psikolojik durumu çokça izale etmekten; vazifede yaratabileceği ye'si bertaraf eylemektedir. Çoğumuz memuriyet hayatının bu cilveleri içinde yuvarlandık, bunun haleti ruhiyesini nefsimizde hissettiğimiz vâkıdır. Çalışan ve karakterli memuru ve bilhassa zabıta mensuplarını zamanında terfi ettirmek suretiyle endişe ve ıstıraptan azade tutmak bir emrizarurîdir. Bu noktai nazarla takririn istihdaf ettiği maksada göre İçişleri Komisyonunun tadil şeklinin müzakere ve kabulünü ve bu suretle bu fedakâr meslek mensuplarının vazife bağlılıklarını artırmanızı rica ederim. Bu vesile ile de aynı durumda bulunan ve hakikaten idari ve siyasi hayatımızda sessiz ve feragatle çalışan Millî Emniyet mensupları için Hükümetçe Meclise sevk edilen ve Bütçe Encümeninde bulunan bu lâyihanın süratle Heyeti Umumiye'ye gönderilmesini değerli komisyon arkadaşlarımızdan ricayı bir vazife sayıyorum.

REİS — Sıtkı Atanç, Buyurun.

SITKI ATANÇ (Tokad) — Muhterem arkadaşlar, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına dair Yüksek Meclise sunulan bu kanun tasarısında : Komiser, sınıfı; başkomiser, komiser, komiser muavini olarak unvanları aynen ipka edilmiştir.

Emniyet âmirlerine gelince : Birinci ve ikinci sınıf olmak üzere iki sınıf olan emniyet âmirleri de bir sınıfa indirilmiştir.

Bugün verimli ve müspet çalışmalarını müşahade ettiğimiz değerli zabıta mensuplarının bâriz bir şekilde mağduriyetlerine mâni olmak esbabı mucibesıyla Yüksek Meclise sunu-

lan bu tasarıda emniyet âmirlerinin durumlarının tashihe muhtaç olduğu aşikâr bir şekilde görülmektedir.

Halen emniyet kadrolarında 60 lira maaşla çalışan emniyet âmirleri bu tasarı olduğu gibi kabul edilecek olursa hiçbir hak elde edemeyeceklerdir. Ve durumlarında lehlerine hiçbir değişiklik olmayacaktır.

Diğer taraftan da 60 lira maaşa henüz hak kazanmamış emniyet âmirleri ise kanundan istifade edip 70 lirayı alabileceklerdir.

Kanunen her sınıfta iki üst dereceyi almak kabil iken bunlar ancak 80 liraya kadar yükselebileceklerdir.

Emniyet âmirleri bir sınıf değil de İçişleri Komisyonunun hak ve adalet prensiplerine uygun olarak kabul ettiği gibi iki sınıf olarak kabul edilirse 90 liraya kadar yükselebileceklerdir. Bu suretle de kanunun istihdaf eylediği gaye temin edilmiş olur.

İçişleri Komisyonunun tesbit ettiği şekil kabul edildiği takdirde Hazineye hiçbir malî külfet tahmil edilmemektedir.

Bugün hizmette bulunan 50 emniyet âmirinden 48 i bu 70 lira maaşı almaktadırlar. Herbirinin otuz yıla yakın hizmet müddetleri olduğu için ikinci ve üçüncü üst derece maaşlarını almak imkânını kaybetmiş durumdadırlar.

Bu kanunun gayesi zabıta memurlarını refaha kavuşturmak olduğuna göre bu meslekin en ağır yükünü omuzlarında taşıyan birinci sınıf emniyet âmirliğinin kaldırılması keyfiyeti yalnız elli kişiden ibaret olan bu zümreyi değil bu rütbeye çıkmak ümidi ile meslekte terfi sırası bekliyen diğer kademeleri de nevmî ve müteessir edeceği bir hakikattir.

Bu itibarla İçişleri Komisyonunun tesbit ettiği şekilde emniyet âmirlerinin birinci ve ikinci sınıf olmak üzere yapılan tasnifin kabul edilmesini arz ve teklif eder ve bu hususa dair bir önerge takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Rükneddin Nasuhioğlu.

RÜKNEDDİN NASUHİOĞLU (Edirne) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun emniyet hizmetinde uzun müddet vazife gören ve şahsiyetleriyle meslekinde birer kıymet olan arkadaşların terfi ve ikdarını istihdaf eden bir kanundur. Halbuki Hükümetin göndermiş olduğu tasarıda emniyet âmirleri bir sınıf olarak tesbit

edilmişti. İşçileri Komisyonunuz, bilâhara Hükümetin de mütalâa ve muvafakatini alarak, bu arkadaşların terfih ve ikdarında kıdem esasını da göz önünde tutmak suretiyle tasarıyı tadil etmiş, adle ve hakkaniyete daha uygun bir hale getirmiştir. Bu itibarla arkadaşlarımızın takdirine ben de iştirak ediyor ve tensip buyurursanız, İşçileri Komisyonunun mazbatasının müzakeresini arz ve teklif ediyorum.

REİS — Ali Fahri İşeri.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun lâyihası iki maksadı istihdaf etmektedir.

Birisi, 1939 senesinde 899 aded komiser muavinliği kadroları bugün muhtelif kanunlarla 1215 e yükselmiş ve bu yükseliş alt ve üst kadrolar arasında nispeti bozulmuştur. Bu nispeti düzeltmek ve kadroda yeniden bir ayarlama temini için bugünkü polis mevcudumuza nazaran komiser muavinliği kadrosu 1050 olması icabettiğinden 165 komiser muavinliği kadrosunun mevcuttan tenzil edilmesi uygun olacağı, yine komiser muavinlerine yukarıda üst kadrolardaki ayarlamayı da temin edebilmek zarureti neticesi 42 komiser, 28 başkomiser ve 14 emniyet âmirliği kadrosu ilâvesiyle komiser muavinlerinden yukarı kademelere terfi etmek imkânı genişlediği izhar edilmektedir.

Arkadaşlar, bunda güdülen bir maksat vardır: Meselâ 42 komiser, 28 başkomiser ve 14 emniyet âmirliği kadrosu ilâvesiyle komiser muavinlerinden yukarı kademelere terfi etmek imkânı genişletilmiş bulunmaktadır.

Arkadaşlar; bunların içinde terfih edecekler, millete hakkıyla hizmet edenlere can kurban. Bakınız daha dün Bandırma'daki suüstimali mevzuubahis edilen...

REİS — Bunların kanunla bir alâkası yok Fahri Bey...

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Var, var efendim...

REİS — Bunların kanunla bir alâkası yok. Siz her kanunda bir başka mevzuu buraya getiriyorsunuz.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Müsaade buyurun, bunların bu kanunla alâkası vardır, hem de yakinen alâkası vardır. (Şiddetli gürültüler). (Alâkası yok sesleri). Müsaade buyurun, bu kanundan istifade edecekler kimlerdir, bunları komisyonda da mevzuubahis ettim. (Gürültüler).

REİS — Rica ederim, eğer kanun mevzuu ile alâkalı hususlar dışında konuşursanız sözünüzü keseceğim.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Pekî efendim. Bunlardan istifade edecekler esasen takaidiyelerine bir iki sene kalanlardır. Ne maksatla yapıldığını komisyon da bilir. Memurların daha dün maaşlarına zam yaptık. Bir daha yaparsak millet bize güler arkadaşlar. (Gürültüler, ne alâkası var sesleri). Eğer terfih düşünüyorsak az maaşlı memurları düşünelim. Polislerin eline 170 lira para geçiyor. 170 lira alanların terfihleri cihetine gidelim. Zaten bunlar yarın emekliye ayrılacaklar, bu lâyiha bu maksatla geliyor, sizi işgal ediyorlar. Ben ikaz ediyorum. (Gürültüler).

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ Halil İmre (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzuda da, bütün kanunların tedvininde olduğu gibi, yüksek iradenizin, her mütalâa ve tetkikın üzerinde olacağını elbette takdir ederim. Fakat böyle bir irade ve böyle bir karar izhar edilmezden evvel huzuruza ve tetkikınıza arz etmiş olduğumuz kanunun mucip sebeplerini bir kere arz etmeyi vazife telâkki etmekteyim.

Yapılan iş nedir, Hükümet neyi istihdaf etmekteydi, İşçileri Komisyonu buna ne mahiyet vermiştir? Bütçe Komisyonu Hükümet teklifi ile İşçileri Komisyonunun tadiline hangi mütalâa ile ilthak etmiştir? Bunları arz etmek isterim.

Muhterem arkadaşlarım, lâyiha, 12 nei dereceden yani 25 lira maaştan başlayıp, 50 lira maaşa kadar devam eden beş sınıf içindeki 1780 aded birinci ve ikinci sınıf âmir, komiser, sivil komiser ve sivil muavinlerden ibaret teşkilâtı birer derece terfi ve terfih ettirmiş bulunmaktadır.

11 ve 12 nei dereceler kalkıyor, 10, 9, 8, 7 dereceden ibaret, dört derecelik bir kademe artışı Hükümet bir lâyiha halinde huzuruza sevk etmiş bulunmaktadır. Arkadaşlarım, bu hususta dikkatinizi şu noktaya çekmek isterim :

Bütçe Encümeninin mütalâasına aykırı mütalâalar arasında bir rütbe tenzili, bir maaş tenzili gibi vehim ve mütalâalar vardır. Bu katiyen vârit değildir arkadaşlar. 50 liralık kadrodakiler, zaten kanunu mahsusla üst derece tatbiki suretiyle, 60 - 70 lira almaktadırlar. Bilhassa tekrar dikkatinize arz ederim, bu kanunla iki üst derece tatbiki suretiyle 80 almaya zemin izhar edilmektedir. Hiçbir kimsenin ne yıldırı-

zi, ne rütbesi, ne de aldığı maaş asla tenzil edilecek değildir. Bu yoldaki sızıltılar katıyen mavakaa ve hakikata ve bu kanunun hedefine mutabık değildir.

Bu itibarla İçişleri Komisyonu ne yapmıştır? İçişleri Komisyonu, 60 lirada birleşen 140 polis komiserini, kadro anlayışı ve zaruretiyle yeni bir elden geçirme ile bir kademe daha yukarıya yükseltmiş, 70 verelim demiştir. Verilemez mi? Verilebilir, fakat bu dâvayı rasyonel olarak halletmez. Çünkü bunlar muvakkat tedbirlerdir. Zira deniliyor ki, « efendiler, filân adedde komiser şu sınıfta beş sene kalmaktadır, kendisinden sonra gelen muavini bir müddet sonra aynı dereceye gelecektir ».

Arkadaşlar, bu mahiyeti eşyanın zorlamasıdır. Bugün 70 lik bir kademe dahi kolsa iki sene sonra 60 ların 70 almaları, bu dereceyi. İktisabetsmeleri halinde 70 tekilerin, 80 e yükseltilmesi mantiki imkânı bulunabilecek midir? Onun için bugünden tedbir almak lâzımdır. Bu sınıf emniyet müdürlerinin dereceleri 50 - 80 e kadar devam etmekte idi. Yani bir bölgenin bütün emniyet ve asayışı ile meşgul ve ondan mesul olan adamların dahi maaşları bu seviyede olmadığına ve bu maaş ve teşkilâta mütedair kanunları bir hizmet vahdeti ve bütünlüğü içinde mütalâaya ihtiyaç olduğuna göre her hâdise karşısında semahatimizi şu veya bu istikamette tahrik ve o istikamette istimal hususunda, bir parlamento üyesi olarak, tahmin ederim ki, pek rahat rahat rey kullanamayız. Eğer maksut bir âmme hizmetini Devlet teşkilâtı içinde her sıkıntıda bir kadro ihdası yoluyla seneden seneye yükseltmek ve böylece bütçeye daha ağır yükler tahmil etmek ise bunu pekâlâ bu veya her hangi başka bir kanunun metni ve mevzuu içinde temin etmek mümkündür. Bugün için her hizmetin, kendi kategorisinde alabileceği, âzami nimetini tesbit etmek kanun vâzırı olarak hepimizin vazifesi ve borcudur. Bir komiserin, her hangi bir memurun zaman içinde kadrosuzluk yüzünden daralan terfi ihtiyacını ve lüzumunu, böyle hususi kanunlar ve muvakkat tedbirlerle değil, ancak umumî hizmetliler ve Umumî Teşkilât Kanunu ile, bir maaş teadül ve tesviyesi, yani Barrem Kanunu ile karşılayabiliriz. Binaenaleyh bugün bu sahadaki sızıltılardan dolayı, raporu kifayyetle tetkika imkân ve vakit bırakmadan

alınacak bir kararla umumi hizmetlerde külfetlerin genişlemesi ile bütçede bir rahne açılması mümkündür. Bu itibarla bütün Devlet hizmetlerini sektör sektör mütalâa etmemeli, nimeti ve külfeti tamamiyle Devlet hizmetlerinin bütünlüğü içinde ayarlamalıdır. Elbetteki, yukarda da arzettiğim gibi, Yüksek Heyetiniz, bu raporun esbabı mucibesi içindeki mâruzatıma rağmen, komisyon raporuna iltifat etmiyerek, tashihi için bir irade izhar edecek olursa elbetteki onu da biz komisyon olarak tetkika mecbur olacağız arkadaşlar.

REİS — Sıtkı Atanç.

SITKI ATANÇ (Tokad) — Halil İmre arkadaşımız bu işi muazzam bir mesele haline sokarak huzurunuzda getirdi. Hâdise gayet basit ve kısadır. Hükümet ne istedi, İçişleri Komisyonu ne yaptı, Bütçe Komisyonu ne yaptı?

Hükümetin istediği şudur : Hükümet, 3656 sayılı Kanunun A cetvelinde değişiklik istiyor. Cetvel ne idi? Burada birinci sınıf emniyet âmiri 50 tane ve 50 şer lira maaşlı olarak gösterilmişti. Bu emniyet âmirleri iki sınıftı, ikinci sınıfı da 76 tane idi ve 40 lira maaşlı idi. Hükümet iki sınıfı birleştirdi, getirdi, emniyet âmirleri 140 tanedir ve 60 şar lira maaşlıdır, dedi. Bundan başka yapılan bir değişiklik yoktur, değişiklik ne Bütçe Komisyonunun değiştirmişinde, ne Hükümet lâyihasında vardır. Hükümetin teklifi Bütçe Komisyonunca aynen kabul edilmiştir.

Halil İmre arkadaşım diyor ki, kimsenin rütbesini geri almıyacağız. Öyle ise arkadaşlarımız iyi okumamışlar. Birinci sınıf, ikinci sınıfı birleştirilirken bir yıldızı sökülecektir, çünkü birleştirilmiştir. Binaenaleyh başkomiser, komiser, komiser muavini değişmiyor, yalnız emniyet âmirleri birleştiriliyor. Bu ise hak ve adalete uygun değildir. O arkadaş belki on senede o rütbeye varacaktır. Niçin tefrik yapılmıyor?

Binaenaleyh İçişleri Komisyonunun yapmış olduğu tefrik tam mânasiyle yerindedir ve adalete uygundur.

REİS — Bu mevzuda verilmiş birkaç takrir var. Okutacağım, sonra Hükümete söz vereceğim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzylediğim esbabı mucibeye bina-

en işleri Komisyonunun tesbit ettiği şekilde iki sayılı cetvelin müzakere ve oya konmasını arz ve teklif ederim.

Tokad Mebusu
Sıtkı Atanç

Yüksek Başkanlığa

Emniyet âmirlerinin 60 ve 70 lira asli maaş olarak kadrolaştırılmasının reye arzını istirham eylerim.

Afyon Mebusu
Avni Tan

REİS — İşleri Vekili.

İÇİŞLERİ VEKİLİ ETEM MENDERES (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım; birinci sınıf emniyet âmirliği ile ikinci sınıf emniyet âmirliği bugün fiilen ve kanunen mevcuttur. Bunların maaş farklarında bugün 40 ve 50 olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Burada dikkate alınacak husus maaş farklarına kademeli olarak bir zam yapmaktan ibaret olacaktır. Gerçi biz Hükümet olarak bunu teklif ettiğimiz zaman bunları tevhidetmek yoluna gitmiştik; fakat düşüncemiz burada külfeti mümkün olduğu kadar azaltmak maksadına mâtuftu. Fakat arkadaşların hizmet olarak yaptıkları teklife iştirak etmek yerinde olur kanaatindeyim. Malî külfet farkını da tetkik ettik, yalnız 50 bin lira kadar tutmaktadır. Onun için teklifi veren arkadaşlara iltihak etmekteyim. (Alkışlar).

REİS — Müfit Erkuyumcu buyurun.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Efendim kısaca arzedeceğim; Halil İmre dediler ki: «rütke tenzili, yaka sökmek mevzuubahis değildir».

Hakikaten mevzuubahis değildir. Yüksek Meclisinizin nazarı dikkatini celbederim o şekle göre senelerden beri emniyet âmirliği yapmakta olan eski bir Emniyet Âmiri ile mesleke yeni intisabetmiş bir arkadaşın aynı maaşı almaları icabeder ki bu adalete uygun değildir.

Malî bir külfet tahmil etmediğine, Hükümet de buna iştirak ettiğine göre Bütçe Komisyonunun da bu teklife iştirak etmesini rica ederim.

REİS — Mahmut Güçbilmez, buyurun. Takririn aleyhinde mi konuşacaksınız

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, bu işin Bütçe Komisyonunda raportörü bendenizdim, fakat komisyonun raporunda imzam yoktur, o itibarla sözcü olarak konuşacak değilim. Uzatmıyacağım, birçok arkadaşlar birçok güzel şeyler söylediler. Bendeniz de adaletin, hakkın, her şeyin bu iki sınıfı ayırmakta olduğuna inanıyorum. Bu takririn desteklenmesini bendeniz de arz ve rica ediyorum. (Alkışlar).

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Vaziyet tavazzuh etmiştir, müzakerenin kıfayetini arz ve teklif ederiz.

Afyon Mebusu Erzurum Mebusu
Avni Tan Memiş Yazıcı

REİS — Takriri oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Muhtelif takrirler vardır, bu arada en aykırı teklif İşleri Komisyonunun teklifine merbut cetvelin müzakere edilmesine aittir. O takriri tekrar okutuyorum.

(Tokad Mebusu Sıtkı Atanç'ın takriri tekrar okundu).

REİS — Arkadaşımızın teklifi veçhile maddede mezkûr iki numaralı cetvelin yerine İşleri Komisyonunca hazırlanan cetvelin konulmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi maddeyi cetvelle tekrar okutuyorum:

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına dair Kanun

MADDE 1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 30.VI.1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı memuriyetler çıkarılmış ve yerine, ilişik (2) sayılı cetveldeki derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı memuriyetler eklenmiştir.

[2] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyetin unvanı	Aded	Maaş
6	Birinci sınıf emniyet âmiri	50	70
7	İkinci sınıf emniyet âmiri	90	60
8	Üniformalı ve sivil başkomiser	215	50
9	Üniformalı ve sivil komiser	375	40
10	Üniformalı ve sivil komiser muavini	1050	35

REİS — Bu maddeyi İçişleri Komisyonunun metnine bağlı 2 sayılı cetvelle birlikte reynize arz ediyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Madde bu cetvellerle birlikte kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi reynize arz ediyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reynize arz ediyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz Cezmi Türk'ündür.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Efendim; maalesef, Türkiye'de terfiye müstahak ve muhtaç olan vatandaş zümreleri ve grupları çoktur. Devlet hizmetinde bulunan ve emniyet hizmetinde çalışanlar, diğer birçok zümrelere nazaran terfiye hakikaten hak kazanmış durumdaydılar. Bu meslek zümresine yapılacak terfiye mütaallik aldığımız kararlara kalben ve fiilen iştirak etmekteyim.

Yalnız, bu vesilei hasene ile emniyet âmirlerimizden de, vergi mükelleflerini temsil eden bir milletvekili olarak, bu terfiye vesilesiyle bazı ricalarda bulunmak isterim.

Memleketimizde maalesef emniyet hizmeti senelerce pek yanlış bir zihniyetle idare ve icra edilmiştir. Mâzinin bu kötü itiyatlarından bu hizmetin kurtarılması çabuk ve kolay olmamıştır. Bugün de, muhalif mebus olduğumuz için olacak, sizlerden daha çok bize şikâyet intikal etmektedir. Yer yer emniyet âmirlerinin icraatından, usulsüzlüklerinden şikâyet eden, ıstırap çeken vatandaşlarımız vardır. Yüksek Meclisinizin, gittikçe her zümreye artacağını tahmin ettiğim, gani gani semahatleriyle bu günden terfiye ettirmekte olduğu-

muz emniyet âmirlerimizden bilhassa, iktidar ne olursa olsun daima millet hizmetinde bulunmalarını, parti farkı gözetilmeksizin vergi mükelleflerini temsil eden meclisler tarafından terfiye edildiklerini bir an hatırdan çıkarmamalarını rica ederim.

Bu arada Hükümetten de rica ederim ki, Barrem Kanununiyle, Teşkilât kanunlariyle memurları terfiye etmek mümkün, fakat türlü tâyin ve nakillerle memurları ayrıca terfi kademelerine tâbi tutmakta mümkündür.

Yine maziden müdevver bâzı icraat şekilleri vardır. İstanbul Valisi ile Kars Valisi arasında maaşları aynı dahi olsa, refah, konfor, zevk bakımından büyük farkları vardır. Beyoğlu'nda çalışan bir emniyet âmiri ile Çemişkezek'te vazife gören bir emniyet âmiri arasında da fark vardır. Maalesef emniyet âmirlerinin nakil ve tâyin suretiyle seri hareket ettirilmeleri usulleri el'an devam etmektedir.

Kendi seçim çevrem olan Adana ve Ceyhan'dan mütaaddit misaller verebilirim. Hattâ bu arada Demokrat Parti iktidara geçtikten sonra bâzı emniyet âmirleri şu şu maksatlarla değiştirilmişlerdir ki, aslında muhalefete hizmet etmiş oldukları halde, cilvesidir memurlarımızın, bu çoğunun başına gelmiştir. Halk Partisinin devrinde demokrattır diye nakledilmiş, Demokrat Parti iktidarında da bu sefer Halk Partili zannıyla türlü nakil ve tahvillere tâbi tutulmuşlardır. Bilhassa emniyet âmirleri üzerinde bu hal cereyan etmiştir. Muhalefetimiz esnasında Adana'da bize mânen zâhir olmuş emniyet âmirleri tanırım; iktidarımız zamanında, evvelce Halk Partili zannıyla başka yerlere nakil ve tahvil edilmişlerdir.

REİS — Cezmi Bey, esas üzerinden çıkmamanızı rica ederim.

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Tamamen esasın üstündeyim, Sayın Başkan. Evvelâ emniyet âmirlerinden ricada bulundum, partilerin değil, milletin hizmetinde olduklarını bilsinler dedim, sonra da Hükümetten rica etmiştim, eskisi gibi yine garip nakiller olmaktadır, ve bunların çoğunda siyasi tesirlerin muvakaâ mutabık şekilde tatbik edilmediği görülmektedir.

Nihayet yine maziden müdevver kalan elleri bâzı kanunsuz işlere almış olan kimseler, yine de bu gibi haller olmaktadır, huzurlarınızda, bu gibi vatandaşların daima İnsan Hakları Beyannamesi hudutları içinde, kalmalarını ve vatan-

daşlara buna göre muamele yapmalarını bilhassa istirham ederim. Bilhassa son zamanlarda, matbuata aksetmiş bulunmakla beraber, bâzı emniyet âmirlerinin, halkımızın muhalif partiden olanlara hattâ matbuat mümessillerine takındıkları dürüst tavırlarından vazgeçmedikleri görülmektedir. Bunun millet vicdanının makesi olan Mecliste iyi karşılanmadığına emin olduğumu huzurunuzda emniyet âmirlerine tevehi hitabla arz etmek isterim.

Son sözüm şu olacaktır :

Daima daha insani, daha vatansever, milletsever tarzda hareket etmeli, suçlulara karşı dahi emniyet teşkilâtımız rahim ve şefik olmasını bilmelidir. Çünkü milletimizin esas karakteri budur efendim.

REİS — Aleyhte mi, Ali Fahri Bey?

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Aleyhte. (Aleyhte bir kişi konuşur, bir arkadaş konuştu sesleri)

REİS — Aleyhte konuşulmadı, üzerinde konuşuldu.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, kanun emrinde ve millet hizmetinde çalışan emniyet âmirlerini, emniyet mensuplarını her zaman takdir ve tebrik ederim. Fakat bunun aksine büyüklerin hoşuna gidecek olanları ve bunlara alet olanları her zaman tenkidedeceğim.

Daha dün bir muhalefet partisinin yeni açılan binasının açılış merasiminde gazetecilere hakaret eden, İzmit'te gazetecileri tehdit eden böyle bir emniyet âmiri zannetmeyin Demokrat Partinin hoşuna gitmek için çalışıyor, daha dün Halk Partisinin en önünde bulunarak, hulûl etmesini bilen, kendisine dalkavukluğu sanat ittihaz eden adamlar bu işin de başında bulunacaklardır, bu kanunun ilk hedefi bunları terfih etmek oluyor. Bunlara benim gönlüm razı değildir arkadaşlar. (Soldan, gürültüler).

Bunlar o bölgenin emniyetini sağlamakla değil, eğlenmekle vakit geçiren, nahak yere bu milletin parasını alan, başka yere nakledildiği zaman gitmiyen... (Soldan, gürültüler).

REİS — Fahri Bey rica ederim, şahıs meselesi yapmayın, kanunun aleyhinde konuşmak için söz aldınız.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Şahıs söylemiyorum, kanunun aleyhinde konuşuyorum,

çünkü bu kanundan bu gibiler istifade edeceklerdir.

BAHA KOLDAS (Çorum) — Zabıta memurlarını tahkir etmeye hakkınız yoktur.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Tahkir etmiyorum, millete hizmet edenleri, kendisini millete sevdirenleri takdire şayan buluyorum, fakat bu gibiler bundan istifade ederlerse yazık olur bu millete, acırım. (Gürültüler).

REİS — Emekli Sarıdoğan Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair teklif için yapılan oylama muamelesi ikmal edilmiştir.

Emniyet memurları hakkındaki lâyiha'nın tümünü oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha kanunîyet kesbetmiştir.

3. — *İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 ve 6120 sayılı kanunlara bağlı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/572) [1]*

REİS — Komisyon raporunda öncelik ve ivedilik teklifi vardır. Öncelikle görüşülmesini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz isteyen var mı? Buyurunuz.

İDARE ÂMİRİ İHSAN ŞERİF ÖZGEN (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar; bu kanunu Emniyet Umum Müdürlüğü Kanununa mütenazır olarak Büyük Millet Meclisinin Emniyet kadrosunu da aynı seviyeye çıkartmak için teklif ettik. Tasarıda emniyet âmirlerinin maaşı 60 tır. Bizde de bu esas kabul edilmişti. Biraz evvel Heyetiniz emniyet âmirlerinin maaşını 70 olarak tesbit etti. Meclis kadrosundaki emniyet âmirlerinin maaşlarının da 70 olarak kabulünü rica ediyorum. Bu hususta bir takrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Tümü hakkında başka söz isteyen yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

[1] 48 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki Kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtına dair olan 5509 sayılı Kanuna bağlı cetvelin Emniyet Âmirliği kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde derece memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı memuriyetler kaldırılarak yerine, bağlı (2) sayılı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar konulmuştur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

Bir tahrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim esbabı mucibeye mebni Büyük Millet Meclisi Emniyet Âmirliği kadrosunun da 70 lira olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Kütahya mebusu

İdare Âmiri

İhsan Şerif Özgen

REİS — Komisyonun bir mütalâası var mı? (Yok sesleri). Tahriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Büyük Millet Meclisi Emniyet Âmirliği kadrosunun da 70 lira olması suretiyle maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden meriyete girer.

REİS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir. Tasarı kanuniyet kesbetmiştir.

4. — *Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/666) [1]*

REİS — Komisyon raporunda tasarının ön-

celik ve ivedilikle görüşülmesi kaydedilmektedir.

Öncelikle görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz isiyen?

Müfit Erkuyumeu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, yüksek huzurunuzda gelen tasarı öteden beri memlekette büyük bir ihtiyaç teşkil etmekte olan kat mülkiyetine cevap vermektedir. Fakat Medeni Kanunun tadili suretiyle bir kat mülkiyeti hususu düşünülmüştür, böyle bir ihdas yoktur. Lâyiha diğer dünya milletlerinde yapıldığı gibi, tapu sicil muhafızları tarafından resmî senet tanzim edilmesi ve senedin tapu siciline şerh verilmesi esasına dayanmaktadır ki, bu suretle yapılacak muamele kat mülkiyeti ihtiyacına cevap verecek ve bir boşluğu dolduracaktır.

Böyle bir tasarımı Meclise getirdiğinden dolayı Hükümete teşekkür ederim. Yalnız teferuat teşkil edecek bazı hususlarda taleplerim olacaktır. Bunları maddelerin müzakeresinde arzedeceğim.

Şimdilik mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Başka söz istiyen var mı?

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin Değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 26. — Mülkiyete, mülkiyetin gayrı aynı haklara ve müşterek bir arzın hissedarları arasında bunlardan birinin veya birkaçının bu arz üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden veya hüt müstakillen istimale elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gagesiyle, Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre, irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler Tapu Sicil Mu-

[1] 55 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

hafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.

Alâkalıların isteği halinde resmî senedi tanzim için memurlar ikametgâhlara giderler, bu sırada gelecek haciz ve tahdit kararları resmî senedi yapmak için ikametgâha gitmiş olan memura tebliğ olunur.

Resmî senedi taraflarla iki şahit imzalar. Şahitlerin şahadet ve tariflerinde şüpheli bir hal görüldüğü takdirde senedi yapan memur başka şahit istiyeceği gibi fotoğraflarını da arayabilir. 711 sayılı Kanun mucibince yapılacak akitlerde de böyledir.

Birinci fıkrada beyan olunan irtifak hakkı tesisi vaitleri tapu siciline re'sen şerh verilir. Bunlardan irtifak hakkı tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapuya şerh verilmekle, taallûk ettiği gayrimenkulün sonraki mâliklerini de ilzam eder.

Noterlik Kanununun 44 ncü maddesinin B bendi mucibince noterler tarafından tanzim edilen gayrimenkul satış va'di sözleşmeleri de taraflardan biri isterse gayrimenkul siciline şerh verilir.

Şerhten itibaren beş yıl içinde satış yapılmaz veya irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmezse işbu şerh tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından re'sen terkin olunur.

REİS — Müfit Erkayumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, birinci madde esas itibariyle gayet yerindedir, kabulü lâzımdır. Ancak bendeniz maddede bâzı noksanlıklar görüyorum. Bir defa bu mevzuda en çok mevzuubahis edilen, düşünülen mesele şudur: Kat mülkiyeti kabul edildiğine göre bundan ilerde doğacak ihtilâflar nasıl halledilecektir.

Gayrimenkul müsterek mülkiyet şeklinde tapuda kayıtlı olduğuna göre Medeni Kanun hükümleri içinde hissedarlar arasında tamirden ve saireden mütevellit ihtilâfların halledilmesi lâzımgelecektir. Ancak bu gibi senetleri tanzime yetki verdiğimiz tapu memurlarına bidayette senedi tanzim ederken hissedarların, gayrimenkulün tamiri ve saire hakkında kararlaştıracağı şartları da tapuya tescil etmek üzere senette bu gibi şartların tasrih edilmesi ve senede yazılabilmesi imkânını vermek; ilerde zuhuru muhtemel ihtilâfların hallinin daha ko-

lay temin edilmesi bakımından, lüzumludur. Bendeniz maddeye böyle bir fıkra eklenmesi için bir takrir verdim, kabulünü rica ediyorum.

İkinci bir takrir daha veriyorum, aynı gayrimenkulden istifade edenler arasında kat mülkiyeti esasını tanımakla beraber ayrıca birbirinin cvarında bulunan gayrimenkullerde Medeni Kanunda servitüd tâbir edilen irtifak hakları tesis edilmesine dairdir. Bu esasen Medeni Kanunda tanınmıştır. Senetlere bu gibi şartları dereetmek suretiyle kat mülkiyetinde olduğu gibi, bu gibi şartları tescile mütaallik senetlere dercolunursa tatbikatta kolaylık olur. Komisyon Sözcüsü ile görüştüm; bu noktadaki talebimi komisyon da kabul etmektedir.

Medeni Kanun hükümlerine göre birbiri üzerinde servitüd tesisi ve tapu siciline tescil edilen bu gibi irtifak hakları da muteberdir. Bu gibi hakların tapu memurlarınca yapılacak tescile mütaallik senetlere de dercedilmek suretiyle kabul edilmesini ve bu mevzuun da kanun gerçevesi içinde halledilmesini teklif ediyorum. Buna dair takririmi de sunuyorum. Her iki takririn kabulünü rica ediyorum.

REİS — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi için (273) oy verilmiştir, (272) aded kabul, (1) ret vardır, tasarının kanunluğu (272) oyla kabul edilmiştir.

REİS — Mücteba İştin.

MÜCTEBA İŞTİN (Balıkesir) — Efendim, Müfit Bey arkadaşımızın konuşmalarından sonra gerek Hükümet ve gerekse komisyon sözcüsü arkadaşımız sükût etmemiş olsaydı, huzurlarınızı tasdi etmiyecektim. Müfit Bey arkadaşımız bu kanunu (Kat Mülkiyeti Kanunu) olarak tavsif etti. Bendeniz bu noktanın zabıtlara geçmesi bakımından faydalı gördüm. Bu kanun Kat Mülkiyeti Kanunu değildir, irtifak hakkını tesis ve tapu kayıtlarına şerh verilmesidir. Kat mülkiyeti bambaşkadır. Medeni Kanun kat mülkiyetini bünyesinde almadığı için buna dair çalışmalar devam etmektedir. Komisyon tarafından Medeni Kanunun değiştirilmesine ait olan çalışmalar bittikten sonra Kat Mülkiyeti Kanunu da birlikte çıkacaktır. Bu cihet teşekkül etmiş olan komisyonun tetkiklerinde bulunmaktadır. Binaenaleyh bu kat mülkiyeti değil, ancak irtifak hakkını tesis ve tapu kaydına şerh verilmesinden ibarettir. Esa-

sen birinci madde bu hususta sarahaten şöyle demektedir:

(Mülkiyete, mülkiyetin gayrı ayni haklara ve müşterek bir arzun hissedarları arasında bunlardan birinin veya birkaçının bu arz üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden veyahut müstakillen istimalle elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gayesiyle, Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre, irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.)

Bundan da açıkça anlaşılıyor ki, yapılan bir binanın bir bölümünde bir hakkın tesisinden ibarettir. Bilhassa bu noktayı arz ederim.

REİS — Müfit Erkuyumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Efendim; Müteba İştin arkadaşımız benim konuşmamı iyi dinlememiş olacak. Ben bu kanun kat mülkiyetini kabul ediyor, demedim. Kat mülkiyeti ihtiyacına cevap veriyor, dedim. Hakikaten de öyledir. İzah ettim, dedim ki; bir gayrimenkul üzerine, diğer gayrimenkul lehine tahmil edilen mükellefiyeti tarif edenler servitüdün tapu siciline tescili suretiyle kat mülkiyeti ihtiyacına cevap veriliyor. Bu, Medeni Kanun hükümlerine uygundur.

Sonra, diğer tekliflerim de tamamen ihtiyaçların mahsulü olarak ileri sürülmüştür. Gayrimenkullerin hissedarları arasında, bilhassa tamiri noktasından birçok ihtilâflar çıkabilir. İşte hazırlanacak senede bidayette hissedarlarla ihtilâfların ne şekilde halledileceğine dair kayıtlar koymalarla ihtilâfın kolayca mahkemelerde hallini temin etmesi bakımından zaruridir. Takririm de bu ihtiyacı temin için sunulmuştur.

REİS — Şimdi, iki takrir vardır, okuyoruz:

Reisliğe

Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesini istihdaf eden tasarıda muaddel 26 ncı madde metninin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Balıkesir Mebusu
Müfit Erkuyumcu

Madde 26. — Mülkiyete, mülkiyetin gayrı ayni haklara ve müşterek bir arzun hissedarları veya birbirine muttasıl gayrimenkullerin sahip-

leri arasında bunlardan birinin veya birkaçının o gayrimenkul üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden yahut müstakillen istimalle elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gayesiyle Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzedilen sebeplere binaen, maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Balıkesir Mebusu
Müfit Erkuyumcu

Resmî senede, gayrimenkulün tamiri hakkında alâkalıların kararlaştıracağı şartlar da yazılabilir.

KOMİSYON ADINA HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, raporumuzda belirttiğimiz veçhile bilhassa son harbten sonra mesken ihtiyacı itibariyle kat mülkiyetine doğru gidilmiştir. Bunun için iki şekil tatbik edildiği görülür.

Kat mülkiyetini tam olarak kabul eden Alman sistemi, 1951 tarihli 64 maddelik mufassal bir kanunla tesise gidilmiştir. Diğer sistem ise İsviçre sistemidir ki bizim bu kanunla tesis etmek istediğimiz sistemdir.

Alman sistemini biz kabul edemedik. Çünkü onda artık bir satıh kadastrosu yerine bir hacim kadastrosu yer almakta; bu da birtakım tafsilât ve yeni fennî mesaiyi mucip olmaktadır. Bilhassa Medeni Kanunumuzdaki aynı haklara ait olan hükümleri birçok noktalardan değiştirmeyi münteçtir. Binaenaleyh, Alman sistemini kabul edecek vaziyette olmadığımız için İsviçre sistemine gitmiş bulunuyoruz. İsviçrede bu Federal Meclisin Kanton makamlarına verdiği bir emirle temin edilmiştir. Bizde ise vuzuh ve rahat icabettiği ve bir de memurları mesuliyet endişesinden kurtarmak için Hükümet bu lâyiha ile huzurunuzda gelmiştir.

Lâyiha esas itibariyle, Kanunu Medenimizde mevcut olan irtifak hakkı ile müşterek mülkiyetin mezeinden doğmuş bir sistemdir. Esasen Kanunu Medenimiz irtifak hakkını kabul et-

miştir. İrtifak hakkı ile müşterek mülkiyetin mezcinden doğmuş olması itibariyle hissedarlar arasındaki münasebeti, Kanunu Medenimizde müşterek mülkiyetin idaresi hakkındaki hükümler temin edecektir. Şu vaziyet karşısında irtifak hakkının tesisine dair mukavelelerde, Müfit Erkuyumcu arkadaşımızın beyan ettikleri gibi, ileride zuhur edecek tamirat ve saire gibi şeylerden husule gelecek ihtilâfatı tarafların mukavelelerinde dercedebimeleri tabiidir.

Kanun bunu menetmemiş olduğuna yöre yapılsın diye söylemeleri bizce hüsnü zaittir, lüzum yoktur.

Diğer tekliflerine gelince:

Efendim, kabul edilen bu sistemin büyük faydası ve neticesi şudur:

Medeni Kanunumuz irtifak hakkını kabul etmiş fakat irtifak hakkı tesisi vâ'dini kabul etmemiştir. Bu madde ile irtifak hakkı vâ'dini temin etmiş bulunuyoruz ki, tarafların tapuya şerh verilerek teyidedilmiş bir sözleşmeleri olmazsa müeyyidesiz kalarak cayıp haksızlık yapabilirler.

İkinci fıkra da şudur; bugün kanuna göre irtifak hakkı ancak mevcut bir bina üzerinde kurulabilir. Mevcut olmayan bir yer için tapu memuru irtifak tesis etmez. Bizim metnimizde vücut bulacak binalar için irtifak hakkı tesis vâdisi kabul etmişizdir. Bir de bugün bu birine muttasıl gayrimenkullerde irtifak hakkının tescili mümkündür. Birbirine muttasıl gayrimenkullerde halen mevcut olmayan bir yer için irtifak hakkı tesisi vâ'dini imkân altına koyan Müfit Erkuyumcu arkadaşımızın birinci teklifini, yani, birbirine muttasıl gayrimenkullerin sahipleri arasında cümlesini ilâve eden metni komisyon olarak kabul ediyoruz.

Demin arzettiğim gibi, tamirat ve saire masraflarına ait olan şartları tescil edilebilir şeklindeki teklifi zaten tabii gördüğümüz için hüsnü zait addediyoruz. Filhal iştirak etmiyoruz.

Heyeti muhteremenin takdirine arz ediyoruz efendim.

REİS — Feridun Fikri.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, bu kat mülkiyeti mevzuu pek lüzumlu bir şeydir, onda şek yoktur. Yalnız kullanılan ibare maksadı temin ediyor mu? İlerde birtakım müşkülât zuhur edip de bu kanun bir lâfzı meyyit halinde kalsın, bundan indişe ederim.

Bakınız burada, (münhasıran istifadelerini temin gayesiyle) diyor. Fakat alt tarafında da (Medeni Kanunun 753 ncu maddesi hükümlerine göre irtifak hakkı tesisi) nden bahsedilmektedir.

İrtifak hakkı Kanunu Medeniye göre, mülkiyete bütün olarak istifadeye şâmil olamaz. Bu ancak eski hükümlere göre, hakkı mesel ve saireden istifadeye mâtuftur. Yarın irtifak hakkı verilecektir, bu irtifak hakkı üzerinde kanun şundan, bahsetmektedir. Binaenaleyh ayında mülkiyeti tesise mâtuf olamaz; bu gayeyi temin edemez diye Temyizin tereddüt etmesi ve dolayısıyla bu müessesenin işlememesinden ben şahsan endişe ediyorum. Binaenaleyh komisyonun bunu tatminkâr bir şekilde izah etmesi lâzımdır. İlerde olabilir ki, Temyiz zabıtları getirtir, tetkik eder. Kanunu Medenideki irtifak hakkı mefhumunun bu noktadan yeni bir mânaya alınması şeklinde bir maksat takip edildiği komisyone izah edilir ve zapta geçerse bir dereceye kadar faydalı olur zannediyorum. Aksi takdirde buradaki irtifak tâbiriyle irtifak hakkı maksuttur diye bunun muallâkta kalmasından tereddüt ediyorum. Bu tereddüdün izalesini istirham ederim.

REİS — Müfit Erkuyumcu, buyurun.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Önce Hâmid Sevk Bey konuşsun.

HÂMİL ŞEVKET İNCE (Ankara) — Efendim; zaruret bu kanunu huzurunuzda getirmiştir. Bu, bilhassa büyük şehirlerde âcil ve mübrem bir ihtiyaç halinde kendisini göstermektedir. Teklif çok güzeldir, yerindedir.

Müfit Erkuyumcu arkadaşımızın meseleyi vâkıfane tetkik ederek verdiği her iki tavrı, cidden âlâkahları, bilhassa noter ve tapu memurlarını tenvir edecek vaziyettir.

Muhterem Sözcü arkadaşımız Aydın, «Hüsnü zait kabilindendir.» diyor. Eğer bu tâbirin mânası iyi anladım, iyilik üzerine iyilik, güzellik üzerine güzellik demektir. Medeni Kanundaki irtifaka ve intifaa taallûk eden hükümleri bilenlerimiz azdır. Onun için; bugün biz kanunlarda vüzuha ve hattâ mümkün olursa tenvir ve tekide doğru gitmek mecburiyetindeyiz. Çünkü hayatı memuriyet boyunca temşiyeti umurda bulunan insanların iktidarlara bilinmektedir. (Evet hüsnü zait kabilindendir ama filhal iştirak etmiyoruz) sözünde derin bir tenakuz mevcuttur. Yani hüsnü zaiti, fazla iyiliği istemiyoruz demektir. Kanunu Medenide mektuben mâlûm bir hakikat-

tır: Notere gidildiği zaman mukavele yapılır, âkıdlar dilediği gibi kanunun menetmediği hükümler dairesinde izahlar yaparlar. Bundan güzel düşünölmüş bir hüküm tasavvur edilebilir mi? Daima vüzuha gidelim, ışık verelim. Teklif doğrudur. İstiyorum ki, arkadaşım Hidayet Aydın er de bizi teyit edecek şekilde tekrar söz söyleyin. Heyeti Aliyeniz hakemdir, kararını versin.

Takrirler çok isabetlidir.

REİS — Nihad Reşad Belger.

NİHAD REŞAD BELGER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, kat mülkiyetinin lüzum ve ehemmiyeti hakkında aramızda kimsenin itirazı yoktur; getirilen kanun dahi her bakımdan kabule şayandır. Yalnız, Hamid Şevket beyin de söylediği gibi, bir az daha işğa ihtiyaç vardır. Tapu Sicil Muhafızlığının, filân binanın falan katı falana aittir diye kaydetmesile iş halledilemez. Birçok ameli tafsilât vardır, ihtilâflar, dâvalar, müşkülâtlar çıkar.

Bu itibarla bendeniz yakında yüksek tasdikınıza arz edileceğini umduğum (Sihhi, Ucuz Ev Kanunu) projesine kat mülkiyetine dair 13 maddelik bir ilâve yaptırdım. Ben kanun adamı değilim. Onun için bu hususta en ziyade sahibi salâhiyet bir zat olan, İstanbul Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Ahmet Samim Güvensoy'a 13 maddelik bir ilâve yaptırdım. Ben burada bu mâruzatımın tafsilâtıyla başınızı ağrıtmak değilim. Tamirat meselesi sigorta, vergi meselesi ve dam, merdiven, asansör... ilâh, gibi müşterek masraflar meselesi nazarı itibara alınmamıştır. Bunların nazarı itibara alınması elzemdir. Komisyondan rica edelim projemdeki bu kısmı tetkik buyursunlar ve bu cihetlerin ihmal edilmemesini ve fuzuli ihtilâflar ihdasına meydan verilmemesini rica ediyorum.

REİS — Hulûsi Köymen.

HULÛSİ KÖYMEN (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, Feridun Fikri Bey arkadaşımızın bu mevzuda dikkati çekmek üzere yaptığı konuşma yerindedir. İrtifak hakkına izafe edilerek yapılmak istenilen bu tesis, Kanunu Medenin 753 ncu maddesine atfedildiği müddetçe, tatbikatı felce uğrıyacak bir mahiyet arzeder. Çünkü bu arzettiğim madde irtifak hakkının hükmüne dayanır. O hükmün mâna ve şümülünü tâyin eder. Kanunu Medeni, bir gayrimen-

kulde irtifak hakkını, diğer gayrimenkulün aleyhine, o gayrimenkulün lehine bir kayıt olarak vaz'etmiştir. Halbuki burada binanın бүтүнлүгүнө hiçbir hâlel gelmiyor. Bina tamamdır, tek mildir. Tamamiyeti üzerinde hiçbir değişiklik yapılmaksızın, hangi gayrimenkulün lehine, hangi gayrimenkulün aleyhine bir hak vaz' edildiği meselesi karşısında hukukan izah edilecek bir aydınlık yoktur. Medeni Kanuna bu derece aykırı olan bir kanunun tatbikatta faydalı olmayacağına kaniim. Bu noktayı bilhassa komisyonun nazarı dikkatine arz ederim.

REİS — Muhlis Tümay.

MUHLİS TÛMAY (Manisa) — Efendim, hâkikaten son zamanda mesken ihtiyacının artması karşısında bu teklif insana ışık tutan bir tekliftir. Gündemin son maddesinde bulunan, bu lâyihanın acele görüşölmesi karar altına alındığı için bu çok mühim olan teklifi lâzım olduğu ve hile inceleme vakit bulamamışızdır. 26 ncı maddede, müşterek hissedarlar kendi aralarında anlaşarak bir bina yapacaklar ve bunlar şahıslar namına tahsis edilecektir. Umumi bir derde çare ararken burada bir arzın yalnız müşterek hissedarlarını düşünmüş oluyoruz. Mademki bir arz vardır ve bunun üzerine müşterek bir bina yapılacaktır, bu vaziyette iştirak edeceklerin hukuki durumlarını da düşünmek lâzımdır. Meselâ bina üç katlıdır ve bunlardan biri (A) ya tahsis edilmiştir. Burada (munhasıran) dendiğine göre bu kat kiraya verilemeyecek midir? Sonra kendisi borçlu ise ve bu da bir mamelek olduğuna göre, bu kat borca karşılık olamayacak mıdır? Sonra, miras durumu ne olacaktır? Malûmu âliniz, irtifak hakkı mülkiyeti takyit eden bir haktır ve bu birtakım mükellefiyet tevhit eder. Bu mükellefiyet, mamelek içinde nasıl mütalâa edilecektir? Bunlar vuzuhsuzdur, bizi tatmin etmedi. Bu şekilde çıkarsa tatbikatta da faydalı olmayacaktır kanaatindeyim.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; irtifak hakkı, hukuk mefhumuna göre iki gayrimenkul arasında bahis mevzuu olabilir. Bu itibarla bir tek gayrimenkulün muhtelif katları arasında irtifak hakkı tesis edilebileceğini kabul etmek biraz zordur.

Aydın er arkadaşımız Alman Kanunundan

bahsettiler. Fakat kat mülkiyetini 130 seneden beri kabul eden memleket Fransa'dır. Kat mülkiyeti Napolyon'un ihzar ettirdiği Kanunu Medenide derpiş edilmiş ve böyle bir mülkiyeti tanzim için lâzımgelen hükümler vaz'edilmiştir. Bugün Fransa'ya gittiğimizde inşa edilen bir binanın muhtelif katları hemen tapuya rap-tedilerek satılmaktadır. Bizde de böyle bir ihtiyac hissedilmektedir. Zannedirim ki Halk Partisi iktidarda iken buna benzer bir tasarı komisyonca kabul edilmiş, fakat Heyeti Umumiyece reddedilmişti. Çünkü kat mülkiyetinin esası hakkında ihtilâf tahaddüs etmişti. Kat mülkiyeti esasını kabul etmek zaruridir, fakat bu şekilde değil. Bu şekil, palyatif bir tedbir ve hattâ akitler arasında ve bir gayrimenkulü işgal eden hissedarlar arasında birçok ihtilâflara sebebiyet verecek mahiyettedir. Mademki kat mülkiyetinin lüzumunu kabul ediyoruz, hiç olmazsa bugün gayet pratik bir şekil almış olar. ve 130 seneden beri Fransa'da tatbik edilen kanunun esaslarını gözden geçirelim ve her kesi tatmin edecek bir şekilde bir kanun hazırlayalım.

KOMİSYON ADINA HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu-da konuşan, bilhassa Hulûsi Köymen ve Salamon Adato arkadaşlarımız Kanunu Medeniye münafi bir teklif getirildiğini ifade buyurdular ve Kanunu Medeniye münafi olan bu hük-mü koyacağımız yerde, Fransa'daki ve yahut Almanya'daki mevzuatı getirelim buyuruyor-lar.

Bu konuşmalardan anlaşıldığına göre arkadaşlarımız için esasını tetkik buyurmamışlar-dır. Bu kanunu hazırlayan, Adliye Vekâletin-deki Kanunu Medeni Komisyonudur. Acaba Kanunu Medeni Komisyonu neye istinadetmiş-tir ve bu teklif Kanunu Medeniye münafi mi-dir, değil midir? Bu hususlar raporumuzda işa-ret edilmiştir, fakat arkadaşlarımız tarafın-dan okunmadığı anlaşılıyor. İsviçre Kanunu Medenisi mevzuatımızı teşkil eder. Orada ne yapılmıştır? Müsaadenizle okuyorum.

Diyor ki : (Tapu murakabesi kanton ma-kamlarına tebliğ edilmiştir.)

Baylar,

30 Mart 1951 tarihinde umumi müşavir Cot-tiler - Lausanne ve diğer 16 milletvekili aşağı-daki takrirı vermişlerdir :

İnşaattaki masrafların gitgide pek fazla artması, bir gayrimenkulün heyeti umumiyesi-ni elde etmek için yeteri kadar sermayeleri bulunmayan pek çok kimselere gayrimenkul mülkiyetini iktisabetmeye imkân bırakmamak-tadır.

Memleketimizdeki gayrimenkul mülkiyeti-nin büyük sermaye şirketlerinin ellerine geç-mesini önlemek için, gerek iktisadi, gerekse iç-timai bakımdan doğru ve hakkaniyete müste-nit bir gayrimenkul siyasetinin sevku idaresi-ne imkân vermek suretiyle aksine olarak git-gide sayıları artan bir vatandaş zümresine ken-di ikametgâhlarının veya atelye ve yahut ma-ğazalarının sahibi olmalarına imkân vermek için Federal Meclis, ufki plân üzerinde, yani kat mülkiyeti üzerinden gayrimenkul mülkiye-ti mefhumunu kabul ettirmek maksadiyle bu bapta Medeni Kanun ile Tapu Sicil Nizamna-mesindeki hükümlerin intibak ettirilmesi key-fiyetini gözden geçirmeye davet edilmiştir.

21 Eylül 1951 oturumunda Millet Meclisi, vermiş olduğumuz izahatı esas tutarak bahse mevzu takriri ekseriyeti âra ile kabul etmiş-tir, yani : Halen Medeni Kanunun tadil edil-mesi zaruri değildir. Filhakika Medeni Kanun kat mülkiyetinin tesisine müsaade etmiyorsa bile, buna mukabil, alâkahlara, aynı iktisadi neticeleri haiz olan ve memnu hukuki inşaâtı nazarı itibara almayan başka tarzı hallere mü-raacaat etmeye imkân vermektedir.

Biz, bu tarzı hallere, tapu sicilli kanton mu-rakabe makamlarının dikkatini bilhassa çek-meye hazırız. Böylece bir evin katları üzerin-deki mülkiyet hakları, hak sahiplerinden biri için mülkiyet hakları gibi ve öteki hak sahibi için de kabili intikal ve ferağ şahsi bir irtifak gibi tescil edilebilirler. Tapu Sicil Nizamname-sinin 114 ncü maddesinin 2 nei fıkrasında sa-rahaten derpiş edilmiş olan bu tarzı hal, buna rağmen ahvalin çoğunda her ikisi de bir irti-fakın yalnız müntefi değil, fakat aynı zamanda sahibi de olmak istiyen her iki tarafın maksat ve niyetlerine cevap vermemektedir. Buna ise, binanın hedmi takdirinde, mülk sahibi olarak tescil edilmiş olan kimse mümtazen tercih edi-lecek şekilde, irtifakların müntefii olması hali de inzımam eder.

İşte bunun içindir ki, federal tapu sicilinin kabulü esnasında eski kat mülkiyetleri emniyet

itibariyle, şahsi irtifaklarla bir mülkiyet kombinasyonu sayesinde çok kere Medeni Kanundaki tesislere ifrağ edilmiştir. Bu hususta şöyle hareket edilmektedir :

Muhtelif hak sahipleri, tapu kütüğüne, her birinin bina üzerindeki kendi haklarına teka-bül eden bir hisse ile müşterek malikler olarak tescil edilmektedirler. Aynı zamanda Medeni Kanunun 781 nci maddesine göre, hak sahibine bir yandan o ana kadar maliki bulunduğu ve yahut istikbalde ele geçirmek istediği mahallerin sureti katiyede tasarrufunu, öteyandan da diğer hak sahipleriyle birlikte müşterek mahallerden istifadeyi bahşeden irtifaklar ihdas edilmektedir. Bununla aynı zamanda bakım vecibeleri de bir yoluna konulmuş olmaktadır. Kanun bu mülkiyete nihayet verilmesi talebini menetmektedir. (Medeni Kanun, madde 650, fıkra 1).

Kanuni şüfa hakkı, Medeni Kanunun 680 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine tevfiқан bertaraf edilebilir. Bu suretle kat sahibine, şimdiye kadar binadaki hissesi olan ve neticeleri itibariyle değil, fakat yalnız hukuki bünyesi dolayısıyla eski kat mülkiyetinden farklı olarak gerçek gayrimenkul kanunu hükümlerine göre ferağ etmek veya her hangi bir suretle bir şeye bağlamak hakkı verilmektedir.

Şimdi muhterem arkadaşlar, biz kanunu Medeni İsviçre'den aldık. İsviçre Millet Meclisine 16 mebus müracaat ediyorlar diyorlar ki: başka memleketlerde kat mülkiyeti vardır, biz de sistemimizi buna irca edelim. Bunun üzerine Federal Meclis şimdi metnini okuduğum kararı veriyor. Diyor ki, yeni hükümler koymaya lüzum yoktur, Kanunu Medenimizde irtifak hakkı vardır, eğer biz bunu şu şekilde yaparsak bu mümkün olur diye kabul ediyorlar. Binaenaleyh, bazı arkadaşların, bunun Kanunu Medeniye münafi olduğu hususundaki iddiaları vârit değildir.

Efendim, muhterem arkadaşlarımız bu kanunu Medeni maddesi zannettiler. Halbuki, bu kanun, tapu memurlarının, tapu sicil muhafızlarının vazifesini gösteren bir kanundur. Bu kanunda ihtilâfların nasıl halledileceği sayılmaz. Bu maddede Tapu Kanununun 26 nci maddesine ait bir tadildir. Tapu sicil muhafızlarının vazifelerini gösterir.

Demin de arzettiğim gibi, bu teklifle ancak

tapu memurlarına bu vazifeyi tahmil ediyoruz. Bu sistem, müşterek mülkiyetle irtifak hakkının meczinden doğmuştur. Müşterek mülkiyeti maliklerin nasıl idare edeceğine dair Kanunu Medenide hükümler vardır. Bu hükümler noksan ise tamamlanmalıdır. Keza bu sistem irtifak hakkının mezcü tevhidî olması itibariyle, irtifak hakkına ait kanunun mufassal hükümleri mevcuttur. Binaenaleyh, tapu memurlarının vazifesini gösteren kanunda ihtilâfların nasıl halledileceğini ifade etmek yersizdir. Şu veçhile irtifak hakkı tesisi suretiyle kat mülkiyetinden maksut olan gayenin dikkat edilsin; kat mülkiyeti değil, kat mülkiyetinden maksut olan gayenin temin edilmiş olacağı muhakkaktır. Bu, memleket ihtiyacına tekabül eder. Eğer bu sistem ilerde bizim millî ihtiyacımız için kâfi gelmezse, ki bunu Almanlar 64 maddelik bir kanunla halletmişlerdir. Öyle müstakil bir kanunla halletmeye şimdi vaktimiz müsait değildir, onun için şimdi buna gidemeyiz arkadaşlar, çünkü bu vaziyet, müstaceldir. Bugünkü tatbikat nasıl cereyan ediyor biliyor musunuz arkadaşlar? Meselâ Taksim'deki falan apartmanın bir katı satılıktır. Fiiliyat o apartmanın bir hissesi şayi olarak satılmasıdır. Alan adamın bunun hangi katından ne şekilde istifade edeceğine dair sicilde bir şey yoktur. Bunun için de kendi hissedar olduğu gayrimenkul hakkında icar ve isticar mukavelesi aktediyorlar. O mukaveleyi tapu memurlarına tescil ettiriyorlar. Yani pamuk ipliğine bağlıyorlar. Bu, sekiz, on seneden beri kat mülkiyet diye devam ederek bu şekilde apartmanlar satılıyor. Fakat bu işin artık tahammülü kalmamıştır.

Demin de arzettiğim gibi, kat mülkiyetinin Fransız ve Alman sistemlerine göre tesbiti demek, satılacak kadastrosundan hacım kadastrosuna gitmek demektir. Biz memleketimizde henüz satılacak kadastrosunu yapamadık. Bunun kaç senede ikmal edileceği de meçhuldür. Bunu İsviçre'liler kendi kanunu medeni sistemi içinde niçin kabul etmemişlerdir? Fransız ve Alman'larda olduğu gibi, kat mülkiyetine ait bir sistemin kabulü halinde Medeni Kanunun aynı haklar kitabının yarısından fazlasını kanundan çıkarmak lâzımgelir.

Bu itibarla bu teklifin İsviçre'de olduğu gibi ihtiyaçlara cevap vereceğine kaniiz. İlerde

kâfi gelmediği takdirde yeni hükümler vaz'edilebilir. Yoksa kat mülkiyetinin katî olarak kabulü, satıl kadastrosundan hacım kadastrosuna gitmek demek olur ki, memleketin vaziyeti buna müsait değildir, ihtiyaç âcildir. Esasen Sayın Cumhuriyet Başkânımız da buna bir açış nutkunda işaret buyurmuşlardır.

Şu hale nazaran bu teklifin kabulü lâzımgelir, komisyona iadesi veya geri alınması mevzu bahis değildir arkadaşlar.

REİS — Devlet Vekili.

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Çok muhterem arkadaşlarım, gönül arzu eder ki, Kanunu Medenin 4 ncü kitabı kül halinde tetkik ve tadil edilsin, Medeni Kanun hükümleri dairesinde bu kat mülkiyeti esas tahakkuk ettirilsin. Fakat bunun bugün pek kolay ve pek acele temini mümkün olamayacağını Heyeti Celileniz takdir buyurur.

Şimdi şu hâle ve her memleketin ihtiyaç ve zaruretine göre meseleleri nazara almak, tetkik ve mütalâa etmek icabeder ve arzettiğim gibi, Kanunu Medenin 4 ncü kitabının toptan ele alınması bugün mümkün olmadığını, memleketimizin mesken ihtiyacını ve halen işlemekte bulunan mekanizmasını da nazara alarak, başka memleketlerde mevcut olan emsalini mütalâa ederek, gerek memleketimizde fiilen işliyen mekanizmaya bakarak gerek tapuların yapmış olduğu muamelelerden aldığımız ilham ile bu neticenin tahakkuku ve yürütülmesi kabil görüldüğü için biz bu maddeyi bu şekilde huzurunuzda getirmiş bulunmaktayız.

Arkadaşlar; Komisyon Sözcüsü Hidayet Aydın'ın Beyin izah ettiği gibi, emsali hâdise bugün İsviçre'de cereyan etmektedir. Şimdi memleketimizdeki vaziyet nedir? Bugün memleketimizde bu mesken ihtiyacını gidermek için mevcut olan birçok apartmanlardan hissei şayia satın alınmaktadır. Hissei şayia satın alınmakla beraber, o hissei şayiye mukabil şu katın hissei şayiası mal sahibine tahsis edilmekte ve şu kadar müddetle izale şuyı dâvası ikame edilemeyeceği gibi kayıtlarla bu mekanizma yürütülmektedir. Yalnız bu, kâfi bir emniyet değildir. Vatandaşlar bu hakkın kolaylıkla izale edilmesi endişesi içindedir.

Huzurunuzda getirdiğimiz madde, bunu tapu siciline geçirmek suretiyle bir emniyet tesis et-

mekten ibarettir. Buyurdular ki, bu bina devir edilebilecek, kiralanabilecek veya satılabilecek mi? İpotek edilebilecek mi? Elbette edilecektir. Esas itibariyle bir hissei şayia sahibi olarak tasarruf edilebilecektir. Ancak, bir mukavele ile istimaline tesahup bu katın bu şekildeki istimali aynı zamanda tapu siciline geçmiş bulunacaktır. Bahusus bir hissei şayia sahibi, evvelâ cüz'ü şayi olarak tesahüp ettiği gayrimenkulü satmak, kiralamak, devretmek haklarına sahip olabileceği gibi, dilerse kendisi bile onu kullanmış olabilecektir. Memleketin bugünkü ihtiyacını nazara alarak, arzettiğim gibi, bilhassa mesele bir de Adalet Bakanlığı cephesinden tetkik edilmek suretiyle de bir komisyon bunun üzerinde çalıştı, onların mütalâasının iltihakı suretiyle bu tasarrufun tatbikının mümkün olabileceği neticesine varılmıştır.

Bir mesele kalıyor; arkadaşımız Hâmid Şevket Bey buyurdular ki; bunun masrafı, bakımı, muhafazası gibi hususlara mütalâa olan cihetler, Müfîd Erkuyumeu arkadaşımızın taktirinde yazılı olduğu şekilde, o da tapu siciline geçsin, kanaatimece buna mahal yoktur. Çünkü Medeni Kanunun 713 ncü maddesi, bakım, muhafaza ve saire gibi masraflar hususunda hissedarlara kâfi derecede hak tanımaktadır. Ayrıca bunun tapu siciline geçmesi, çok geniş muameleyi icabettirecektir. Öyle mülk sahipleri olur ki, bir yığın şartları mukavelelere dercettireceklerdir. Bunları tapu siciline sicil olarak geçirmek de, tapu muamelâtını işgal eder. Mamafih bu cihet tamamen de bir tarafa atılmış değildir. Çünkü bu suretle bir hissei şayia sahibi olup bir mukavele ile de irtifak hakkı tesis etmek isteyen tarafın bu irtifak hakkı tapuya tescil edilmekle beraber, o tapunun bir plânı, projesi, mukavelesi vardır, bunlar, tapu kayıtlarının evrakı sübutiyesi meyanında tapuda mahfuz kalacaktır. Binaenaleyh mukavele ile bunlar temin edilmiş oluyor. Şu suretle huzurunuzda getirdiğimiz kanun tasarısının ihtiyaca cevap verdiği kanaatindeyiz. Tatbikatının da kolaylıkla ve hiçbir aksaklık göstermeden yürüyeceğine kaaniiz. Memleketimizin ihtiyaçlarına cevap verecek bir kanundur. Tasarrıyı bu kanaat ve tecrübe ile huzurunuzda getirmiş bulunduk. Kabulünü rica etmekle beraber, hiç şüphesiz ki, takdir Heyeti Celilenizindir.

RÜKNEDDİN NASUHİOĞLU (Edirne) — Arkadaşlar; yapacağım mâruzatın mühim bir kısmını Sayın Devlet Vekili arzetti. Bendenizin mâruzatım çok kısa olacaktır.

Bir kere bu kanun iktidarımızın memleket çapında çok hayırlı bir teşebbüsü ve memleket bakımından çok feyizli bir neticesi olacaktır.

İkincisi, zaten bu kanun memleketimizin meçhulü değildir. Arkadaşlar hatırlarlar, İstanbul'da hava mülkiyeti vardır, bu, asırlardan beri devam etmektedir. Yine İstanbul'da ve ekseri şehirlerde büyük hanların odaları minel kadim oda, oda satılıp alınmaktadır. Bunlar memleketin meçhulü olmayan vaziyetlerdir. Son zamanlarda da bâzı mükavelelerle bu iş yapılmıştır. Bu kanunun her bir maddesi esnasında alâkalı daireler bir teklif getirdiler. Medeni Kanun muvacehesinde Noter Kanununa konan buna ait hükümler kâfi görülmemiş, tekrar tetkikat yapılmıştır.

Adalet Vekâletinde Medeni Kanun Komisyonu bu mevzu üzerinde çalışmaktadır. Belki günün birinde buraya, bu ahkâmı da ihtiva edecek bir kanun getirilecektir. Fakat o gelinceye kadar ihtiyacı temin için böyle bir hüküm mahiyetini haiz olmak üzere Hükümet böyle bir kanunu huzurunuzda getirmiş bulunuyor. Bununla beraber kadimen tatbik edilmekte olan ve memleketin büyük bir ihtiyacına cevap verecek olan bu teklifin kabulünde tatbikat bakımından hiçbir mahzur yoktur. Zaten kanunun espirisinde de bu kaide vardır. Zira bu kanun bütün memleketi ilzam eden bir kanun değildir. İhtiyari bir kanundur. Herkesi mecburen böyle bir harekete sevkedecek olan bir kanun olseydi o zaman üzerinde çok düşünülmesi lâzımdı. Ama ihtiyaridir, isteyenler bunu yapar. Saniyen bu kanun birçok izalei şûyulara da meydan vermiyecektir. Bunun için bu tasarrufların kabulünü ve tatbikatta, ileriye ait mahzurlar görülürse sonradan bunun taciilinin daima mümkün olacağını arz ederim.

BAHADİR DÜLGER (Erzurum) — Efendim, getirilmiş olan kanun, bütün arkadaşların ifade ettikleri gibi, memleketin büyük bir ihtiyacına tekabül ediyor. Bizim mevzuatımızda olmayan yepyeni bir esas ortaya koyuyor.

Bizden evvel söz almış olan salâhiyetli arkadaşlar kanunun esasına değil, fakat sevkedilmiş olan maddenin ruhuna ve ihtiva ettiği esasa it-

raz ettiler. Tatbikatta birtakım iltibaslara yer verecek, alâkalı kimseler arasında birtakım anlaşmazlıklara sebebiyet verecektir dediler. Bilhassa kat mülkiyetinde, kat mülkiyetine sahip olan bir adamın, bir evin, bir arsanın mülkiyetine sahip olur gibi tam bir mülkiyet hakkına sahip olmasını sağlayacak hükümleri ihtiva etmediğini ifade ettiler. Kanun maddesini okuyunca hakikat ortaya çıkmaktadır. Demin Salamon Adato arkadaşımızın dediği gibi, şimdiye kadar tatbikatta, mukavelelerle yapılmakta olan bir nevi hissei şayia tesisi usulünü, tapu kaydına bağlamaktan ibaret bir tedbir mahiyetinde gözüküyor. Ve yine Salamon Adato arkadaşımızın söylediği gibi, esaslı bir tedbir değildir, geçici bir tedbirdir, palyatif olduğunu anımsamak için mazbata nuharriri arkadaşımız, İsviçre'deki tatbikatının mîsalini bize verdi, fakat sesin iyi aksetmemesinden dolayı iyice anlıyamadım, anlaşılabilen kısmı, hukukan karışık birtakım muamelelerin orada da cereyan etmekte olduğunu ve birtakım ihtilâflara bu yüzden müdahale etmek zarureti meydana çıkmış bulunduğunu ortaya koyan bir vesikâi hukukiye bizim memleketimizde duyulan ihtiyaç karşısında yeni bir hukuk nizamı yaparken, işin mükemmel bir safhasına gitmiyoruz da İsviçre'de de birtakım tedahülleri görülmüş olan bir esas alarak yeni bir tesise gidiyoruz. Mademki bizde kat mülkiyeti usulünün ihdasına ihtiyaç hissedilmiştir, o halde bütün etrafiyle, hiçbir tereddüde mahal bırakmadan, mülkiyet anlaşmasına girecek ve kat mülkiyetini takabbül edecek adamları mahkeme huzurunda, kazai ve idari bakımdan ihtilâflara düşürmeyecek şekilde katî ve üzerinden dönülmez bir hukuk tesisine niye gitmiyoruz? Nâkıs bir tedbir almıyalm. Nihad Reşad Bey arkadaşımız da söylediler, Fransa'da emsali vardır, 130 seneden beri müstakim kanunlar halinde, maddeler halinde tatbik ediliyor. Kat mülkiyeti hesabıyla üç beş kişinin iktisadececeği böyle bir hususta nâkıs tedbirlere gitmektense, kâmil ve tatmin edici tedbirlere gitmek daha isabetli olacaktır. Onun için biz kanunun ihtiyaca tekabül edecek ve iltibaslara mahal vermiyecek şekilde tedvini için tasarımı komisyonun geri almasını ve üzerinde kâfi incelemeler yapılarak tatmin edici bir hüviyete getirdikten sonra tekrar Umumi Heyete getirilmesi hususunu uygun gördük ve bu maksatla teklifin komisyona iade edilmesi için bir de

takrir verdik, kabulünü rica ederiz, efendim. (Bravo sesleri)

REİS — Halil Özyörük.

HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, benderiz Adalet Komisyonunun bu lâihayı müzakeresi sırasında hazır bulunmadığım için meseleyi müzakere sırasında enine boyuna tetkik etmiş değilim. Fakat sonradan üzerinde bittabi gereken tetkikleri yaptım.

Kat mülkiyeti meselesi, Birinci Dünya Harbinden sonra tahakkuk eden mesken buhranı karşısında bir zaruret olarak kendisini göstermiştir. Bütün medeni memleketlerde kat mülkiyeti mevzuu ele alınmış, Almanya, İsviçre müstesna olmak üzere, 1950 senesine kadar bütün memleketlerde kat mülkiyeti kabul edilmiştir. Medeni Kanunumuzu İsviçre'den aldığımızdan dolayı ve orada kat mülkiyeti bulunmadığı için bittabi bizim Medeni Kanunumuza kat mülkiyeti girmemiştir. Fakat sonradan Almanya'da kat mülkiyeti kabul edilmiş, İsviçre'deki şekli de Komisyon Sözcüsü arkadaşımın buyurdukları federal idarenin diğer kantonlara vâkı olan tebligatında belirttiği şekli tavsiye ve tasvip ederek ona göre irtifak hakkı şeklinde bir tesis ile mesele halledilmiştir. Zaten bizi tereddüde sevkeden mesele de buradadır, gelecek lâihada kat mülkiyeti hakkında hükümler bulunmasını beklerken böyle irtifak hakkı şeklinde gelmiş bulunmasıdır. Alışılmamış, beklenmemiş bir sistemdir ve hakikaten İsviçre'den başka diğer memleketlerde böyle irtifak hakkı şeklinde müşterek bir gayrimenkulden istifade edilmesi düşünülmemiş, derpiş edilmemiştir. Bunun için tereddüt hâsıl olduğu anlaşılıyor. Fakat muhterem arkadaşlar, şunu arz edeyim ki; irtifak hakkı yalnız bir gayrimenkul üzerinde diğer bir gayrimenkulün lehine tesis olunmuş olan bir haktan ibaret değildir. Medeni Kanunun 703 ncü maddesinden itibaren 720, 730 ilâahiri maddelerine kadar devam eden maddelerdeki hükümlerde irtifak hakkının envai belirtilmiştir. Binaenaleyh irtifak hakkı denildiği zaman yalnız 703 ncü maddede olduğu gibi behemehal bir gayrimenkul lehine diğer bir gayrimenkul üzerinde tesis olunan bir mükellefiyet, bir külfet mânası alınmamalıdır. Nefselemerde diğer irtifak haklarının da neticesi olarak bir mükellefiyet tah-

mil edilir. Ancak bir irtifak hakkı yalnız bir gayrimenkul lehine değildir. Bir gayrimenkul lehine olduğu gibi şahsi irtifak hakları da vardır. Binaenaleyh irtifak hakkı ve onun gibi diğer envai irtifak hakları ve bundan sonra irtifak hakkının diğer neveleri olmak üzere, meselâ Medeni Kanunun 753 ncü maddesinde tasrih edildiği gibi, bir arz üzerinde nişangâh kurmak suretiyle o yerden istifade etmek için bir irtifak hakkı tesis olunabilir. Kezalik mürur hakkı; birinin tarlasından, arazisinden geçmek için bir haktır. Bu nedir? Şahsi irtifak hakkıdır. Bu, bir gayrimenkulün lehine ve diğer gayrimenkulün aleyhine olmak üzere teassüs etmiş bir haktır ki, kanundaki tarife göre tesis edilmiştir ve tamamen şahsidir. Bunun nazariyatında, isminden de anlaşılacağı üzere irtifak hakkıdır. Bu itibarla bunu garipsemeye lüzum yoktur. Mütalâa tereddüdü mucip bir hal olarak düşünülmemelidir. hülâsa irtifak hakkı gayrimenkul lehine olduğu gibi, bir şahıs lehine de olabilir. Medeni kanun bunu ayrıca, böylece tesbit etmiştir.

Şimdi Yüksek Huzurunuza sunulmuş bulunan tasarıda tasvir ve tesbit edilen hüküm şu. Bir müşterek gayrimenkulün katları ve daireleri itibariyle şeriklerden her biri müstakillen tasarruf edebilmek için bir çare aranmıştır. Bu çareyi evvel emirde keşfeden bizim Medeni Kanunumuzu aldığımız İsviçre olduğuna ve orada Medeni kanunun tatbikatı daha ilerlemiş bulunduğuna göre onlar irtifak hakkından yani şahsi irtifak hakkından istifade etmek suretiyle böyle bir sureti tesviye bulmuşlar ve bunu hakikaten irtifak hakkının diğer neveleri olan şimdi arzettiğim misallerde olduğu gibi böyle bir irtifak hakkı şeklinde tesbit edilmesini muşip ve muvafık görmüşlerdir. Bu Medeni Kanun hükümlerine aykırı mıdır? Asla, aykırı değildir. Nitekim 753 ncü maddede misalleri tesbit edildiği veçhile bir nişangâh kurmak yahut geçit hakkı edinmek: Bunlar tamamen şahsidir, bu sebeple irtifak hakkı diye yalnız 703 nü maddedeki tarif üzerinde durmaya mahal yok. Zaten kat mülkiyeti olsaydı ne olacaktı. Kat mülkiyetine bütün katlar veya her katın mütadit daireleri ihtiva etmiş bulunmasına göre daireler, şerikler arasında, taksim edilecekti.

Yalnız ondan ibaret midir? Hayır. Bir gayri-

menkulün bir de taksim edilmeyen, yahut tak-simi kabil olmayıan bâzı kısımları vardır. Kömür-lüğü vardır, mahzeni vardır. Bunlar tefrik ve taksim edilmemiştir. Katlar taksim edilmiş, da-ireler taksim edilmiş, ama umumi mahzen tak-sim edilmemiştir. Her kata iysal eden merdi-venler, koridorlar... bunları taksime imkân yok-tur. Binaenaleyh katlar, daireler taksim edil-mekle beraber diğer kısım ve bilhassa binanın mebni olduğu arsa katili tefrik ve taksim de-ğildir. Demek ki kat mülkiyeti hükümlerine dayanarak gayrimenkulün tamamen taksimine imkân yoktur, bir kısmında müstakillen tasar-ruf ve diğer kısmında müştereken ve şayan ta-sarruf daima mevcuttur.

Şimdi ne oluyor? Şahsi irtifak, Medeni Ka-nunda kabul edildiğine ve 753 ncü maddede zikredilmiş olanlardan gayrisının da tesis edil-mesi mümkün olduğuna göre, burada mütaaddit daireleri ihtiva etmiş olan bir gayrimenkulün her dairesi bir mukavele ile şerikler arasında taksim edildikten sonra, her dairenin binanın heyeti umumiyesi üzerinde bir irtifak hakkı, yani şahsi irtifak hakkı tesis edilmesi suretiy-le orada müstakillen tasarruf imkânı sağlanmış-tır. Bu ne Medeni Kanun hükümlerine, ne de hukuk prensiplerine aykırı değildir. çünkü irti-fak hakkının âm ve şâmil olan mâna, mahiyet ve hükümlerine aykırı değildir.

Şimdi ne oluyor; yalnız tereddüt edilen hu-suslardan bir nokta, onun sureti idaresi kalı-yor. Nasıl idare edilecektir? Bunun masrafı nasıl temin olunacaktır. Efendim tamiri icabet-tiği zaman da ne şekilde hareket olunacaktır? Bu nasıl tesbit ve tâyin olunacaktır? Bunların hepsi müşterek gayrimenkulün idaresine taallük eden Medeni Kanunun 626 ve mütaakıp madde-lerinde tesbit ve tâyin edilmiştir. Nefselemerde yine müşterek gayrimenkul olmak üzere bir hüviyet arzedan gayrimenkulün böylece irtifak hakkı tesis olunmak suretiyle taayyün edecek vaziyet hiçbir zaman kat mülkiyeti şeklinde değildir. Bir irtifak hakkı, yani umumi bina üzerindeki şeriklerin her birisine tahsis edil-miş olan daire veya katın şahsi irtifak hakkı-na istinaden kullanılması, satılması, her türlü tasarrufudur. Binaenaleyh bunun idaresi hak-kında müşterek gayrimenkul hükümleri nasıl cayi tatbik oluyorsa; vergisi nasıl tahakkuk ettiriliyorsa bunlar da bu suretle tesbit ve tâ-

yin edilir. Medeni Kanun hükümleri bunları hal ve fasletmiştir.

Bir de irtifak hakkı va'di vardır ki bu da çok lâzım olduğu için bir irtifak hakkı henüz daha meydana getirilmemiş olan bir bina için bu hak tahakkuk ettirilemezse tapuya kaydından itibaren beş senelik müddet konmuştur. Bu beş sene içinde irtifak hakkı hakikaten tesis ve tesbit edilirse bu vaît tahakkuk etmiş olur. Aksi tak-dirde tapu memuru beş sene sonra bu hakkı ken-diliğinden kaldırır.

Heyeti umumiyesiyle Medeni Kanuna hiçbir aykırılığı bulunmayan, hal ve maslahata uygun ve memleketin bugünkü ihtivaçlarını karşılayabi-lecek çok yerinde bir tekliftir. Kabulünün mu-sip olacağını arz ederim. (Alkışlar).

REİS — Kifayet takriri vardır, okuyoruz.

Reisliğe

Müzakere kâfidir. Takrirlerin reye konma-sını arz ve teklif ederim.

Ankara
Hâmid Şevket İnce

REİS — Takrir veçhile müzakerenin kifaye-tini reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmi-yenler... Müzakerenin kifayeti kabul edilmiştir.

Şimdi, diğer takrirleri okuyoruz :

Sayın Başkanlığa

Çok önemli ve teknik mahiyette olan bu tasa-rının bütün etrafiyle incelenmesi lüzumu, konuş-malarla da anlaşıldığından tasarının Adalet Ko-misyonuna iadesini teklif ederiz.

Manisa İstanbul
Adnan Karaosmanoğlu Nazlı Tıbar

Yüksek Reisliğe

Vu-uhsuz ve iltibaslara imkân verecek hüküm-leri ihtiva eden kanunun bir kere daha incelen-mek üzere komisyona iadesini arz ve teklif ederiz.

Erzurum Erzurum
Mustafa Zeren Bahadır Dülger

Bursa

Sadettin Karacabey

Yüksek Başkanlığa

Meselenin daha etraflı tetkiki için tasarının komisyona iadesini arz ve teklif eylerim.

Bingöl
Feridun Fikri Düşünsel

REİS — Efendim, önergelerin üçü de aynı

mahiyyettedir. Tasarının incelenmek üzere komisyonu iadesini istemektedir.

Takrirleri oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar... Oturunuz efendim. Kabul etmeyenler lütfen ayağa kalksınlar... Takrirler reddedilmiştir efendim. (Alkışlar)

(Balıkesir mebusu Müfit Erkuyumcu'nun, tamir masraflarına dair takriri tekrar okundu.)

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Efendim, bendeniz iki takrir vermiştim. Birisi şimdi okunan tamir masrafları ve saireye aitti. Bunu geri alıyorum. Çünkü Medeni Kanun zaten bunu hallediyor. İkinci takririme ise komisyon zaten iştirak etmiştir. Bunda ısrar ediyorum.

REİS — Birinci takrirlerini geri almışlardır. Şimdi ikincisini okutuyorum :

(Müfit Erkuyumcu'nun maddenin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki takriri tekrar okundu).

REİS — Dikkate alanlar, almayanlar, dikkate alınmıştır.

Komisyon iştirak ettiğine göre maddeyi bu taddile okutarak reynize arzedeceğim.

Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 26. — Mülkiyete, mülkiyetin gayri aynı haklara ve müşterek bir arzın hissedarları veya birbirine muttasıl gayrimenkullerin sahipleri arasında bunlardan birinin veya birkaçının o gayrimenkul üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairelerinden yahut müstakillen istimale elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gayesiyle Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.

Alâkahların isteği halinde resmî senedi tanzim için memurlar ikametgâhlara giderler, bu sırada gelecek haciz ve tahdit kararları resmî senedi yapmak için ikametgâha gitmiş olan memura tebliğ olunur.

Resmî senedi taraflarla iki şahit imzalar. Şahitlerin şahadet ve tariflerinde şüpheli bir hal

görüldüğü takdirde senedi yapan memur başka şahit istiyeceği gibi fotoğraflarını da arayabilir. 711 sayılı Kanun mucibince yapılacak akitlerde de böyledir.

Birinci fıkra beyan olunan irtifak hakkı tesisi vaitleri tapu siciline re'sen şerh verilir. Bunlardan irtifak hakkı tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapuya şerh verilmekle, taallük ettiği gayrimenkulün sonraki maliklerini de ilzam eder.

Noterlik Kanununun 44 ncü maddesinin (B) bendi mucibince noterler tarafından tanzim edilen gayrimenkul satış va'di sözleşmeleri de taraflardan biri isterse gayrimenkul siciline şerh verilir.

Şerhten itibaren beş yıl içinde satış yapılmaz veya irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmezse işbu şerh tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından re'sen terkin olunur.

REİS — Maddenin heyeti umumiyesini reynize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. (Alkışlar)

REİS — Söz Dışışleri Vekilindir.

DIŞIŞLERİ VEKİLİ FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, iptida Mı-sırdaki şayanı tessüf hâdisi hakkında bir an evvel malûmat almak için hassasiyet gösteren arkadaşlarıma ve buna iştirak eden Büyük Meclisimize teşekkürle söze başlamak isterim.

Bu, millî meseleler üzerinde milletin ve onu temsil eden Meclisin ne kadar hassas olduğunu bir defa daha bütün dünyaya tebarüz ettiren bir hâdisedir.

Arkadaşlar, bu mesele ilk tahaddüs ettiği zaman tabiatıyla Hariciye Vekaleti bu husustaki bütün malûmatı süratle elde etti, vaziyeti tahkik etti ve Hükûmetçe icabeden tedbirler

alınıp tatbikatına girildi. Henüz bu iş devam etmektedir, katî mahiyetini henüz almamış bulunuyor. Ancak meselenin ehemmiyetine ve umumi efkârımızın bu meselede çok tabîî olan alâkasına mebûî, meselenin şimdiye kadar olan safhaları hakkında bugün saat 13 te radyo ve Anadolu Ajansı vasıtasıyla Hükümetiniz, bu mesele hakkındaki malûmat ve vaziyeti umumi efkârımıza, yalnız kendi umumi efkârımıza değil, radyonun mütaakıp saatlerindeki neşriyatı ile muhtelif lisanlarda bütün dünya efkârına arzettiştir.

Arkadaşlarımızdan, radyodaki bu tavihi, bu malûmatı işitmiyenlerin bulunabileceğini düşünerek, müsaadenizle, radyo ve Anadolu Ajansı vasıtasıyla matbuata ve bütün dünya ya bildirilen malûmatı aynen okuyorum.

(Dışişleri Bakanlığından bildirilmiştir.) den sonra tebliğ şudur :

Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Hulûsi Fuat Tugay'ın Mısır Hükümetince Mısırdan ihraç edildiği hakkında gazetelerde çıkan haberler münasebetiyle aşağıdaki hususların tasrih ve izahında fayda görülmüştür :

Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Hulûsi Fuat Tugay'ın Mısır Hükümetince Mısır'dan ihraç edildiği haberi doğrudur.

Yine matbuata intikal eden, Büyükelçi ile Mısır Başvekil Muavini Albay Cemal Abdülnasır arasında 2 Ocak akşamı Kahire Operasının istirahat salonunda vukubulduğu bildirilen muhavere de doğrudur.

Bu meseleden Dışişleri Vekâleti, Kahire Büyükelçiliğinden bir gün evvel çekilen ve 4 Ocak sabahı Ankara'ya gelen iki ayrı telgrafla haberdar olmuştur.

Kahire Operasında vukubulan hâdiseden sonra, 3 Ocak sabahı Mısır Dahiliye Veziri Türkiye Büyükelçiliği Ataşemiliterini nezdine davet ederek Büyükelçinin dün akşam Başvekil Muavinine ve Mısır Hükümetine hakaret ettiğini ve kendisinin iki gün zarfında Mısır'ı terke davet edileceğini beyanla meselenin Nâzırlar Heyetince müzakere edileceğini bildirmiş ve Büyükelçinin geri çağırılması hususunun Türkiye Hükümetine iblâğını istemiştir.

Bilâhara, yine aynı gün Mısır Hariciye Müsteşarı, Türkiye'nin Kahire Büyükelçiliği Müsteşarını nezdine çağırarak kendisine Mısır Nâ-

zırlar Heyetinin o günkü toplantısında verdiği karar mucibince Hulûsi Fuat Tugay'ın bundan böyle Türkiye Büyükelçisi olarak tanınmayacağını ve 24 saat zarfında Mısır'ı terke davet edildiğini bildirmiştir.

Cevaben, Türkiye Kahire Büyükelçiliği Müsteşarının, Mısır Hariciye Müsteşarına, Büyükelçimizin ancak kendi Hükümetinden alacağı talimata tevfiikan hareket edebileceğini beyan etmesi üzerine bu mühlet 5 Ocak Salı günü gece yarısına kadar temdid edilmiştir.

Bir müddetten beri Mısır matbuatında şahsı aleyhinde yapılan neşriyat muvacehesinde, vâkı hususî ricası üzerine, ilk fırsatta tebdili kendisine vadedilmiş olan ve pek yakında Ankara'ya dönmesi mukarrer bulunan Kahire Büyükelçimizin, yukarda sözü geçen, opera istirahat salonundaki muhavere Mısır Başvekil Muavinine söylediği sözler şayanı tecviz görülmediği cihetle Dışişleri Vekâletince kendisine derhal hareket etmesi için talimat verilmiştir.

Bu hâdiseyi iki cepheden mütalâa etmek gerekir :

1. Mısır Hükümetinin Türkiye Büyükelçisini kendisi nezdinde «gayrimuteber bir şahsiyet» telâkki etmesi bu devletin takdirine bağlı bir cihet olup bu hususta, beynelmilel kaideler mucibince Türkiye Hükümetince bir itiraz serdine mahal yoktur.

2. Büyükelçinin geri dönmesi cihetine gelince : Bu bakımdan câri olan ve hiçbir istisna kabul etmiyen milletlerarası kaide mucibince bir Büyükelçisi «gayrimuteber şahsiyet» addetmek kararını veren devletin bu hususu Büyükelçinin mensubolduğu devlete usulü veğhile bildirip onun geri çekilmesini talebeylemesi lâzımdır. Halbuki Mısır Hükümeti böyle hareket etmemiş ve Büyükelçiye, siyasi imtiyaz ve muafiyetlerini de ref'etmek suretiyle doğrudan doğruya bir ihraç muamelesi tatbik etmiştir. Ki, bu tarzı hareketin diğer bir misaline medeni devletlerin siyasi münasebetleri tarihinde tesadüf olunmamaktadır.

SAİT KANTAREL (Kastamonu) — Bunu yalnız aşiretler yapar.

DIŞİŞLERİ VEKİLİ FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Dışişleri Vekâleti, yukardaki esaslara istinaden Mısır Hariciyesi nezdinde

gereken sürat ve hassasiyetle teşebbüse geçmiştir.

Bu bapta, Ankara'daki Mısır Büyükelçiliği yoluyla açılmış olan muhaberelelerin teferruatının, diplomatik kaidelere riayet maksadiyle şimdiden açıklanmasına imkân görülmemiştir.

İşte arkadaşlar, bugün neşredilen resmî tebliği huzurunuzda okudum.

Buna ilâveten bu tebliğin ilân edildiği saatte Ankara'daki Mısır Büyükelçisinin Hariciye Vekâletine davet edilerek kendisine bir nota devdi edildiğini de bunun dışında ve bunu takibeden bir hâdise olarak arzedeğim. (Bravo sesleri).

Mesele kemali ciddiyet ve ehemmiyetle takibedilmektedir. Siyasi münasebetlerinde daima dürüstlüğü ve milletlerarası hukukun bütün kaidelerine riyeti kendisine şiar edinmiş olan Hükümetimizin, haklarından bir zerre bile feda etmiyeceğini ve millî şeref ve haysiyeti alâkadar eden bir meseleyi âzami hassasiyet ve ciddiyetle ve süratle takibedeceğini huzurunuzda bir defa daha arzetmek isterim. (Bravo sesleri, alkışlar).

Hâdisenin mütaakıp inkişaflarının neticeleri alınır alınmaz süratle, gerek Yüksek Huzurunuz, gerek efkârı umumiyemize ve dünya efkârına arzedeceğim.

Mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar).

REİS — Efendim, gündemdeki Vakıflar Bankası lâyihasının öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi hakkında bir takrir var.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Aleyhinde konuşacağım.

REİS — Efendim, takrir görüşmesiz olarak reye konur.

REMZİ OĞUZ ARIK (Seyhan) — Takrir reye konmadan evvel söz almak istiyoruz.

REİS — Müsaadenizle tüzüğün bu hususa ait maddesini okuyalım.

REMZİ OĞUZ ARIK (Seyhan) — Efendim, Hariciye Vekilinin konuşması üzerine söz rica ediyorum.

REİS — Bir dakika efendim.

Remzi Oğuz Arık, Hariciye Vekilinin görüşmesi üzerine söz istemektedir. Bu taleple ilgili, İçtüzüğümüzün 126 ncı maddesindeki notu

aynen okuyorum. 126 ncı not.

(Milletvekilleri Hükümeti iç ve dış durum hakkında demec vermeye davet eden önergeler verebilirler. Hükümetin bu yolda verdiği demekten sonra gerek önerge sahiplerine ve gerek başkalarına söz verilmez. (20 . XII . 1943, 30 . VI . 1950 ve 14 . VII . 1950, 7 . I . 1952, 26 . V . 1952) tarihlerindeki tatbikat bu yoldadır.

REMZİ OĞUZ ARIK (Seyhan) — Usul hakkında.

REİS — Buyurunuz, usul hakkında, efendim.

KÖYLÜ PARTİSİ ADINA REMZİ OĞUZ ARIK (Seyhan) — Muhterem arkadaşlarım; son derece mühim bir mevzu üzerinden, bütün hassasiyete hürmet eden insanlar olarak, hemen başka bahse geçmenin doğru olmadığı kanaatindeyim. (Doğru, doğru sesleri) Size şunu arzedeğim : Bu not, madde demek değildir. İkincisi, geçen sene İçtüzük'teki bir not mucibince C. H. P. ne söz verilmişti, bize de bir söz hakkı tanınmasını, şimdiye kadar görüşlerini dürüst olarak açıklıyan Partimize söz verilmesini rica ediyorum.

REİS — Yine İçtüzüğün okuduğum notunun ikinci fıkrasını okuyorum : «Dış politikaya taallük eden hususlarda Hükümet tarafından re'sen malûmat verildikten sonra muhalefet sözcülerine söz verilir.»

Arkadaşımızın bahsettiği hâdise buna taallük eder. Halbuki bugünkü beyanat, re'sen değildir, şifahen vâkı talep üzerine Hükümet Meclise gelmiş, beyanatta bulunmuştur. Bu itibarla Tüzüğü tatbik etmek mecburiyetindeyim.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Tek parti devri Tüzüğü'nün notunu okuyorsunuz.

REİS — Cezmi Bey rica ederim, tek parti, çift parti Tüzüğü diye bir şey yoktur. Elimizde tatbik mecburiyetinde bulunduğumuz bir Tüzük vardır. Tatbik ediyorum.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Usul hakkında söz istiyorum.

REİS — Ne usulü? Usul hakkında sözler söylenmiş, netice arzedilmiştir. Bunun dışında bir muamele yapamam.

Gündeme devam ediyoruz.

5. — *Türkiye Vakıflar Bankası kanunu lâyihası ve Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/500) [1]*

Yüksek Reislige

Gündemin birinci defa görüşülecek işleri arasında 22 nci numarada bulunan Türkiye Vakıflar Bankası kanunu lâyihasının öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Devlet Vekili
Celâl Yardımcı

REİS — Devlet Vekili arkadaşımızın, Vakıflar Bankasına ait kanun tasarısının öncelikle görüşülmesine ait takririni kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, bu kanunun öncelik ve ivedilikle konuşulması bahis mevzuu olduğu zaman aleyhinde konuşmak üzere söz istemiştım. Fakat sinirler gergin olduğundan, sözüm bundan evvelki konuya ait zanniyle bana söz verilmedi.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Spikerler sinirlenmezler.

REİS — Rica ederim, Avni Bey; sinirlenme yoktur. Usul hakkında bir arkadaş söz istedi, kendisine söz verdim ve cevaben de İktüzüğün gayet sarıh olan maddelerini okudum. Bundan sonra da size söz vermeye lüzum ve mahal olmadığı kanaatine vardım. Vaziyet bundan ibarettir.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Arkadaşlar Vakıflar meselesi, bu memleketin tarihiyle, şerefiyle, mazisiyle, istikbaliyle alâkalı çok mühim bir mevzudur. Bunun üzerinde her sırası geldikçe dilimin döndüğü, aklımın erdiği kadar mâruzatta bulundum. Bugün Hükümet bir tasarı getirmiştir. Vakıflar meselesi çok şâmil ve etraflı bir meseledir. Bunu yalnız Hükümet zaviyesinden görüp de bunun üzerinde bir karara varmak doğru değildir. Benim de bu mevzuda bir kanun teklifim vardır arkadaşlar. Bu teklifte Vakıflar İdaresinin... (Gürültüler) Nil Nehri taşı, gürültüden konuşamıyorum.

REİS — Efendim siz devam buyurun.

[1] 33 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Arkadaşlar, iki dakikanızı rica ederim.

Vakıflar çok derin bir mevzudur. Bunu yalnız Hükümet zaviyesinden görüp bir karar vermek doğru değildir. Evlâdı vâkıf denilen bir kısım aceze vardır, birtakım hak sahibi vardır, birtakım metrûk vakıflar vardır, tasallût altında bulunan vakıflar vardır, ne bir şahıs, ne bir müessese doğrudan doğruya bu mevzu üzerinde karar verecek salâhiyette değildir.

Benim, alâkalı şahsiyetlerden teşekkül edecek bir danışma kurulunun Vakıflar İdaresine ait hususatı tesbit etmek üzere bir danışma kurulunun toplanmasına ait bir kanun teklifim vardır. Müsaade ederseniz o da gelsin. Bütçe Komisyonundadır. Emir ve tensip ederseniz bununla tevhit edilsin. Hep beraber görüşsün. Ondan sonra bir karara varılsın. Benim teklifimle beraber gelmesi için bu tasarının komisyona iadesini rica ediyorum.

EMRULLAH NUTKU (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar, Sayın arkadaşım Burhanettin Onat'ın buradaki teklifiyle kanunun mevzuu arasında hiçbir münasebet yoktur. Bu tasarı, Evkafın elinde bulunan nukudu bir bankaya sermaye yapmak suretiyle bundan iktisadi şekilde istifade etmek ve Evkafın parasını iktisadi ve bankacılık tekniğiyle nemalandırmaktan ibarettir. Evkafın sureti teşekkülü, ıslahı gibi mevzularla bu kanunun hiçbir münasebeti yoktur. Evkafın elinde mevcut nukut, bugün hakikaten hiç rantabl olmıyan fena şekillerde idare edilmektedir. Onun için bu kanun çok faydalıdır, derhal Evkaf Bankasını kuralım, memlekete hizmet etmiş oluruz.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, bir müessesenin idaresi mevzuubahis olduğu zaman onun parası ayrı, malı ayrı, mülkü ayrıdır diye mütalâa etmek mümkün müdür?

Vakıfların en mükemmel ve asli şekilde idaresini istihdaf eden ve ondan sonra bir nizam tesis etmek için bir danışma kurulunun toplanmasını istedik. Bu danışma kurulu, Evkafın para, mal, mülk idaresini kül halinde tesbit edecektir. Şimdi burada parasını alalım, başkasına verelim, malını alalım başkasına verelim diye ayırırsak, bunları birlikte idare etmeye ve ayakta tutmaya imkân olur mu? Onun için arkadaşımızın teklifi ne akla, ne mantığa, ne de usule uygundur, reddini teklif ederim.

DEVLET VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Efendim, yüksek takdirinize mazhar olacağını umduğum çok hayırlı bir kanun tasarisını huzuruza getirirken, bilhassa ötedenberi vakıf işleriyle meşgul olan Burhanettin Onat arkadaşımızı, huzuruza gelerek bu tasarıyı destekliyeceğini zannetmiştim. Halbuki bazı itirazlarda bulundular.

Efendim, Emrullah Nutku arkadaşımızın da belirttiği gibi, bu hâdisede Vakıf İdaresi, vakfın malı, vakfın muhtariyeti veya âdemî muhtariyeti ve sairesi ile bir alâkası yoktur. Vakıflar Umum Müdürlüğü mevcut, malı mevcut, mülkü mevcut, müteveli yine mevcut, evkafı mazbuta yine mevcut. Burada mevzuubahis olan, seneler senesi nemalandırılmıyan, rantabl olmıyan gayrimenkullerden, son çıkarmış bulunduğunuz kanun gereğince tasfiye edilecek zeytinlik, incirlik ve saireler ve vakfın elinde

bulunan paralardan, maddelerde mütalâa buyurulacağı üzere, çıkarılacak tahvillerden 50 milyon liralık bir sermaye ile bir Vakıflar Bankası kurmak, anonim şirket olarak Vakıflar Bankası kurmak ve bankacılık tekniğinin bütün icapları dairesinde vakfı nemalandırmak, bir taraftan da Burhanettin Onat arkadaşımızın da istediği gibi, vakfın hakikaten esas bünyesine hayırlı olmak ve diğer taraftan memleket iktisadiyatına hizmet etmektir.

Çok istirham ederim, Burhanettin Onat arkadaşımızın buyurdıkları mütalâalarının bu kanunla münasebeti yoktur, müzakerenin devamını rica ederim.

REİS — Vakit geçmiştir, sekiz Ocak Cuma günü saat on beşte toplanmak üzere Oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati : 13,00

DÜZELTİŞLER

Bu Tutanak Dergisine bağlı basma yazılarda aşağıdaki düzeltişler yapılacaktır :

S. Sayısı	Sayfa	Sütün	Satır	Yanlış	Doğru
55	3	1	29	Medeni Kanunda değişiklik yok.	Medeni Kanunda değişiklik yapmak lâzım.
33	6	1	5	Geçici Komisyon Başkanı	Komisyon Geçici Başkanı
	5	—	42	Ankara ve İstanbul Vakıflar Müdürlükleri	Ankara ve İstanbul Vakıf Paralar Müdürlükleri ..

Yine bu basmayazının 16 ncı sayfasından itibaren 29 ncü sayfasına kadar devam eden « Mal. K. » (Maliye Komisyonu) başlıkları « Ti. K. » (Ticaret Komisyonu) ve « Ti. K. » başlıkları da « Mal. K. » olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
Rey verenler : 273
Kabul edenler : 272
Reddedenler : 1
Çekinsemler :
Reye katılmıyanlar : 193
Açık mebusluklar : 21

[Kabul edenler]

AFYON KARAHIŞAR

Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özcan
Ali İhsan Sabis
Avni Tan
Salih Torfilli

ÂGRI

Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
Muhlis Bayramoğlu
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Hâmid Şevket İnce
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Cevdet Soydan

ANTALYA

Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Salâhattin Başkan
Esat Budakoğlu

Müfit Erkuyumcu

Mücteba Iştın
Yahya Pelvan
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşaf Mehmet Kurkut
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emec
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Mithat San

Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kenan Çıgman

ÇORUH

Mecit Bumin
Mesud Güney

ÇORUM

Sedat Baran
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Hüseyin Ortakcioğlu
Saip Özer

Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci

EDİRNE

Arif Altınalmaz
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
Mehmet Şevki Yazman
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Gönenç
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger

Sabri Erduman
Enver Karan
Enrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zere

ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınioğlu
Ali Ocak
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Ahmet Kemal Varınca
Kemal Yörükoğlu

HATAY

Abdürrahman Melek
Celâl Sait Siren
Hasan Reşit Tankut

İÇEL

Hüseyin Fırat

Salih İnankur
Refik Koraltan
Celâl Ramazanoğlu
İSPARTA

İrfan Aksu
Tahsin Tola
Reşit Turgut
İSTANBUL

Salamon Adato
İhsan Altinel
Andre Vahram Bayar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknıl
Hâdi Hüsman
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Fûruzan Tekil
Nazlı Tıbar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver
İZMİR

Cihad Baban
Behzat Bilgin
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Osman Kapani
Halil Özyörük
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ
KARS

Fevzi Aktaş
Şırrı Atalay
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Tezer Taşkıran
KASTAMONU

Sait Kantarel
Muzaffer Âli Mühto
Rifat Taşkın
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe
KAYSERİ

Fikri Apaydın
Emin Develioğlu

İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil
Faik Üstün
KIRŞEHİR
Rifat Özdeş

KOCAELİ
Ziya Atığ
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Hüsni Türkand
Mehmet Yılmaz
KONYA

Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Saffet Gürol
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter
KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Besim Besin
Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
İhsan Şerif Özgen
MALATYA

Esat Doğan
Hüseyin Doğan
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakeroğlu
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman
MANİSA
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Nafiz Körez

Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay
MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy
MARDİN

Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Abdülkadir Kalav
Kemal Türkoğlu
MUŞ

Hamdi Davı
NİĞDE
Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkerioğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul
ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Zeki Mesut Sezer
RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
SAMSUN

Naci Berkman
Tevfik İleri
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer
SEYHAN

Zeki Akçalı
Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Yusuf Ziya Eker
Salim Serçe
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp
Cemil Yardım
SİNOB
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan
SİVAS

Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ

Zeki Erataman
TOKAD
Sıtkı Atanç
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Muzaffer Önal
TRABZON

Naci Altuğ
Cemal Reşit Eyüboğlu
Mahmut Goloğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ
Hasan Remzi Kulu
URFA
Necdet Acanal
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Celâl Öncel

VAN
Kâzım Özalp
YOZGAD
Niyazi Ünal Aleli
Avni Doğan
Yusuf Karşioğlu
Fuat Nizamoğlu
Hasan Üçöz
ZONGULDAK
Hüseyin Balık
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

TOKAD
Mustafa Özdemir

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
Ahmed Veziroğlu
Gazi Yiğitbaşı

AGRI

Kasım Küfrevi
AMASYA

İsmet Olgaç
ANKARA

Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
(İ.)
Seyfi Kurtbek

ANTALYA

Fatin Dalaman (İ)
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Şevki Hasırcı
A. Baki Ökdem
Lütfi Ülkümen

BALIKESİR

Vacide Asena
Muzaffer Emiroğlu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoglu
Muharrem Tuncay

BİLECİK

Talât Oran

BOLU

Zuhuri Danışman
Vahit Yöntem

BURDUR

Fethi Çelikbaş (Vekil)
Mehmet Erkazancı

BURSA

Raif Aybar
Agâh Erozan (İ. Â.)
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz (Vekil)
Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz
İhsan Karasioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI

Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH

Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
Zihni Ural

ÇORUM

Ahmet Başhüvük
DENİZLİ

Fikret Başaran
Mustafa Güleügil
Eyüp Şahin
DIYARBAKIR

Yusuif Azizoğlu
Nâzım Önen
Kâmil Tavşın

EDİRNE

Mehmet Enginün
Hasan Osma

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Sabit Sağiroğlu
ERZURUM

Said Başak
ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal

Ali Fuad Cebesoy
Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Süleyman Kuranel
GİRESUN

Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
Halit Zarbun

HAKKÂRİ

Selim Seven

HATAY

Abdullah Cilli
Tayfur Sökmen
Cavit Yurtman
İÇEL

Halil Atalay
Aziz Köksal

Şahap Tol
İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
İSTANBUL

Enver Adakan
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger
Mithat Benker
Salih Fuad Keçeci
Seyfi Oran (İ.)

Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer

Mithat Sözer
Hüsnü Yaman

Senihi Yürüten
İZMİR

Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir (İ. Â.)
Pertev Arat
Avni Başman
Muhiddin Erener
Sadık Giz

Vasfi Montes (İ.)

Abidin Tekin
Zühtü Hilmi Velibey

KARS

Lâtif Aküzüm
Mehmet Başadur
Abbas Çetin
Hüsamettin Tuğaç
Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade

KAYSERİ

İsmail Berkok
Kâmil Gündoğdu
Ali Rıza Kılıçkale
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip (İ.)

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Halil Sezai Erkut
Elvan Kaman

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamdi Başak
Salih Kalemcioğlu
Lütfi Tokoğlu
Ethem Vassaf

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Rifat Alabay
Ziyad Ebüzziya
Ali Rıza Ercan
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
KÜTAHYA
Yusuf Aysal
Ahmet İhsan Gürsoy

Süleyman Süruri Nasuhioğlu

MALATYA

İsmet İnönü

MANİSA

Samet Ağaoğlu

Şemi Ergin

Faruk İlker (İ.)

Muzaffer Kurbanoğlu

(Reis V.)

Hamdullah Suphi Tanrıöver

MARAŞ

Salâhattin Hüdayioğlu

Ahmet Kadoğlu

MARDİN

Rıza Erten

Cevdet Öztürk

Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer

Cemal Hünel

Zeyyat Mandalinci

Nadir Nadi

Nuri Özsan

Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Ferit Kılıçlar

ORDU

Hüsnü Akyol

Yusuf Ziya Ortaç

Hamdi Şırlan (İ.)

Atıf Topaloğlu

RİZE

Osman Kavrakoglu

Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Hâşim Alişan (İ.)

İsmail Işın

Piruz Kesim

SEYHAN

Remzi Oğuz Arık

Tevfik Coşkun

Reşad Güçlü

Mahmut Kibaroglu

Sinan Tekelioğlu

SİİRD

Baki Erden

Şefik Türkdogan

SİNOB

Muhtar Acar

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu

Nurettin Ertürk

Halil Imre

Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz

Hüseyin Bingöl

Şevket Mocan

TOKAD

Zihni Betil

Halûk Ökeren

TRABZON

Salih Esad Alperen

Faik Ahmed Barutçu

Saffet Baştımar

Süleyman Fehmi Kalyacıoğlu

Hamdi Orhon

Hasan Saka

Cahid Zamangil

TUNCELİ

Hidir Aydın

URFA

Hasan Oral

Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

Ferid Melen

YOZGAD

Faik Erbaş

Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz

Yunus Muammer Alakant

Suat Başol

Abdürrahman Boyacıgiller

Ali Rıza İncealemdaroğlu (İ.)

Cemal Kipeak

[Açık mebusluklar]

Amasya	1	Manisa	1
Ankara	1	Niğde	1
Bursa	1	Sivas	2
Denizli	2	Tekirdağ	1
Diyarbakır	1	Tokad	1
Kastamonu	2	Trabzon	1
Kayseri	1	Urfa	1
Konya	2	Zonguldak	1
Malatya	1		21

Türkiye Vakıflar Bankası kanun lâyihası ve Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/500)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2406, 6/3585

22 . XII . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca 25 . X . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan «Türkiye Vakıflar Bankası kanunu tasarısı»nın gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Türkiye Vakıflar Bankası kanunu tasarısı gerekçesi

Asırlar boyunca cemiyet hayatımızda büyük hizmetler ifa eden vakıflarımız, yurdumuzun her tarafına serpilmiş âbide ve camilerimizin tamir ve bakımı ile çeşitli sosyal yardım işleri başta olmak üzere bugün de vâreste kalınamıyacak vazife ve hizmetlerini kendi varlığından temin ettiği gelirle ifa etmektedir.

Evvelce sahip bulunduğu zengin kaynaklardan muhtelif sebeplerle mahrum kalmış olan bu tarihî müessesenin halen başlıca varidatı, elindeki çeşitli gayrimenkullerin icar bedelleri ve hasılatı ile tâviz, akar ve toprak satış bedelleri ve nukudu mevkufeden meydana gelen nakit mevcudunun tenmiyesi neticesinde elde edilen paradan ibarettir.

2762 sayılı Vakıflar Kanunu hükümlerine göre; taviz bedeli, icareteynli gayrimenkullerle mukataalı toprakların icare ve mukataalarının yirmi misli bir taviz mukabilinde mutasarrıflarına temlikinden, akar ve toprak satış bedelleri; mevkilerine ve temin ettikleri menfaate göre kalmaları gerekli görülmiyen gayrimenkullerin satışından, elde edilen paralar olup taviz bedellerinin esas itibarıyla muhafaza edilerek en faydalı şekilde nemalandırılması, akar ve toprak satış bedellerinin, yeni binalar yaptırılınca veya satın alınınca kadar tenmiyesi gerekmektedir. Nukudu mevkufe ise, neması hayri hususata tahsis edilmek suretiyle vakfedilmiş olan paralardır.

Vakıflar Kanununun neşrinden beri miktarları gittikeç artarak halen taviz bedelleri tutarı, (9 496 173) lirası mazbut, (778 967) lirası mülhak vakıflara ait olmak üzere (10 275 140) lira, akar, akar ve toprak satış bedeli; (6 928 249) lirası mazbut, (3 173 477) lirası mülhak vakıflara ait olmak üzere (10 101 726) lira ve nukudu mevkufe de, (559 431) lirası mazbut, (105 021) lirası mülhak vakıfların olmak üzere (664 452) liradır.

Bu paraların (10 250 512) lirası, Devlet Tahvillerine yatırılmış, geri kalanı da Vakıflar Teşkilât Kanunu uyarınca genel müdürlüğün bir şubesi olarak İstanbul'da kurulmuş olan Vakıfparalar Müdürlüğü tarafından gayrimenkul ipotegi mukabilinde ikraz suretiyle tenmiye edilmekte bulunmuştur.

Devlet tahvillerinden ve Vakıfparalar İdaresinin faaliyetinden elde edilen hasılatın nispeti şimdiye kadar % 7 yi geçmediği halde iktisadi hayatımızın bilhassa son senelerdeki inkişafı ile millî bankalarımız; bilâncolarına nazaran bu miktarın kat kat fevkında kârlar temin etmektedirler.

Bu netice, elde bulunan ve taviz bedelleri tahsilâtına devam edildikçe ileride daha da artacak

nakit mevcudunun kısmen Devlet tahvillerine yatırılarak dondurulması ve kısmen de **banka** hüviyetini haiz olmıyan ve faaliyet mevzuu ve sahası çok mahdud bulunan Vakıf Paralar Müdürlüğü vasıtasıyla nemalandırılmasının bu varlıktan lâıkiyle istifade edilemediğini göstermektedir.

Faiz hadlerinin inmesinden sonra şimdiye kadar elde edilen hasılâtın bundan böyle temini mümkün olamayacağı gibi daha verimli ve istifadeli bir faaliyet tarzı takibine bugünkü teşekkülün kuruluş ve bünyesi de müsait bulunmadığından bürokratik Devlet dairesi hüviyeti dışında kalınarak iktisadi icaplara uyulmak suretiyle eldeki varlıktan âzami istifadeyi temin için anonim ortaklık şeklinde bir Vakıflar Bankası kurulması uygun görülmüş ve bu maksatla ilişik kanun tasarısı tanzim olunmuştur.

Teklif, yüksek tasviplerine mazhar olduğu takdirde mühim bir sermaye ile kurulacak bu banka, mazbut ve mülhak vakıfların nakit varlığını çeşitli bankacılık faaliyeti içinde en verimli bir şekilde tenmiyeyi temin edeceği gibi halkımızın Vakıflar Müessesesine karşı beslediği itimat ve inanıştan da faydalanılarak geniş mikyasta toplanacağı umulan mevduatın işletilmesi suretiyle de ayrıca büyük bir menfaat sağlanacaktır.

Böyle bir müessesenin şiddetle hissedilen kredi ihtiyacının karşılanması bakımından da hayırlı hizmetler ifa ederek memlekete bu sahada büyük faydalar temin edeceği şüphesizdir.

Diğer taraftan Vakıfların sahip bulunduğu çeşitli gayrimenkullerle işletmelerden lüzum görülenlerin idaresinin de bankaya tevdi suretiyle bunların ticari ve iktisadi icaplara uygun olarak en rantabl bir şekilde idaresi mümkün olacak ve bu suretle kurulacak banka, aynıyle intifa edilen hayrat nev'inden binlerce gayrimenkulün bakım ve idamesi, çeşitli hayır hizmetlerinin ifası ve mülhak vakıfların nezaret ve murakabesi gibi idari hizmetleri ifa edecek olan Vakıflar Genel Müdürlüğünün finansman müessesesi vazifesini de görecektir.

Türkiye Vakıflar Bankasının kurulmasını zaruri kılan âmiller bu suretle kısaca ifade edildikten sonra tasarıda yer alan maddelerin mucip sebepleri sırasıyla aşağıda arz olunmuştur:

Madde 1 : İktisadi icaplara uygun olarak seyyaliyet ve serbestiyi temin bakımından, hususi şahısların teşkil ettikleri gibi, bir anonim ortaklığa vakıflar sermayesinin vaz'ı suretiyle bir teşekkül vücuda getirilmesi en muvafık yol telâkki edilerek Türkiye Vakıflar Bankası adıyla hususi hukuk hükümlerine tâbi anonim ortaklık şeklinde bir millî banka kurmak için Vakıflar Genel Müdürlüğüne yetki verilmiştir.

Madde 2 : Vakıfparalar İdaresinin, senelerden beri İstanbul'da büyük bir ihtiyaca cevap veren gayrimenkul ipoteği mukabili ikrazat mevzuu üzerinde çalışmış bulunması ve memleketimizin her tarafında mevcut imar ihtiyacını karşılamak ve bu vâdideki hususi teşebbüsü desteklemekle görevlendirilmiş Türkiye Emlâk Kredi Bankasına yardımcı olması, göz önünde tutularak bu sahadaki faaliyetlerin diğer şehirlere de teşmili suretiyle genişletilmesi ve memlekette şiddetle hissedilen küçük kredi ihtiyacının karşılanması gayesiyle maddenin (A) bendindeki: menkul ve gayrimenkul kıymetler karşılığında ikrazda bulunmak ve krediler açmak, diğer taraftan vakıfların kendi bünyesi içinde temel faaliyetinin asırlardan beri gayrimenkul iktisap ve idaresine dayanması itibariyle büyük hissedarı olacağı teşekkülün de bu faydalı yolda yürümesi uygun görülerek (C) bendindeki: gayrimenkul alıp satmak, mevzularına tahsisen yer verilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün büyük bir gayrimenkul varlığına sahip bulunması itibariyle sigorta mevzuu ön plânda nazara alınarak ticari bir müessese hüviyetini haiz bulunan Türkiye Vakıflar Bankasının da emsal müesseselerde olduğu gibi muhtelif mevzularda ortaklıklar kurabilmesini temin için maddenin (B) bendindeki hüküm sevk olunmuştur.

Aynı zamanda, yukarda da izah edilmiş olduğu veçhile, vakıfların sahip bulunduğu çeşitli gayrimenkul ve işletmelerin, bankanın yardımı temin edilerek ticari ve iktisadi icaplara uygun en rantabl bir şekilde idarelerini mümkün kılabilmek için (E) bendi kaleme alınmıştır.

Banka, yukarda sayılanlardan başka her türlü bankacılık muamele ve hizmetlerini de ifa edecektir.

Madde 3 : Diğer millî bankalar gibi Türkiye Vakıflar Bankası merkezinin de Ankara'da bulunması uygun görülmüştür. Lüzum görülecek yerlerde şube ve ajanslar açılacaktır.

Madde 4 : Bankanın süresi, teşekkülün mahiyeti göz önünde tutularak emsal müesseselerde olduğu gibi (99) yıl kabul edilmiştir.

Madde 5 : Mazbut ve mülhak vakıfların halen elde bulunan ve ilerde daha da artacak nakit mevcutları, bankanın faaliyet sahası ve memleketin muhtaç bulunduğu büyük kredi ihtiyacı göz önünde tutularak bankanın itibari sermayesinin (50) milyon lira olması uygun görülmüştür. Gerek mazbut ve mülhak vakıfların taahhüt edecekleri sermaye miktarının büyüklüğü ve gerekse halka tahsis edilen hisse senetlerinin revacını temin etmek zarureti birden fazla hisseyi muhtevi hisse senetlerinin çıkarılmasını zaruri kıldığından bu maksadı temin gayesiyle mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinin herbirinin ihtiva edeceği hisse miktarlarının ana sözleşmede tesbit olunacağına dair bir fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 6 : 2762 sayılı Kanun hükümlerine göre vakıflar, mazbut ve mülhak olmak üzere ikiye ayrılmış bulunmaktadır. Kül halinde bir rükmi şahsiyet sayılan mazbut vakıfların idaresi Vakıflar Genel Müdürlüğüne tevdi edilmiş olup bunların varlığından elde edilen gelir, bu idarenin masraflarını, herbiri birer hükmi şahsiyet sayılan ve vakfiyeleri uyarınca mütevellileri marifetiyle idare edilen mülhak vakıfların varlıklarından elde edilen gelir de bunların masraflarını karşılamaktadır.

Bu itibarla vakıfların anonim ortaklığa iştirakinde mazbut ve mülhak vakıfların durumu ayrı ayrı mütalâa edilerek varlıklarına göre, Genel Müdürlüğün temsil ettiği mazbut vakıfların, itibari sermayesinin % 55 ini ve mülhak vakıfların % 20 sini temin suretiyle (A) ve (B) guruplarını teşkil eylemeleri ve bunların hisse senetlerinin aidiyetleri itibariyle nama muharrer olması muvafık görülmüştür.

Herbiri ayrı birer şahsiyet olan mülhak vakıflar ihtiyari olarak kendi nakit varlıklarından ayıracakları miktarlarla bankaya iştirâk edeceklerinden ileride hisselerinin paraya çevrilmesi zarureti hâsıl olduğu zaman nama muharrer hisse senetlerine tedavül imkânını bahşiğin bunların Vakıflar Genel Müdürlüğünün müsaadesiyle aynı gurupa dâhil hissedarlar arasında alınıp satılması veya bu guruptan istekli çıktığı vakit satılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından satın alınması imkânı sağlanmıştır.

İtibari sermayenin % 25 ini teşkil eden (C) gurubu hisse senetleri de hakiki ve hükmi şahıslara tahsis edilmiştir.

Madde 7 : (A) gurupunu teşkil eden mazbut vakıfların elinde bulunan nakit varlığından, nuku du mevku fenin nemalandırılmak şartıyla vakfedilmiş olmasına, taviz bedellerinin de Vakıflar Kanunu uyarınca en iyi bir şekilde tenmiye edilmek suretiyle muhafazasının meşrut bulunmasına binaen bankaya iştirak hissesinin evveleminde bu mevcutlardan ayrılması lâzımgelmektedir. Bunların kâfi gelmemesi halinde, ileride yeni gayrimenkuller yaptırılması veya satın alınması için elde tutulan ve daimî bir fon teşkil eden akar ve toprak satış bedellerinden tefrik edilecek bir kısmın ve sermaye hissesinin % 50 sini geçmemek üzere memelkine dâhil menkul ve gayrimenkullerin ve (B) gurupunu teşkil eden mülhak vakıfların da aynı nevi paraları ile vakfiyeleri uyarınca masrafları ve evlât hakları çıktıktan sonra ihtiyat akçesi olarak muhafaza edilmekte olup sarf mahalli bulunmayan gelir fazlalarından tefrik edilecek paraların sermaye olarak vaz'ı uygun görülmüştür.

Madde 8 : Bankanın öz kaynaklarıyla karşılamak imkânını bulamadığı kredi ve finansman ihtiyaçlarını temin için, emsal millî bankalarda olduğu gibi, genel kurul kararı ve hissedarlardan büyük bir gayrimenkul varlığına sahip bulunan Vakıflar Genel Müdürlüğünün kefaletiyle en az yirmi senede itfa edilmek üzere ödenmiş sermayenin iki katına kadar tahvil çıkarmaya yetkili olması faydalı bulunmuştur.

Madde 9 : Bankanın gayrisâfi hâsılatından umumi masraflar ve amortisman bedelleri gibi te-diye veya tefriki icabeden mebalîğ düşüldükten ve geri kalan sâfi kârdan kanuni hadler dâhilinde ihtiyat akçeleri tefrik edilmekle beraber fevkalâde zararlar karşılığı olmak üzere ayrı bir ihtiyat akçesi ayrıldıktan sonra bakiyenin hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara dağıtılacağı tesbit olunmuştur.

Madde 10 : Bu maddede ihtiyat akçelerinin tahsis mahalleri gösterilmiş olup bu arada kâr temin edilemeyen yıllarda fevkalâde ihtiyat akçesinden lüzumuna göre hissedarlara bir miktar te-

mettö, dağıtılması idare bünyesinin hususiyetine nazaran zaruri görölerek bu ihtiyat akçesinin kullanış tarzının ana sözleşmede gösterileceği tasrih olunmuştur.

Madde 11 : Bankanın bilânço, kâr ve zarar hesapları ile idare meclisi raporunun Bankalar Kanununun 32 nci maddesine göre genel kurul toplantısından bir ay evvel Maliye, Ekonomi ve Ticaret bakanlıklarına verilmesi gerekmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü banka hissesinin yarısından fazlasına sahip olması ve bütün faaliyetinin bankanın durumu ile çok yakından ilgili bulunması itibariyle, müessesenin gidişatından zamanında haberdar olabilmesini temin mülâhaza siyle mezkûr 32 nci madde hükmü mahfuz kalmak üzere bu vesaikin aynı zamanda Vakıflar Genel Müdürlüğüne de verilmesi muvafık olacağı düşünülmüştür.

Madde 12 : Bankanın yapacağı işler meyanında tahsisen gayrimenkul ipoteği mukabilinde ikrazat mevzuuna da yer verilmiş olmakla bu sahada çalışan anonim ortaklık bünyesindeki Türkiye Emlâk ve Kredi Bankasına bu nevi alacakların daha kolay tahsilini temin için kabul edilen hususi hükümlerin Türkiye Vakıflar Bankası için de aynen kabulünün zaruri ve faydalı olacağı mülâhaza edilmiştir.

Madde 13 : Bu maddede bankanın salâhiyetli uzuvları gösterilmiştir.

Madde 14 : Banka ve kuracağı ortaklıkların en mühim uzvu olan genel kurulun görev ve yetkilerinin tâyini kanun metnine alınmıyarak ana sözleşmeye bırakılmakla beraber hissedarların sahip oldukları hisse senetlerine göre tahdide bağlı bulunmaksızın rey hakları olacağı sarahaten ifade edilmek suretiyle en mühim hisseye sahip vakıfların müesseriyeti sağlanmak istenmiştir.

Madde 15 : Murakıplardan birisinin genel kurul ekseriyeti tarafından değil, yarıdan fazlaya hisseye sahip Vakıflar Genel Müdürlüğüne tâyin edilmesi ve diğerinin de yedeği ile birlikte (B) ve (C) grupları hisse senedi sahipleri tarafından müştereken seçilmeleri uygun görülmüştür. Bu suretle genel kurulda ekalliyette kalmaları muhtemel (B) ve (C) grubu hisse senedi sahiplerine de murakıp seçmek hakkı tanınmış ve böylece bankaya rağbetin sağlanacağı mülâhaza olunmuştur.

Madde 16 : Vakıflar Genel Müdürlüğünün banka sermayesine iştirak nispeti itibariyle diğer aksiyonlardan farklı bir durumda bulunmasına binaen kendisine banka muamelâtını murakabe salâhiyeti tanınmıştır.

Madde 17 : Bu madde ile idare meclisinin kuruluş tarzı tesbit edilmiş ve yarıdan fazla hisseye sahip Vakıflar Genel Müdürlüğünün ekseriyeti elinde bulundurması zarureti göz önünde tutularak yedi kişiden müteşekkıl bu kurulun dört üyesinin Vakıflar İdare Meclisi kararı ile mezkûr idarece, geri kalan üç üyesinin de (B) ve (C) grubu hisse senedi sahipleri tarafından seçilmesi uygun görülmüştür. Bu suretle genel kurulda ekalliyette kalmaları muhtemel olan (B) ve (C) grubu hisse senedi sahiplerine de idare meclisi üyelerinden üçünü seçmek hakkı sağlanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan Vakıflar Genel Müdürlüğüne seçilecek dört üyeden ikisinin kendi teşkilâtına dâhil memurları arasından seçilmesi kaydı, banka faaliyetlerinin varidatını temin bakımından bu idareyi çok yakından alâkalandırmasına ve bilhassa bir kısım akar ve işletmelerinin idarelerinin de tevdi suretiyle bu alâkanın bir kat daha ehemmiyet kesbetmesine binaen vakıfların ihtiyaç ve durumunu ve bu işlerin yürütülmesindeki hususiyetleri teşkilâtının içinde bulunmaları dolayısıyla yakinen bilen salâhiyetli kimseler marifetiyle idare meclisine intikal ettirilmesinin faydalı ve zaruri olacağı mülâhazasına müstenittir.

Bankacılık tekniği bakımından işlerin iyi yürütülmesini temin için Vakıflar Genel Müdürlüğüne hariçten seçilecek iki üyeden bâzı ehliyet şartları aranması da faydalı görölerek bunların malî ve iktisadi bilgiler veren fakülte veya yüksek okullar mezunu olduktan başka bu sahalarda bilgi ve tecrübeleri ile tanınmış kimseler arasından seçilmeleri kaydı bilhassa ilâve olunmuştur.

Madde 18 : Emsal müesseselerde olduğu gibi idare meclisinin, genel müdür dışındaki üyelerinden birini başkan seçmesi münasip görülmüştür.

Madde 19 : Bu madde, galip hisse sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğünün bankanın faaliyetini emin ellere tevdi edebilmesini temin maksadıyla tanzim kılınmıştır.

Madde 20 : Bu maddede banka ve kuracağı ortaklıklar personelinin tâbi olacağı hukuki rejim gösterilmiştir.

Madde 21 : Tasarımın birinci maddesinde bankanın hususi hukuk hükümlerine tâbi olacağı tasrih edilmişti. Bunun neticesi olarak banka ve kuracağı ortaklıkların 1050, 2490 ve 3460 sayılı Kanun hükümlerine tâbi olmaması lâzımgeleneğinden tatbikatta her hangi bir ihtilâf ve iltibasa mahal kalmamak üzere bu cihet ayrıca ifade edilmiştir.

Madde 22 : Banka bünyesi ve sermaye ekseriyetinin hususiyeti göz önünde tutularak personelin ihmal ve yolsuzlukları dolayısıyla her hangi risk ihtimalini bertaraf etmek üzere bir kefalet sandığı kurularak nakde ve ayniyata vâzıulyed memur ve müstahdemlerin müteselsil kefalet esasına tâbi tutulmaları faydalı görülmüştür.

Madde 23 : Bir anonim ortaklık teşkili için Ticaret Kanunu hükümlerine göre birçok merasim ve külfetlerin ihtiyari zaruri bulunmaktadır. Bu merasim ve külfetlere mütedair hükümlerin sebep ve saiki ise halkın aldatılmaması ve birtakım mevhum şirketlerin teessüsünün önlenmesi gayesine mâtuftur. Kanunla kurulan bu banka için böyle bir endişe vârit olamayacağına ve bu husustaki kanuni mükellefiyetlerin ifası da büyük müşkülâtı mucip bulunacağına binaen Ticaret Kanununda yazılı şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde ana sözleşmeleri Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmadan banka ve kuracağı ortaklıkların doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunacakları ve bu ilân tarihinden âtibaren katî surette kurulmuş bulunacakları tasrih edilmiştir.

Madde 24 : 2999 sayılı Bankalar Kanununun 19 nci maddesinde, hakiki veya hükmi bir şahsa nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette tahsil edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 undan fazla kredi verilmemesi, ancak bu haddin altın veya dahili iştirak tahvilâtı, terhini mukabilinde açılacak kredilerde % 60 a, ihracat mallarına ait vesaik mukabilinde açılacak kredilerde % 20 ye ve ticaret malları mukabilinde açılacak kredilerde % 15 e çıkarılabilmesi esası kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü yıllık faaliyeti sırasında nakit durumunun tanzimi için bütçe kanunlarındaki hükme tevfiakan bugüne kadar Vakıfparalar Müdürlüğüne açtırmakta olduğu krediyi bankanın kuruluşundan sonra bu müesseseden temin etmek zaruretinde kalacaktır.

İdare faaliyetlerinin inkişafıyla çok artması muhtemel bulunan bu ihtiyacın Bankalar Kanunun yukarda arzolunan tahdidî hükmü karşısında temini mümkün olmayacağı mülâhaza edilerek; bankanın malî durumunu ehemmiyetle göz önünde tutup taleplerini buna göre ayarlayacağı şüphesiz bulunan Vakıflar Genel Müdürlüğü için açılacak kredi haddinin istisnaen % 20 ye iblâğı zaruri görülmüştür.

Madde 25 : 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 12 nci maddesinde; mevkilerine ve temin ettikleri menfaate göre kalmaları gerekli görülmiyerek satılan mazbut ve mülhak vakıflara ait akar ve toprakların satış bedelleri ile yeni akarlar yaptırılacağı veya satın alınacağı veyahut o vakfa ait diğer akarların tamir ettirileceği, 3668 sayılı Kanunla değiştirilen 32 nci maddesinde taviz bedelleri ile de akar yaptırılacağı veya satın alınabileceği yazılı bulunduğundan bu madde, sözü geçen hükümlerin sermaye olarak Vakıflar Bankasına yatırılacak taviz bedeli ile akar ve toprak satış bedelleri hakkında tatbik edilmemesini temin maksadiyle teklif olunmuştur.

Madde 26 : Bu tasarının kanuniyet iktisap ederek geçici 2 nci maddede yazılı müddetin hitamını mütaakıp Ankara ve İstanbul Vakıflar müdürlükleri kaldırılacağından bu müdürlüklerin 3821 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellere dâhil bulunan kadrolarının kalkacağı tasrih edilmiştir.

Geçici madde 1 : Bu maddede, Vakıfparalar Müdürlüğü mevcut ve matluplarının ne suretle bankaya devredileceği gösterilmiştir. Vakıfparalar Müdürlüğünce hazırlanacak tasfiye mizanında gösterilerek bankaya intikal edecek olan bu mevcut ve matlupların menkul kısmını teşkil eden esham ve tahvilât borsa kıymetleri, demirbaş eşya ve mefruşat rayiç bedelleri üzerinden, borçlunun borcunu ödiyememesi ve hariçten de tâlip çıkmaması dolayısıyla Vakıfparalar Müdürlüğünce satın alınarak hâlen bu müdürlük namına İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğünce idare edilmekte olan gayrimenkuller,

ana sözleşmede gösterilecek esaslar dairesinde tesbit edilecek kıymetleri üzerinden değerlendirilmek suretiyle bankaya devredilecektir.

Gayrimenkul ipoteği mukabilinde ikraz edilerek idarenin matlubunu teşkil eden paralar, ipotek senetlerinde yazılı miktarlarından devir tarihine kadar tahsilât düşüldükten sonra bakıyeleri üzerinden ve devir tarihinden sonrası için alınmış olan faizi ile birlikte bankaya intikal eyliyecektir.

Vakıfparalar Müdürlüğü, bu kanunla sermaye olarak bankaya yatırılması derpiş edilenlerden başka vakıflara ait daha bâzı paraları da tenmiye etmekte olduğu gibi mülhak vakıflar, bu müdürlükteki nukudu mevkufeleri haricinde kalan mevcutları ile hisse senedi almak mecburiyetinde bulunmadıklarından sermaye iştirak hissesi ayrıldıktan sonra geri kalan paraların mazbut vakıflara ait kısmı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mülhak vakıflara ait kısmı vakıfları namına tevdiat kaydedilecek veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün göstereceği şekilde tenmiye olunacaktır.

(Nukudu mevkufe) adı ile vakfedilmiş olan paraların, tenmiye edilerek elde olunacak nemalarının vakfın tahsis ettiği cihetlere sarfedilmesi meşrut bulunmasına binaen mazbut ve mülhak vakıflara ait bu kabıl paraların iştirak hissesi olarak bankaya yatırılması mecburi tutulmuştur.

Geçici madde 2 : Vakıfparalar Müdürlüğü memurlarının bir kısmı 3656 sayılı Kanun hükümlerine tâbi maaşlı, bir kısmı 3659 sayılı Kanun hükümlerine tâbi ücretlidir. Vakıflar Genel Müdürlüğü Bütçe Kanununa bağlı D cetveline dâhil birkaç da müstahdemi mevcuttur.

Bunların, bankanın katî kuruluşu tarihinden itibaren banka İdare Meclisinin kararıyle ve en çok altı ayı geçmemek üzere istihdamlarına devam olunabilecektir. Bu müddete ait maaş ve ücretleri banka tarafından ödenecektir.

Sözü geçen memur ve müstahdemlerden banka'nın kadrolarına alınmıyan ve 3656 sayılı Kanun hükümlerine tâbi bulunan maaşlı memurlara, baş'a bir vazifeye tâyin edilineceye kadar 788 sayılı Memurin Kanununun 3235 sayılı Kanunla tadil edilen 85 nci maddesi uyarınca açık maaşı verilecektir.

3659 sayılı Kanun hükümlerine tâbi ücretli memurlardan bankanın kadrolarına alınmıyanlara Vakıf Paralar Müdürlüğünde bilfiil çalıştıkları müddetin beher yılı için ücretlerinin bir aylığı ve hizmetlilere bir aylık ücretlerinin yarısı nisbetinle tazminat verilmesi muvafık görülmüştür. Bu müddetlerin hesabında altı aydan fazla olan hizmet müddetleri seneye iblâğ edilecek ve altı aydan az bulunanlar nazarı itibara alınmıyacaktır.

Ücretli memur ve hizmetliler de 5434 sayılı Tülkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbi bulundukları cihetle sandıkta toplanmış olan emekli keseneklerini geri almak hakları mahfuz tutulmuştur.

Keseneğini geri almıyarak 5434 sayılı Kanun hükümlerine tâbi başka bir hizmete girenlerin emeklilik haklarının devam edeceği tabiidir.

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/500

Karar No. 18

14. IV. 1958

Yüksek Reisliğe

Türkiye Vakıflar Bankası kanun lâyihası Ekonomi ve Ticaret, Maliye vekâletleri ve Vakıflar Genel Müdürlüğü temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzca incelendi :

Lâyihanın 1, 3, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 19, 21, 24, 25, 26, 27 ve 28 nci maddeleri aynen kabul edilmiş, 11, 16, 18 ve 22 nci maddeleri kaldırılmış ve madde numaralarının işbu çıkarmalar sebebiyle değiştirilmesi zaruri bulunmuş ve diğer maddelerin tadil ve lâyihadan çıkarılma sebepleri de aşağıda ayrıca izah olunmuştur.

Madde 2 : Lâyihanın esbabı mucibesine nazaran banka, gayrimenkul ipoteği mukabilinde ikrazatta dahi bulunacaktır. Ancak madde metnindeki (menkul ve gayrimenkul kıymetler karşılığında ikrazda bulunmak ve krediler açmak) yolundaki ibarenin bu maksadı sarahaten ifadeye kâfi gelmediği görüldüğünden, bu hükmün, (menkul ve gayrimenkul kıymet ve mallar karşılığında ikrazatta bulunmak ve krediler açmak) şeklinde tadili muvafık bulunmuştur.

Madde 4 : Maddenin birinci fıkrasındaki (süresi) tâbirinin (müddet) olarak tadili uygun bulunmuş ve 99 senenin hitamında düşünülecek bir mevzu için şimdiden bir hüküm sevkına mahal görülmediği cihetle de maddedeki bu süre, Genel Kurul kararıyla bir misli uzatılabilir, hükmü kaldırılmıştır.

Madde 5 : İlk kuruluşta asgari % 25 inin tediyesi meşrut bulunan 50 milyon liralık sermayenin ödenen kısmı ile henüz ödenmemiş kısmının bugün bilânçolarda esasen görüleceğine mebni Anonim ortaklık bünyesi içinde bu sermayenin itibari olarak tavsifi yerinde bulunmadığından itibari kelimesinin çıkarılması muvafık mütalâa kılınmış ve sermaye tezyidi hakkında kanunda bir hüküm bulunmadığı cihetle de bunu temin için Umumi Heyet kararıyla sermayenin artırılabilceği yolunda bir hüküm ilâve edilmiştir.

Madde 11 : Beş üyeden terekkübeden Ban-

ka İdare Meclisi âzalarından üçünün Vakıflar Genel Müdürlüğünü temsil etmekte olmalarına ve kaldı ki bunlardan birinin adı geçen Umum Müdürlük teşkilâtından bulunmasına nazaran her zaman için Bankanın vaziyetini yakından takibedilmek imkânına sahip bulunan bu Genel Müdürlüğe ayrıca istisnai bir hükümle bilânço ve kâr zarar hesaplarının ve idare meclisi raporunun verilmesine mahal görülmediğinden bu maddenin kaldırılması muvafık bulunmuştur.

Madde 16 : 11 nci madde hakkında açıklanan mülâhazalara uygun olarak Vakıflar Genel Müdürlüğünün murakabesine dair bulunan işbu madde dahi kaldırılmıştır.

Madde 17 : A. B ve C gruplarının sahip oldukları hisse senetlerinin % de miktarlarına göre idare meclisinin, A grubunun üç, B ve C gruplarının müstakilen birer mümessillerinden terekküp etmesinin ve bu üyelerin, hususi hukuk hükümlerine tabi anonim ortaklık bünyesine uygun olarak Genel Kurulca seçilmesinin doğru alacağı ve 18 nci maddedeki (İdare Meclisi Genel Müdür dışındaki üyelerden birini başkan seçer) hükmünün bu maddede yer almasının icabedeceği ve Genel Müdürlük Teşkilâtından seçilecek üyenin bu vazifeyi ücretsiz ifa etmesinin mevzu bahis olamayacağı ve fakat mer'î mevzuat muvacehesinde hususi bir hüküm olmadıkça da ayrıca bir ücret almasına imkân bulunmadığı düşünülmekle bunu temin maksadiyle maddeye sarîh bir hüküm ilâvesinin muvafık olacağı neticesine varılmış ve madde bu esaslar dâhilinde yeniden ve tadilen kâleme alınmıştır.

Madde 20 : Hususi hukuk hükümlerine göre kurulacak olan banka ve diğer ortaklıkların personel durumunu Devlet veya diğer resmî müesseseler memur ve müstahdemleriyle kıyas etmek maksat ve gayenin tahakkukunda ve işe randımına göre adam bulmakta zorlukları mu- cip olacağı düşünülmekle memur rejiminde, kad-

ro ve statülerin tertip ve tanziminde serbesti esası kabul olunmuştur.

Ancak, gerek Vakıfparalar Müdürlüğünden bankaya geçecek memurların müktesep haklarını korumak ve gerek yeniden bankaya intisap edeceklerin istikbalini garanti etmek maksadiyle bunları, bir nevi sigorta esasına dayanan Emekli Sandığına bağlamakta fayda mülâhaza edilmiş ve madde metni Denizcilik Bankası Kanununa mütenazır olarak buna göre yeniden hazırlanmıştır.

Madde 22 : Bankacılık muamelâtında paraya vâziulyed olanların tâbi tutuldukları sıkı kontrol muvacehesinde, hiçbir dahli bulunmayan diğer bir kısım personele de mükellefiyet tahmil edecek mahiyetinde olan müteselsil kefalet sandığı kurulması yolunda kanunda bir hükmün yer alması muvafık görülmüştür.

Madde 23 : Banka hakkında kabul edilen kuruluş özelliğın tesis edeceği sair ortaklıklara da teşmili zaruri görülmediğinden bunların da aynı istisnaiyete tâbi olacaklarına dair bulunan hükümler maddeden çıkarılmıştır.

Geçici madde 1 : Maddenin ikinci fıkrasında yazılı menkuller tâbirine menkul kıymetler dâhil bulunmadığından bunların da ithalini temin maksadiyle menkuller ibaresinin menkul kıymetler olarak tadili uygun bulunmuştur.

Geçici madde 2 : Ücretli memurlara verilecek tazminatın bu hususta mukaddema hiçbir ilgisi bulunmayan bankaya tahmili doğru görülmediğinden sonran ikinci fıkraya (tasfiye hesabına geçirilmek) kaydının ilâvesi muvafık görülmüştür.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı
Kütahya
H. Gedik

Bu Rapor Sözcüsü
Kocaeli
H. Başak

Kâtip

Kocaeli

H. Başak

Ankara

S. Benli

Bolu

V. Yöntem

İmzada bulunamadı

Erzurum

S. Başak

İstanbul

B. N. Göknül

Kastamonu

Ş. Kerimzade

İmzada bulunamadı

Rize

O. Kavrakoğlu

Afyon K.

S. Kerman

Afyon K.

G. Yiğitbaşı

Bursa

H. Şaman

İmzada bulunamadı

Denizli

E. Şahin

İmzada bulunamadı

İstanbul

A. H. Başar

Kars

F. Aktaş

Kütahya

M. Alkin

Sivas

H. Yüksel

Trabzon

Saffet Baştımar

İmzada bulunamadı

Muhalefet şerhi

Madde 17, hakkında : Her yeni kurulan Bankayı baremden istisna ederek barem mevzuatını yalnız Etibank, Sümerbank gibi birkaç büyük müessesemiz üzerinde bırakmayı sistem bakımından mahzurlu bulurum. Böyle meseleler bir kül halinde halledilmelidir.

Bununla beraber, Vakıflar Bankasının baremden istisnasına dair bizzat komisyonun koyduğu hükmü ben de kabul ediyorum. Bunun sebebi aynı Hükümetin Denizcilik Bankası tasarısı ile baremden istisna hükmü teklif ettiği halde Vakıflar Bankasından bu istisnayı esirgemiş olmasından dolayı yeni kurulmakta olan Bankalar arasında meydana gelen farkları gidermek arzusudur.

Bu beyan ile komisyon kararını imza eyledim.

Trabzon Mebusu
Cahid Zamangil

Maliye Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No : 1/500
Karar No : 61

5 . V . 1953

Yüksek Reisliğe

Türkiye Vakıflar Bankası Kanunu lâyihası Ekonomi ve Ticaret, Maliye vekâletleri ve Vakıflar Genel Müdürlüğü temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzca incelendi.

Hükümet lâyihasının eesbabı mucibesinde gösterilen sebepler komisyonumuzca uygun görülerek lâyiha'nın esastan kabulüne ittifakla karar verildi.

Bu kanunla Vakıflar Umum Müdürlüğüne kurulması için yetki verilen bankanın, tamamen hususi hukuk hükümlerine tâbi bir anonim ortaklık bünyesini haiz olacağına binaen unvanının da bünyesine uygun olarak (Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı) şeklinde tesbiti muvafık görüldüğünden gerek kanun ismi ve gerek muhtelif maddelerde yer alan (Türkiye Vakıflar Bankası) ibareleri (Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı) olarak tadil edilmiştir.

Kanunun başlığı altındaki iki defa yer alan (kuruluş) ibarelerinden ikincisinin zâit adde-dilerek kaldırılması uygun görülmüş ve birinci madde başlığa mütenazır olarak değiştirilmiştir.

İkinci maddenin (A) fıkrasında vuzuhu temin maksadiyle Ticaret Komisyonunca ileri sürülen mucip sebepler göz önünde tutulmuş ve malın kıymete takaddümü de nazara alınmak suretiyle fıkra tadilen kabul olunmuştur.

Üçüncü maddede, redaksiyon ve vuzuhu temin maksadiyle değişiklikler yapılmıştır.

Dördüncü madde, Ticaret Komisyonunca ileri sürülen sebepler ve kelime ve yazılış tarzı bakımından yapılan değişikliklerle kabul edilmiş ve madde başlığı da metnine mütenazır olmak üzere tadil kılınmıştır.

Beşinci madde, Ticaret Komisyonunca serdedilen mucip sebepler ve daha ziyade vuzuhu temin maksadiyle yapılan tadillerle kabul olunmuştur.

Altıncı maddedeki, (% 55 ni) ve (% 25 ni) ibarelerine imlâ bakımından (i) harfi ilâvesi muvafık görülmüştür.

Yedinci madde, aynen kabul edilmiştir.

Sekizinci madde, Ticaret Komisyonunca yapılan değişikliklerle kabul olunmuştur.

Dokuz ve onuncu maddeler, aynen kabul edilmiştir.

On birinci madde, hakkında Ticaret Komisyonunca ileri sürülen mucip sebepler komisyonumuzca da uygun görüldüğünden bu madde kaldırılmıştır.

On iki, on üç ve on dördüncü maddeler, aynen kabul edilmiştir.

On beşinci madde, B ve C hisse senetleri sahiplerinin birbirinden müstakil olarak murakabe salâhiyetlerini kullanmalarına imkân verecek şekilde, tadilen kabul olunmuştur.

On altıncı madde, Ticaret Komisyonunca on birinci madde hakkında ileri sürülen mucip sebepler ve esasen Vakıflar Umum Müdürünün murakabesini, kendisi tarafından tâyin olunacak murakıby vasıtasıyla yapabileceği göz önünde tutularak kaldırılmıştır.

On yedinci madde, Ticaret Komisyonunca gösterilen mucip sebeplere komisyonumuzca da iştirak edildiğinden tadilen kabul olunmuştur.

On sekizinci madde, bundan evvelki maddede yer aldığı cihetle haşiv telâkki edilerek kaldırılmıştır.

On dokuzuncu madde, aynen kabul edilmiştir.

Yirminci madde, 3659 sayılı Kanuna tâbi bankalar personeliyle bu kanuna tâbi olmıyan bankalar personeli arasında sarfettikleri gayret ve mesai bakımından büyük farkların mevcut bulunduğu, Türkiye Emlâk ve Kredi Bankası gibi bankaların iştigal mevzuları itibariyle daha ziyade halkın ısrarlı müracaatlarına mazhar bir mevkide oldukları ve diğer taraftan Maliye Vekâleti mümessilinin ifadesinden bu kanunun ıslahı yolunda çalışmalarda bulunulduğu anlaşılmakla ihtiyaca kifayetsizliği Hükümetçe de takdir edilen bir sistemin devamını arzuda isabet olamayacağı ve esasen en son kurulan

Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığının da mezkûr kanundan istisna edilmiş bulunduğu göz önünde tutularak Ticaret Komisyonunca ileri sürülen mucip sebeplere komisyonumuzca da iştirak edilmiş ve maddenin mezkûr komisyonea kaleme alınan şekilde kabulü uygun görülmüştür.

Yirmi birinci madde, aynen kabul edilmiştir.

Yirmi ikinci madde, Ticaret Komisyonunca gösterilen mucip sebeplere binaen kaldırılmıştır.

Yirmi üçüncü madde metni, Ticaret Komisyonunca gösterilen mucip sebeplere Komisyonumuzca da iştirak edilerek tadilen kabul edilmiş ve madde başlığının (Kuruluş hususiyeti) şeklinde değiştirilmesi muvafık bulunmuştur.

Yirmi dördüncü madde, Bankalar Kanununun bu hususa mütedair 19 ncu maddesine yapılan istisnayı belirtecek şekilde redaksiyon bakımından yapılan değişiklikler ve kanun başlığına uygun düzeltme ile kabul olunmuştur.

Yirmi altıncı maddede zait görülen (13 . V . 1945 günlü) ibaresi çıkarılmak suretiyle kabul olunmuştur.

Geçici birinci madde, Ticaret Komisyonunca yapılan tadil ve kanun başlığına mütenazır olmak üzere bankanın isminin tashihi suretiyle kabul edilmiştir.

Geçici ikinci madde, Ticaret Komisyonunca yapılan ilâveden başka Komisyonumuzca da, bankanın kadrolarına alınmıyarak açıkta bırakılacak personele verilecek tazminatın açıkta kalınacak

müddete hasrını temin edecek şekilde, tadiller ile kabul olunmuştur.

Yirmi yedinci madde, (yayımlı) ibaresinin (neşri) suretinde tadili ile kabul olunmuştur.

Yirmi sekizinci madde, (Bakanlar Kurulu) ibaresinin (İcra Vekilleri Heyeti) şeklinde tadili ile kabul edilmiştir.

Vakıflar müessesesine büyük hizmetler sağlayacağı ümededilen Bankanın 1953 senesi içinde faaliyete geçebilmesini temin gayesiyle işbu kanunun öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hakkında yapılan teklif muvafık görülerek ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye Komisyonu

Reisi	Sözcü	
Rize	Siird	
<i>I. Akçal</i>	<i>M. D. Süalp</i>	
Kâtip		
Zonguldak	Erzurum	Kocaeli
<i>F. Açıkşöz</i>	<i>S. Erduman</i>	<i>E. Alican</i>
Malatya		Mardin
<i>E. Doğan</i>		A. Kalav
		İmzada bulunamadı
Samsun		Seyhan
<i>Ş. Uluçay</i>		<i>Z. Akçalı</i>
Yozgad		Zonguldak
<i>F. Nizamoğlu</i>		R. Sivişoğlu
		İmzada bulunamadı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/500

Karar No. 33

12 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 22 . XII . 1952 tarihli ve 6/3585 sayılı tezkeresiyle gönderilen Türkiye Vakıflar Bankası hakkındaki kanun lâyihası Ticaret ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale edilmiş olmakla Devlet Vekili Celâl Yardımcı, Vakıflar Umum Müdürü ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyihanın mucip sebeplerinde tafsilen arz ve izah olunduğu üzere Vakıflar müessesesinin başlıca varidatı, elindeki çeşitli gayrimenkullerin icar bedelleri hasılâtı ile taviz, akar ve toprak satış bedelleri ve nukudu mevkufeden meydana gelen nakit mevcudunun tenmiyesinde elde edilen paralardan ibaret olup bu mebalighden (10 250 512) lirası Devlet tahvillerine yatırılmış, geri kalan kısmı da Vakıflar Teşkilât Kanunu gereğince İstanbul

Vakıfparalar Müdürlüğü tarafından gayrimenkul ipotegi mukabilinde ikraz yoluyla tenmiye edilmekte bulunmuştur.

Alınan izahata nazaran gerek Devlet tahvillerinden ve gerek ipotek mukabili ikraz muamelelerinden elde edilen hasılat nispeti ise şimdiye kadar % 7 yi geçmediği anlaşılmıştır.

Halbuki memleketin mazhar olduğu ikisadi inkişaf neticesinde millî bankalarımızın bu nispetin çok daha üstünde bir gelir temin etmekte oldukları bir hakikattir.

Bu vaziyet karşısında yukarda mevcudiyeti zikredilen nakit varlığının kurulacak bir banka marifetiyle tenmiyesinin her halde idare için çok daha verimli olacağı neticesine varılmış olmakla beraber kurulacak olan bu bankanın işgal mevzuları itibariyle de memleketin şiddetle muhtaç bulunduğu her türlü kredi ihtiyaçlarının karşılanmasına da yardım edeceği ve keza Vakıflar İdaresinin esas faaliyetlerinde de kendisine büyük yardımlar sağlayacağı kanaati husul bulmuş ve netice olarak banka kurulması yolunda vâkı Hükümet teklifi komisyonumuzca da kabull olunarak Maliye Komisyonunun hazırladığı metin üzerinde maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Lâyihanın başlığı (Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı kanun lâyihası) şeklinde değiştirilmek suretiyle ve birinci madde Maliye Komisyonunun değiştirmesi veğhile aynen kabul edilmiştir.

Bankanın yapacağı işlere mütaallik 2 nci maddenin (A) fıkrasında mevcut (ikrazda bulunmak ve krediler açmak) ibaresinin, ikraz kesmesinin ihtiva ettiği mâna içinde kredinin mündemiç olması hasebiyle (ikrazlarda bulunmak) şeklinde tadili suretiyle 3 ncü ve 4 ncü maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın malî hükümlere mütaallik 5 nci maddesinde yer alan umumi heyet kararıyla sermayenin artırılabilirliği hakkındaki hüküm, vakıf patrimuvanı üzerinde banka umumi heyet kararıyla bir tasarrufta bulunamayacağı ve bunun ancak bir kanun mevzuu olabileceği mülâhazasıyla, maddeden çıkarılmak suretiyle 5 nci madde kabul edilmiştir.

Maliye Komisyonunun 6 ve 7 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Bankaya tahvil çıkarma salâhiyetini veren 8 nci madde, 6115 sayılı Amortisman ve Kredi

Sandığı hakkındaki Kanunun hükümleri de göz önünde tutularak yeniden tanzim ve kabul edilmiştir.

Kârın tevziine mütaallik bulunan 9 ncü madde ise, emsali bütün bankalarda mevcut olup müesseselerin faaliyet neticeleri ile alâkalı bulunan yıllık sâfi kârdan bankanın idare meclisi âzaları ile diğer personeline temettü tevziine mütaallik bir fıkra ilâve edilmek suretiyle kabul edilmiştir.

10, 11, 12 ve 13 ncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Bankanın muamelât ve hesabatının sureti murakabesi hakkındaki 14 ncü madde üzerinde yapılan uzun müzakerelerden sonra 14 ncü maddenin 1 ve 2 nci fıkralarında yazılı murakabeye ilâveten bankanın senelik muamelât ve hesabatının ayrıca umumi murakabe heyeti tarafından tetkik edilerek bir rapora bağlanması ve bu raporun diğer murakıplar raporu ile birlikte bankanın umumi heyetine ve bir suretinin de Vakıflar Umum Müdürlüğüne verilmesi kabul edilmiş ve buna ait hüküm maddeye 3 ncü fıkra olarak ilâve edilmek suretiyle 14 ncü madde kabul edilmiştir.

Bankanın idare meclisinin terekkep tarzını gösteren 15 nci maddede mevcut A grupunu temsil edecek üyelerden birinin Vakıflar Umum Müdürlüğü Teşkilâtından olması hakkındaki hüküm ve bununla alâkalı son fıkra, anonim ortaklık mefhumu ve memur statüsüyle gayrikabili telif görülerek maddeden çıkarılmış ve A grupunu temsil edecek üyelerin mutlak surette yüksek tahsil görmüş olmaları kaydının da bankacılık sahasında tecrübe ve ihtisas sahibi bulunan zevatın idare meclisine seçilmelerine mâni olacağı ve binnetice mahzurlar tevhlidedeceği mülâhazasıyla tayyî muvafık görülmüş ve madde bu esaslar dairesinde yeniden tanzim edilmiştir.

16 ncü madde tadilen ve 17 nci maddenin birinci fıkrasında banka ve kuracağı ortaklıklar personelinin hususi hukuk hükümlerine tâbi bulunduğu ve bunlar hakkında 3656 sayılı Kanun hükümlerinin tatbik edilemeyeceği tasrih edildiği halde mütaakip fıkralarında bu gibi personelin emeklilik bakımından âmme sektörüne dâhil edilmeleri takibedilen prensip ile kabili telif görülmemiş olmakla 17 nci madde, 2 ve 3 ncü fıkraları tayyedilmek suretiyle kabul edilmiştir.

18 nci maddeye, banka ve kuracağı ortaklık

lar hakkında tatbik olunmıyacak kanunlara, bunların ek ve tadillerinin de ilâvesi ilerde her hangi bir müşkülâtla karşılanmamasını temin bakımından uygun görülmüş ve maddeye bu ilâve yapılmak suretiyle 18 nci madde kabul edilmiştir.

19, 20, 21 ve 22 nci maddeler aynen kabul edilmiş ve intikal hükümlerine ait geçici birinci maddede tasfiye mizanı ibaresinin, tasfiye muamelesinin neticeleneceği zamanın tâyini mümkün olmadığından zuhuru melhuz müşkülâtı bertaraf etmek maksadiyle bunun devir bilânçosu olarak değiştirilmesi ve üçüncü fıkrasının da aynı mülâhazalarla tadili uygun görülerek muvakkat birinci madde bu esas dairesinde komisyonumuzca yeniden tanzim edilmiştir.

Geçici ikinci maddedeki (tasfiye hesabına geçirilmek maksadiyle) ibaresinin geçici birinci maddeye ve son fıkrasının da 17 nci maddeye mütenazır olarak çıkarılması ve açıkta kalacak memurlara verilecek paraların hizmet müddetleriyle alâkalı olması göz önünde tutularak maddeye (hizmet yıllarına göre) ibaresinin ilâvesi muvafık görülmüş ve geçici ikinci madde bu suretle kabul edilmiştir.

Vakıflar Umum Müdürlüğü teşkilâtına dâhil bulunan Vakıfparalar Müdürlüğü vazifelerinin bankanın katî kuruluşuna kadar devamı zarureti karşısında 23 ncü madde, bu kanun lâyihası ile kaldırılan hükümlere mütaallik 22 nci maddeye ait hükümlerin bankanın katî kuruluş tarihinden ve diğer hükümlerinin bu kanunun neşri tarihinden itibaren meriyete gireceği, şeklinde tadilen ve 24 ncü madde ise şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyiha-

si Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu rapor Sözcüsü	Kâtip
Rize	Ordu	Siird
<i>İ. Aksal</i>	<i>R. Aksoy</i>	<i>B. Erden</i>
Ankara	Ankara	Antalya
<i>M. Bayramoğlu</i>	<i>M. Ete</i>	<i>A. Sarıoğlu</i>
Çanakkale	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>K. Akmanlar</i>	<i>Y. Azizoglu</i>	<i>M. Ekinci</i>
Giresun	İstanbul	İzmir
<i>M. Şener</i>	<i>S. Oran</i>	<i>B. Bilgin</i>
Kırşehir	Konya	
<i>R. Özdeş</i>	14 ncü maddenin 3 ncü fıkrasına muhalifim.	
	<i>M. A. Ülgen</i>	
Malatya	Rize	Siird
<i>M. S. Eti</i>	<i>O. Kavrakoğlu</i>	<i>M. D. Süalp</i>
Sivas	Trabzon	
<i>H. İmre</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>	

Akar ve toprak satış bedelleri ile taviz bedelleri diğer gayrimenkuller ile istibdali gereken mevkuf gayrimenkullerin esmanından ibaret olduklarından bu bedellerin gayrimenkuller inşasına tahsisi gerektir. Bu bedellerin daimî olarak menkul mahiyette bulunacak kıymetlere yatırılması Vakıfların gayelerine aykırı olacak ve zamanla ziyaları da mümkün olacaktır. Bu sebepten bu bedellerin gayrimenkule tahsisine dair olan hükümlerin kaldırılması mahiyetinde olan bu maddeye muhalifim.

Gaziantep Mebusu
Ekrem Cenani

HÜKÜMETİN TEKLİFİ*Türkiye Vakıflar Bankası kanunu tasarısı***I - Kuruluş***Kuruluş*

MADDE 1. — Türkiye Vakıflar Bankası adıyla, hususi hukuk hükümlerine tâbi olmak üzere anonim ortaklık şeklinde bir banka kurmak için Vakıflar Genel Müdürlüğüne yetki verilmiştir.

Bankanın yapacağı işler

MADDE 2. — Banka, aşağıda yazılı işlerle iştigal eder:

- A) Menkul ve gayrimenkul kıymetler karşılığında ikrazda bulunmak ve krediler açmak;
- B) Sigorta ve sair ortaklıklar kurmak veya kuruluştaki olanlara iştirak etmek;
- C) Gayrimenkul alıp satmak;
- D) Her türlü banka muamele ve hizmetleri yapmak;
- E) Vakıflar Genel Müdürlüğü ile mülhak vakıfların bankaya idaresini tevdiye lüzum görecekları gayrimenkullerle işletmelerin, ana sözleşmede gösterilecek esaslar dâhilinde, rasyonel bir şekilde idare, idame ve işletilmeleri için lüzumlu bilûmun muamele ve teşebbüslere (ticari, zirai, sinai) girişmek;

Merkez

MADDE 3. — Bankanın merkezi Ankara'dır. Lüzum görülen yerlerde, Bankalar Kanununun hükümlerine göre, şube veya ajans açılabilir.

Süre

MADDE 4. — Bankanın süresi kat'i kuruluş gününden başlamak üzere (99) doksan dokuz yıldır. Bu süre, Genel Kurul kararıyla bir misli uzatılabilir.

II - Mali hükümler*Sermaye*

MADDE 5. — Bankanın itibari sermayesi

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ*Türkiye Vakıflar Bankası kanunu lâyihası***I - Kuruluş**

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bankanın yapacağı işler

MADDE 2. — Banka, aşağıda yazılı işlerle iştigal eder:

- A) Menkul ve gayrimenkul kıymet ve mallar karşılığında ikrazatta bulunmak ve krediler açmak;
- B) Sigorta ve sair ortaklıklar kurmak veya kurulmuş olanlara iştirak etmek;
- C) Gayrimenkul alıp satmak;
- D) Her türlü banka muamele ve hizmetleri yapmak;
- E) Vakıflar Genel Müdürlüğü ile mülhak vakıfların bankaya idaresini tevdiye lüzum görecekları gayrimenkullerle işletmelerin, ana sözleşmede gösterilecek esaslar dâhilinde, rasyonel bir şekilde idare, idame ve işletilmeleri için lüzumlu bilûmun muamele ve teşebbüslere (Ticari, zirai, sinai) girişmek;

Merkez

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Müddet

MADDE 4. — Bankanın müddeti kat'i kuruluş gününden başlamak üzere (99) doksan dokuz yıldır.

II - Mali hükümler*Sermaye*

MADDE 5. — Bankanın sermayesi her biri

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı kanun lâyihası

1. Kuruluş

MADDE 1. — Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı adıyla, hususi hukuk hükümlerine tâbi olmak üzere bir banka kurmak için Vakıflar Genel Müdürlüğüne yetki verilmiştir.

Bankanın yapacağı işler

MADDE 2. — Banka, aşağıda yazılı işlerle iştigal eder.

A) Menkul ve gayrimenkul mal ve kıymetler karşılığında ikrazda bulunmak ve krediler açmak;

B) Sigorta ve sair ortaklıklar kurmak veya kurulmuş olanlara iştirak etmek;

C) Gayrimenkul alıp satmak;

D) Her türlü banka muamele ve hizmetleri yapmak;

E) Vakıflar Genel Müdürlüğü ile mülhak vakıfların bankaya idaresini tevdiye lüzum görecekları gayrimenkullerle işletmelerin, ana sözleşmede gösterilecek esaslar dâhilinde, rasyonel bir şekilde idare, idame ve işletmeleri için lüzumlu bilûmum muamele ve teşebbüslere (ticari, zirai, sınai) girişmek.

Merkez

MADDE 3. — Bankanın Merkezi Ankara'dadır. Banka lüzum gördüğü yerlerde, Bankalar Kanunu hükümlerine göre, şube veya ajans açabilir.

Müddet

MADDE 4. — Bankanın müddeti katı kuruluş tarihinden başlamak üzere doksan dokuz yıldır.

II - Mali hükümler*Sermaye*

MADDE 5. — Bankanın sermayesi her biri

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı kanunu lâyihası

I - Kuruluş

MADDE 1. — Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı adıyla, hususi hukuk hükümlerine tâbi olmak üzere bir banka kurmak için Vakıflar Umum Müdürlüğüne salâhiyet verilmiştir.

Bankanın yapacağı işler

MADDE 2. — Banka, aşağıda yazılı işlerle iştigal eder.

A) Menkul ve gayrimenkul mal ve kıymetler karşılığında ikrazlarda bulunmak;

B) Sigorta ve sair ortaklıklar kurmak veya kurulmuş olanlara iştirak etmek,

C) Gayrimenkul alıp satmak,

D) Her türlü banka muamele ve hizmetleri yapmak,

E) Vakıflar Umum Müdürlüğü ile mülhak vakıfların bankaya idaresini tevdiye lüzum görecekları gayrimenkullerle işletmelerin, ana sözleşmede gösterilecek esaslar dâhilinde, rasyonel bir şekilde idare, idame ve işletmeleri için lüzumlu bilûmum muamele ve teşebbüslere (ticari, zirai, sınai) girişmek,

Merkez

MADDE 3. — Maliye Komisyonunun 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Müddet

MADDE 4. — Maliye Komisyonunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

II - Mali hükümler*Sermaye*

MADDE 5. — Bankanın itibari sermayesi her

Hü.

her biri (100) yüz lira kıymetinde (500 000) beş yüz bin hisseye ayrılmış olarak (50 000 000) elli milyon liradır.

Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Hisse senetleri

MADDE 6. — Hisse senetleri A, B ve C gruplarına ayrılmıştır. Bunlardan A grubu sermayenin % 55 ini, B grubu % 20 sini, C grubu da % 25 ini teşkil ederler.

A grubu Vakıflar Genel Müdürlüğüne, B grubu mülhak vakıflara ve C grubu da sair hakiki ve hükmi şahıslara tahsis edilmiştir.

A ve B grubu hisse senetleri nama muharrer olup bunlardan A grupuna dâhil olanlar satılamaz. B grubu hisse senetleri, ancak Vakıflar Genel Müdürlüğünün müsaadesiyle aynı gruba dâhil hissedarlar arasında alınıp satılabileceği gibi, yine bu gruptan istekli çıktığında satılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünce de satın alınabilir. C grubu hisse senetleri hâmiline muharrerdir.

Vakıflar hisselerinin karşılığı

MADDE 7. — A grubu hisse senetlerinin bedelleri mazbut vakıflara ait vakfedilmiş paralardan ve taviz bedellerinden ayrılacak miktarlarla ödenir. Lüzumu halinde akar ve toprak satış bedelleri mevcudundan bir kısmı da sermaye olarak tahsis edilebileceği gibi bu sermaye hissesinin yüzde ellisi menkul ve gayrimenkul olarak da konulabilir.

B grubu hisse senetlerinin bedelleri mülhak vakıfların aynı nevi paraları ile sarf mahalli olmıyan gelir fazlalarından ayrılacak paradan ödenir.

Tahvil çıkarmak yetkisi

MADDE 8. — Banka, genel kurula karar verildiği takdirde en az yirmi yılda itfa edilmek ve % 50 si munhasıran ipotekli ikrazlarda kullanılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünün kefaletiyle ödenmiş sermayesinin iki katına

Mal. K.

(100) yüz lira kıymetinde (500 000) beş yüz bin hisseye ayrılmış olarak (50 000 000) elli milyon liradır. Umumi Heyet kararı ile sermaye artırılabilir.

Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Hisse senetleri

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Vakıflar hisselerinin karşılığı

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tahvil çıkarma yetkisi

MADDE 8. — Banka, Genel Kurula karar verildiği takdirde en az yirmi yılda itfa edilmek ve % 50 si munhasıran ipotekli ikrazlarda kullanılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünün kefaletiyle ödenmiş sermayenin iki misli kadar

T. K.

(100) yüz Türk Lirası kıymetinde (500 000) beş yüz bin hisseye ayrılmış olarak (50 000 000) eli milyon Türk Lirasıdır. Umumi Heyet kararıyla sermaye artırılabilir.

Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Hisse senetleri

MADDE 6. — Hisse senetleri A, B ve C gruplarına ayrılmıştır. Bunlardan A grubu sermayenin % 55 ini, B grubu % 20 sini, C grubu da % 25 ini teşkil ederler.

A grubu Vakıflar Genel Müdürlüğüne, B grubu mülhak vakıflara ve C grubu da sair hakiki ve hükmi şahıslara tahsis edilmiştir.

A ve B grubu hisse senetleri nama muharrer olup bunlardan A grupuna dâhil olanlar satılamaz. B grubu hisse senetleri, ancak Vakıflar Genel Müdürlüğünün müsaadesiyle aynı gruba dâhil hissedarlar arasında alınıp satılabileceği gibi, yine bu gruptan istekli çıktığında satılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünce de satın alınabilir. C grubu hisse senetleri hâmiline muharrerdir.

Vakıflar hisselerinin karşılığı

MADDE 7. — A grubu hisse senetlerinin bedelleri mazbut vakıflara ait vakfedilmiş paralardan ve taviz bedellerinden ayrılacak miktarlarla ödenir. Lüzumu halinde akar ve toprak satış bedelleri mevcudundan bir kısmı da sermaye olarak tahsis edilebileceği gibi bu sermaye hissesinin yüzde ellisi menkul ve gayrimenkul olarak da konulabilir.

B grubu hisse senetlerinin bedelleri mülhak vakıflardan aynı nevi paraları ile sarf mahalli olmıyan gelir fazlalarından ayrılacak paradan ödenir.

Tahvil çıkarmak yetkisi

MADDE 8. — Banka, Genel Kurulca karar verildiği takdirde en az yirmi yılda itfa edilmek ve % 50 si munhasıran ipotekli ikrazlarda kullanılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğünün kefaletiyle ödenmiş sermayesinin iki misli-

B. K.

biri (100) yüz Türk Lirası kıymetinde (500 000) beş yüz bin hisseye ayrılmış olarak (50 000 000) elli milyon Türk Lirasıdır.

Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Hisse senetleri

MADDE 6. — Hisse senetleri A, B ve (C) guruplarına ayrılmıştır. Bunlardan (A) gurupu sermayenin % 55 ini, (B) gurupu % 20 sini, (C) gurupu da % 25 ini teşkil eder.

(A) gurupu Vakıflar Umum Müdürlüğüne, (B) gurupu mülhak vakıflara ve (C) gurupu da sair hakiki ve hükmi şahıslara tahsis edilmiştir.

(A) ve (B) gurupu hisse senetleri nama muharrer olup bunlardan (A) gurupuna dâhil olanlar satılamaz, (B) gurupu hisse senetleri, ancak Vakıflar Umum Müdürlüğünün müsaadesiyle aynı gruba dâhil hissedarlar arasında alınıp satılabileceği gibi, yine bu gruptan istekli çıktığında satılmak üzere Vakıflar Umum Müdürlüğünce de satın alınabilir. (C) gurupu hisse senetleri hamiline muharrerdir.

Vakıf hisselerinin karşılığı

MADDE 7. — Maliye Komisyonunun 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tahvil çıkarmak salâhiyeti

MADDE 8. — Banka, en az yüzde ellisi munhasıran ipotekli ikrazlarda kullanılmak üzere umumi heyetin kararı ve Vakıflar Umum Müdürlüğünün kefaletiyle ödenmiş sermayesinin iki misline kadar tahvilli tahvilsiz uzun vâdeli istik-

Hü.

kadar tahvil çıkarabilir.

Bankanın ipotekli teminata bağlanmış alacakları bu tahvillerin tutarı ile faizlerinin ödenmesi için rüçhan hakkı sağlayan bir karşılık teşkil eder.

Kârın dağıtılması

MADDE 9. — Bankanın yıllık sâfi kârından :

A) % 5 i ödenmiş sermayenin tutarına varıncaya kadar âdi ihtiyat akçesine;

B) % 5 i Bankalar Kanununun 31 nei maddesi gereğince ayrılacak karşılığa;

C) % 5 i fevkalâde ihtiyat akçesine;

Ayrıldıktan sonra bakıyesi hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

İhtiyat akçeleri

MADDE 10. — Âdi ihtiyat akçesi bankanın ileride vukuu muhtemel zararlarını karşılamak üzere tefrik olunur. Fevkalâde ihtiyat akçesinin kullanış tarzı ana sözleşmede gösterilir.

Bilânço

MADDE 11. — 2999 sayılı Bankalar Kanununun 32 nei maddesi hükümleri mahfuz kalmak üzere bilânço, kâr ve zarar hesaplarıyla idare meclisi raporu, genel kurul toplantısından bir ay önce Vakıflar Genel Müdürlüğüne de verilir.

III - Banka alacaklarının tahsil şekli ile ilgili hükümler

MADDE 12. — 4947 sayılı Kanunun 15 - 26 nei maddelerindeki hükümler bu banka muamelâtında da aynen tatbik olunur.

Mal. K.

tahvil çıkarabilir.

Bankanın ipotekli teminatına bağlanmış alacakları bu tahvillerin tutarı ile faizlerinin ödenmesi için rüçhan hakkı sağlayan bir karşılık teşkil eder

Kârın dağıtılması

MADDE 9. — Hükümetin dokuzuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İhtiyat akçeleri

MADDE 10. — Hükümetin onuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

III - Banka alacaklarının tahsil şekli ile ilgili hükümler

MADDE 11. — Hükümetin on ikinci maddesi on birinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

ne kadar tahvil çıkarabilir.

Bankanın ipotekli teminata bağlanmış alacakları bu tahvillerin tutarı ile faizlerinin ödenmesi için rüçhan hakkı sağlayan bir karşılık teşkil eder.

Kârın dağıtılması

MADDE 9. — Bankanın yıllık sâfi kârından :

- A) % 5 i ödenmiş sermayenin tutarına varıncaya kadar âdi ihtiyat akçesine;
 - B) % 5 i Bankalar Kanununun 31 nci maddesi gereğince ayrılacak karşılığa;
 - C) % 5 i fevkalâde ihtiyat akçesine;
- Ayrıldıktan sonra bakıyesi hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

İhtiyat akçeleri

MADDE 10. — Âdi ihtiyat akçesi bankanın ileride vukuu muhtemel zararını karşılamak üzere tefrik olunur. Fevkalâde ihtiyat akçesinin kullanış tarzı ana sözleşmede gösterilir.

III - Banka alacaklarının tahsil şekli ile ilgili hükümler

MADDE 11. — 4947 sayılı Kanunun 15 - 26 ncı maddelerindeki hükümler bu banka muamelelâtında da aynen tatbik olunur.

B. K.

raz akdedebilir. Ancak bu salâhiyetin kullanılabilmesi, Amortisman ve Kredi Sandığının muvafık mütalâasına ve Maliye Vekâletinin muvafakatine bağlıdır.

Çıkarılacak tahvillerin şekil ve şartları hakkında da aynı veçhile mumele olunur.

Bankanın ipotekli teminata bağlanmış alacakları bu tahvillerin tutarı ile faizlerinin ödenmesi için rüçhan hakkı sağlayan bir karşılık teşkil eder.

Kârın dağıtılması

MADDE 9. — Bankanın yıllık sâfi kârından :

- A) % 5 i ödenmiş sermayenin tutarına varıncaya kadar âdi ihtiyat akçesine,
- B) % 5 i Bankalar Kanununun 31 nci maddesi gereğince ayrılacak karşılığa,
- C) % 5 i fevkalâde ihtiyat akçesine,
- D) % 5 i umumi heyet tarafından tâyin edilecek nispet ve esaslar dairesinde idare meclisi âzaları ile banka personeline, ayrıldıktan sonra bakıyesi hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

İhtiyat akçeleri

MADDE 10. — Maliye Komisyonunun 10 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

III - Banka alacaklarının tahsil şekli ile ilgili hükümler

MADDE 11. — Maliye Komisyonunun 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

IV - İdari hükümler

Bankanın idaresi

MADDE 13. — Bankanın salâhiyetli uzuvları şunlardır :

1. Genel Kurul,
2. Murakıplar,
3. **İdare Meclisi,**
4. Genel Müdürlük.

Genel Kurul

MADDE 14. — Genel Kurul, banka hisse senedi sahiplerinden kurulur. Her on hisseye sahip olanın veya bu miktar hisseyi temsil edenin, genelkurulda bir rey vardır. On hisseden fazlaya sahip olanların yukardaki nispete göre belli olacak sayıda tahdide bağlı olmaksızın, rey hakkı vardır.

Yukardaki fıkra hükmü bankanın kuracağı ortaklıklara da aynen tabik olunur.

Murakıplar

MADDE 15. — Bankanın muamelâtı, biri A grubu hisse senedi sahibi tarafından tâyin olunan ve diğeri genel kurul toplantısında B ve C grupları hisse senetleri sahipleri tarafından müştereken seçilecek iki murakıp marifetiyle denetlenir.

Murakıpların hizmet müddetleri iki yıl olup haiz olacakları evsaf, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir. B ve C grupları hisse senetleri sahipleri bir de yedek murakıp seçerler.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün denet hakkı

MADDE 16. — Vakıflar Genel Müdürlüğü, bankanın her türlü muamele ve hesaplarını doğrudan doğruya murakabe salâhiyetini haizdir.

Mal. K.

IV - İdari hükümler

Bankanın idaresi

MADDE 12. — Hükümetin on üçüncü maddesi on ikinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurul

MADDE 13. — Hükümetin on dördüncü maddesi on üçüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Murakıplar

MADDE 14. — Hükümetin on beşinci maddesi on dördüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tİ. K.

IV - İdari hükümler

Bankanın idaresi

MADDE 12. — Bankanın salâhiyetli uzuvları şunlardır :

1. Genel Kurul,
2. Murakıplar,
3. İdare Meclisi,
4. Genel Müdürlük.

Genel Kurul

MADDE 13. — Genel Kurul, banka hisse senedi sahiplerinden kurulur. Her on hisseye sahip olanın veya bu miktar hisseyi temsil edenin, genel kurulda bir rey vardır. On hisseden fazlaya sahip olanların yukardaki nispete göre belli olacak sayıda tahdide bağlı olmaksızın, rey hakkı vardır.

Yukardaki fıkra hükmü bankanın kuracağı ortaklara da aynen tatbik olunur.

Murakıplar

MADDE 14. — Bankanın muamelâtı, biri A grubu hisse senedi sahibi tarafından tâyin olunan ve diğer ikisi genel kurul toplantısında B ve C grupları hisse senetleri sahipleri tarafından ayrı ayrı seçilecek üç murakıp marifetiyle denetlenir.

Murakıpların hizmet müddetleri iki yıl olup haiz olacakları evsaf, yetki ve sorumlulukları, ana sözleşmede gösterilir. B ve C grupları hisse senetleri sahipleri birer de yedek murakıp seçerler.

B. K.

IV - İdari Hükümler

Bankanın idaresi

MADDE 12. — Bankanın salâhiyeti uzuvları şunlardır :

1. Umumi Heyet,
2. Murakıplar,
3. İdare Meclisi,
4. Umum Müdürlük,

Umumi Heyet

MADDE 13. — Umumi Heyet, banka hisse senedi sahiplerinden teşekkül eder. Her on hisseye sahip olanın veya bu miktar hisseyi temsil edenin, umumi heyette bir rey vardır. On hisseden fazlaya sahip olanların yukardaki nispete göre belli olacak sayıda tahdide bağlı bulunmaksızın, rey hakkı vardır.

Yukardaki fıkra hükmü bankanın kuracağı ortaklıklarda aynen tatbik olunur.

Murakıplar

MADDE 14. — Bankanın muamelâtı, biri (A) grubu hisse senedi sahibi tarafından tâyin olunan ve diğer ikisi Umumi Heyet toplantısında (B) ve (C) grupları hisse senetleri sahipleri tarafından ayrı ayrı seçilecek üç murakıp marifetiyle düzenlenir.

Murakıpların hizmet müddetleri iki yıl olup haiz olacakları evsaf, salâhiyet ve mesuliyetleri, ana sözleşmede gösterilir. (B) ve (C) grupları hisse senetleri sahipleri birer de yedek murakıp seçerler.

Bundan başka Bankanın senelik muamelât ve hesabâtı ayrıca Umumi Murakabe Heyetince tetkik edilerek bir rapora bağlanır. Bu rapor Bankanın Umumi Heyetine, murakıpların raporlarıyla birlikte sunulur ve bir sureti de Vakıflar Umum Müdürlüğüne tevdi edilir.

Hü.*İdare Meclisi*

MADDE 17. — Bankanın İdare Meclisi; ikisi Vakıflar Genel Müdürlüğü teşkilâtından olmak üzere, dördü Vakıflar İdare Meclisi kararı ile bu Genel Müdürlükçe ve üçü genel kurul toplantısında (B) ve (C) grubu hisse senedi sahipleri tarafından müştereken seçilecek yedi kişiden teşekkül eder. Bankanın Genel Müdürü İdare Meclisinin tabîi üyesidir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünce hariçten seçilecek üyelerin malî ve iktisadi bilgiler veren fakülte veya yüksek okullar mezunu olduktan başka, bu sahalarda bilgi ve tecrübeleri ile tanınmış olmaları da şarttır.

İdare Meclisi üyelerinin hizmet müddetleri, yetki ve sorumlulukları, ana sözleşmede gösterilir.

Başkan

MADDE 18. — İdare Meclisi, Genel Müdür dışındaki üyelerden birisini başkan seçer.

Genel Müdür

MADDE 19. — Bankanın işleri Genel Müdür tarafından tedvir olunur. Genel Müdür, Vakıflar Genel Müdürlüğünün inhası, Başbakanın tasvibi ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile tâyin edilir.

Personel

MADDE 20 — Banka ve kuracağı ortaklıkların personeli hususi hukuk hükümlerine tâbidir.

Mal. K.*İdare Meclisi*

MADDE 15. — Bankanın İdare Meclisi, üçü A, biri B ve biri C grubu hisse senedi sahiplerini temsil etmek üzere Genel Kurulca seçilecek beş üyeden tereküp eder. A grubunun temsil edecek üyelerden birinin Vakıflar Genel Müdürlüğü teşkilâtından olması şarttır. Bankanın Genel Müdürü İdare Meclisinin tabîi üyesidir. İdare Meclisi Genel Müdür dışındaki üyelerden birini başkan seçer.

Vakıflar Genel Müdürlüğünü temsil etmek üzere hariçten seçilecek üyelerin malî ve iktisadi bilgiler veren fakülte veya yüksek okullar mezunu olduktan başka bu sahada bilgi ve tecrübeleriyle tanınmış olmaları da şarttır.

İdare Meclisi üyelerinin hizmet müddetleri, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

A grubunun temsil etmek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü teşkilâtından seçilecek üyeye verilecek ücret miktarı Genel Kurulca tesbit edilir.

Genel Müdür

MADDE 16. — Hükümetin on dokuzuncu maddesi on altıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Personel

MADDE 17. — Banka ve kuracağı ortaklıkların personeli hususi hukuk hükümlerine tâbidir. 3659 sayılı Kanun, banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların - İş Kanununa tâbi personele müstesna - bütün personeli hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Emekli keseneğine esas aylıkları 5434 sayılı Kanunun 15 nci maddesiyle tesbit edilmemiş bulunanların intibakları 3659 sayılı Kanuna göre yapılır.

Tİ. K.

İdare Meclisi

MADDE 15. — Bankanın İdare Meclisi, üçü A, biri B ve biri C grubu hisse senedi sahiplerini temsil etmek üzere genel kurulca seçilecek beş üyeden terekübeder. A grupunu temsil edecek üyelerden birinin Vakıflar Genel Müdürlüğü teşkilâtından olması şarttır. Bankanın genel müdürü idare meclisinin tabii üyesidir. İdare meclisi genel müdür dışındaki üyelerden birini başkan seçer.

Vakıflar Genel Müdürlüğünü temsil etmek üzere hariçten seçilecek üyelerin malî ve iktisadî bilgiler veren fakülte veya yüksek okullar mezunu olduktan başka bu sahada bilgi ve tecrübeleriyle tanınmış olmaları da şarttır.

İdare Meclisi üyelerinin hizmet müddetleri yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

A grupunu temsil etmek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü teşkilâtından seçilecek üyeye verilecek ücret miktarı genel kurulca tesbit edilir.

Genel Müdür

MADDE 16. — Bankanın işleri genel müdür tarafından tedvir olunur. Genel Müdür, Vakıflar Genel Müdürlüğünün inhası, Başbakanın tasvibi ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile tâyin edilir.

Personel

MADDE 17. — Banka ve kuracağı ortaklıkların personeli hususi hukuk hükümlerine tâbidir. 3659 sayılı Kanun, banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların - İş Kanununa tâbi personeli müstesna - bütün personeli hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Emekli keseneğine esas aylıkları 5434 sayılı Kanunun 15 nci maddesi ile tesbit edilmemiş bulunanların intibakları 3659 sayılı Kanuna göre yapılır.

B. K.

İdare Meclisi

MADDE 15. — Bankanın İdare Meclisi, üçü (A), biri (B) ve biri (C) grubu hisse senedi sahiplerini temsil etmek üzere umumi heytece seçilecek beş âzadan terekübeder. Bankanın umum müdürü idare meclisinin tabii âzasıdır. İdare Meclisi umum müdür dışındaki âzalardan birini reis seçer.

(A) Grupunu temsil edecek İdare Meclisi âzalarının bankacılık sahasında bilgi ve tecrübeleri olması şarttır.

İdare Meclisi âzalarının hizmet müddetleri salâhiyet ve mesuliyetleri ana sözleşmede gösterilir.

Umum Müdür

MADDE 16. — Bankanın işleri Umum Müdür tarafından tedvir olunur. Umum Müdür, Vakıflar Umum Müdürünün inhası ile Başvekil tarafından tâyin olunur.

Personel

MADDE 17. — Banka ve kuracağı ortaklıkların personeli hususi hukuk hükümlerine tâbidir. 3659 sayılı Kanun, banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Hü.

V - Çeşitli hükümler*Hukuki rejim*

MADDE 21. — 1050, 2490 ve 3460 sayılı kanunlar banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Kefalet Sandığı

MADDE 22. — Bankanın katî kuruluşu tarihinden itibaren (Türkiye Vakıflar Bankası Me-murları Müteselsil Kefalet Sandığı) adıyla bir sandık kurulur.

Sandık; banka idare meclisince yapılacak bir yönetmelikle idare edilir.

Kuruluş özellikleri

MADDE 23. — Banka ve kuracağı ortaklıkların ana sözleşmeleri, Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunur. Banka ve kuracağı ortaklıkların katî kuruluşları bu ilân gününden başlar.

VI - İstisna hükümleri

MADDE 24. — Türkiye Vakıflar Bankası, ödenmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 20 sini geçmemek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğüne her türlü krediler açabilir.

MADDE 25. — 2762 sayılı Vakıflar Kanununun akar ve toprak satış bedelleri ile taviz bedelleri hakkındaki hükümleri, bu bedellerden sermaye iştirak hissesi olarak Türkiye Vakıflar Bankasına devredilecek paralar hakkında tatbik olunmaz.

VII - Kaldırılan hükümler

MADDE 26. — Vakıflar Genel Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 13.V.1945 günlü ve 3821 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde, (İstanbul Vakıfparalar Müdürlüğü), (Ankara Vakıfparalar Müdürlüğü) ve (2) sayılı cetvelde, (İstan-

Mül. K.

V - Çeşitli hükümler*Hukuki rejim*

MADDE 18. — Hükümetin 21 nci maddesi on sekizinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kuruluş özellikleri

MADDE 19. — Bankanın ana sözleşmesi, Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunur. Bankanın katî kuruluşu bu ilân gününden başlar.

VI - İstisna hükümleri

MADDE 20. — Hükümetin yirmi dördüncü maddesi yirminci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Hükümetin yirmi beşinci maddesi yirmi birinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

VII - Kaldırılan hükümler

MADDE 22. — Hükümetin yirmi altıncı maddesi yirmi ikinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

V - Çeşitli hükümler

Hukuki rejim

MADDE 18. — 1050, 2490 ve 3460 sayılı Kanunlar banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Kuruluş hususiyetleri

MADDE 19. — Bankanın ana sözleşmesi, Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başka bir mersime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunur. Bankanın kati kuruluşu bu ilân gününden başlar.

VI - İstisna hükümleri

MADDE 20. — Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığının, Vakıflar Genel Müdürlüğüne açacağı her türlü krediler yekûnu ödenmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 20 sini geçemez.

MADDE 21. — 2762 sayılı Vakıflar Kanununun akar ve toprak satış bedelleri ile taviz bedelleri hakkındaki hükümleri, bu bedellerden sermaye iştirak hissesi olarak Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığına devredilecek paralar hakkında tatbik olunmaz.

VII - Kaldırılan hükümler

MADDE 22. — Vakıflar Genel Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 3821 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde, (İstanbul Vakıfparalar Müdürlüğü), (Ankara Vakıfparalar Müdürlüğü) ve (2) sayılı cetvelde, (İstanbul Vakıfparalar Müdürlüğü)

V - Çeşitli hükümler

Hukuki rejim

MADDE 18. — 1050, 2490 ve 3460 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tadilleri, banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Kuruluş hususiyetleri

MADDE 19. — Maliye Komisyonunun 19 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

VI - İstisna hükümleri

MADDE 20. — Maliye Komisyonunun 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Maliye Komisyonunun 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

VII - Kaldırılan hükümler

MADDE 22. — Maliye Komisyonunun 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

bul Vakıfparalar Müdürlüğü) başlığı altında dâhil bulunan kadrolar bu cetvellerden çıkarılmıştır.

VIII - İntikal hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1. — Vakıfparalar Müdürlüğünün mevcut ve matlupları, halen ikraz yoluyla işletmekte bulunduğu bütün hak ve menfaatleri, bu müdürlüğün bileümle taahhüt ve borçları ile birlikte, Türkiye Vakıflar Bankasına intikal eder.

Devre esas olmak üzere Vakıfparalar Müdürlüğünce hazırlanacak tasfiye mizanında yazılı menkuller borsa veya rayiç bedelleriyle, gayrimenkuller takdir olunacak kıymetleriyle ve alacaklar devir tarihindeki bakıyeleri üzerinden değerlendirilir. Peşin alınan faizlerin devir tarihinden sonraya ait kısmı temettü olarak bankaya intikal eder.

Tasfiye mizanının matlubundaki kıymetlerden, mazbut vakıflarla bankaya hissedar olacak mülhak vakıfların sermaye iştirak hisseleri çıktıktan sonra geri kalanı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve vakıfları namına tevdiat kaydolunur. Veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün göstereceği şekilde tenmiye edilir.

Vakfedilmiş olan paralarla hisse senedi alınması mecburidir.

Vakıfparalar Müdürlüğü adına tescil edilmiş olan aynı hakların Türkiye Vakıflar Bankası adına devir ve tescili muamelelerinden dolayı bir defaya mahsus olmak üzere hiçbir vergi, resim ve harç alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Vakıfparalar Müdürlüğü memurlarının, bankanın katî kuruluşu ve bu müdürlüğün mevcut ve matluplarının geçici 1 nci madde hükmü uyarınca bankaya intikali tarihinden itibaren idare meclisince tesbit edilecek tarihe kadar vazifede istihdamlarına devam olunur. Bu müddet bankanın katî kuruluş tarihinden itibaren en çok altı ayı geçemez.

Bankanın kadrolarına alınmayan maaşlı ve ücretli memurlarla hizmetlilerden, maaşlı memurlar hakkında 3335 sayılı Kanunun 2 nci maddesi tatbik olunur.

Ücretli memurlara her hizmet senesi için almakta oldukları ücretin bir aylığı ve hizmetli-

VIII - İntikal hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1. — Vakıfparalar Müdürlüğünün mevcut ve matlupları, halen ikraz yoluyla işletmekte bulunduğu bütün hak ve menfaatleri, bu müdürlüğün bileümle taahhüt ve borçları ile birlikte, Türkiye Vakıflar Bankasına intikal eder. Devre esas olmak üzere Vakıfparalar Müdürlüğünce hazırlanacak tasfiye mizanında yazılı menkul kıymetler borsa veya rayiç bedelleriyle, gayrimenkuller takdir olunacak kıymetleriyle ve alacaklar devir tarihindeki bakıyeleri üzerinden değerlendirilir. Peşin alınan faizlerin devir tarihinden sonraya ait kısmı temettü olarak bankaya intikal eder.

Tasfiye mizanının matlubundaki kıymetlerden, mazbut vakıflarla bankaya hissedar olacak mülhak vakıfların sermaye iştirak hisseleri çıktıktan sonra geri kalanı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve vakıflar namına tevdiat kaydolunur veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün göstereceği şekilde tanzim edilir. Vakfedilmiş olan paralarla hisse senedi alınması mecburidir.

Vakıf Paralar Müdürlüğü adına tescil edilmiş olan aynı hakların Türkiye Vakıflar Bankası adına devir ve tescili muamelelerinden dolayı bir defaya mahsus olmak üzere hiçbir vergi, resim ve harç alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Vakıfparalar Müdürlüğü memurlarının, Bankanın katî kuruluşu ve bu Müdürlüğün mevcut ve matluplarının geçici birinci madde hükmü uyarınca Bankaya intikali tarihinden itibaren İdare Meclisince tesbit edilecek tarihe kadar vazifede istihdamlarına devam olunur. Bu müddet Bankanın katî kuruluş tarihinden itibaren en çok altı ayı geçemez.

Bankanın kadrolarına alınmayan maaşlı ve ücretli memurlarla hizmetlilerden maaşlı memurlar hakkında 3335 sayılı Kanunun ikinci maddesi tatbik olunur.

Ücretli memurlara her hizmet senesi için al-

T. K.

ğü). başlığı altında dâhil bulunan kadrolar bu cetvellerden çıkarılmıştır.

VIII - İntikal hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1. — Vakıfparalar Müdürlüğünün mevcut ve matlupları, halen ikraz yoluyla işletmekte bulunduğu bütün hak ve menfaatleri bu müdürlüğün bileümle taahhüt ve borçlariyle birlikte, Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığına intikal eder.

Devre esas olmak üzere Vakıfparalar Müdürlüğünce hazırlanacak tasfiye mizanında yazılı menkul kıymetler borsa veya rayiç bedelleriyle, gayrimenkuller takdir olunacak kıymetleriyle ve alacaklar devir tarihindeki bakıyeleri üzerinden değerlendirilir. Peşin alınan faizlerin devir tarihinden sonraya ait kısmı temettü olarak Bankaya intikal eder.

Tasfiye mizanının matlubundaki kıymetlerden, mazbut vakıflarla Bankaya hissedar olacak mülhak vakıfların sermaye iştirak hisseleri çıktıktan sonra geri kalanı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve vakıfları namına tevdiat kaydolunur veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün göstereceğı şekilde tenmiye edilir.

Vakfedilmiş olan paralarla hisse senedi alınması mecburidir.

Vakıfparalar Müdürlüğü adına tescil edilmiş olan aynı hakların Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı adına devir ve tescili muamelelerinden dolayı bir defaya mahsus olmak üzere hiçbir vergi, resim ve harç alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Vakıfparalar Müdürlüğü memurlarının, bankanın katı kuruluşu ve bu müdürlüğün mevcut ve matluplarının geçici 1 nci madde hükmü uyarınca Bankaya intikali tarihinden itibaren idare meclisince tesbit edilecek tarihe kadar vazifede istihdamlarına devam olunur. Bu müddet Bankanın katı kuruluş tarihinden itibaren en çok altı ayı geçemez.

Bankanın kadrolarına alınmıyan maaşlı ve ücretli memurlarla hizmetlilerden, maaşlı memurlar hakkında 3335 sayılı Kanunun 2 nci maddesi tatbik olunur. Ücretli memurlara her hizmet senesi için almakta oldukları ücretin bir aylığı ve hizmetlilere yarım aylığı nisbetinde,

B. K.

VIII - İntikal hükümleri

MUVAKKAT MADDE 1 — Vakıfparalar Müdürlüğünün mevcut ve matlupları, halen ikraz yoluyla işletmekte bulunduğu bütün hak ve menfaatleri bu müdürlüğün bileümle taahhüt ve borçlariyle birlikte, Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığına intikal eder.

Devre esas olmak üzere Vakıfparalar Müdürlüğünce hazırlanacak devir bilânçosunda yazılı menkul kıymetler borsa veya rayiç bedelleriyle, gayrimenkuller takdir olunacak kıymetleriyle ve alacaklar devir tarihindeki bakıyeleri üzerinden değerlendirilir. Peşin alınan faizlerin devir tarihinden sonraya ait kısmı temettü olarak bankaya intikal eder.

Mazbut vakıflarla mülhak vakıfların devir tarihinde Vakıfparalar Müdürlüğünde mevcut bileümle matlubatından bunların bankaya iştirak hisseleri çıktıktan sonra geri kalanı Vakıflar Umum Müdürlüğü ile mülhak vakıflar namına tevdiat kayıt veya Vakıflar Umum Müdürlüğünün göstereceğı şekilde tenmiye edilir.

Vakfedilmiş olan paralarla hisse senedi alınması mecburidir.

Vakıfparalar Müdürlüğü adına tescil edilmiş olan aynı hakların Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı adına devir ve tescili muamelelerinden dolayı bir defaya mahsus olmak üzere hiçbir vergi, resim ve harç alınmaz.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bankanın kadrolarına alınmıyan Vakıfparalar Müdürlüğünün maaşlı ve ücretli memurlarla hizmetlilerinden, maaşlı memurları hakkında 3335 sayılı Kanunun ikinci maddesi tatbik olunur. Ücretli memurlara her hizmet senesi için almakta oldukları ücretin bir aylığı ve hizmetlilere yarım aylığı nispetinde, banka tarafından bir tazminat verilir. Bu tazminat defaten verilmeyip ay sonlarında hizmet yıllarına göre birer aylık olarak ödenir. Bunlardan Muvazenei Umumiyeve dâhil dairelerle, mülhak ve hususi bütçeli dairelerde ve belediyelerde veya bunlara tâbi müessese ve teşekküllerde ve 3659 sayılı Kanun hükümlerine

M. K.

Mal. K.

lere yarım aylığı nispetinde banka tarafından bir tazminat verilir.

Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında (6) ay ve daha fazla kesirler seneye iblâğ olunur. (6) aydan az kesirler nazara alınmaz.

Ücretli memurların emekli keseneklerini geri almak hakları mahfuzdur.

makta oldukları ücretin bir aylığı ve hizmetlilere yarım aylığı nispetinde tasfiye hesabına geçirilmek kaydıyla Banka tarafından bir tazminat verilir.

Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında (6) ay ve daha fazla kesirler seneye iblâğ olunur. (6) aydan az kesirler nazara alınmaz. Ücretli memurların emekli keseneklerini geri almak hakları mahfuzdur.

MADDE 27. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 28. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 23. — Hükümetin yirmi yedinci maddesi yirmi üçüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Hükümetin yirmi sekizinci maddesi yirmi dördüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>A. Menderes</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>M. Alakant</i>	<i>R. Nasuhioğlu</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Köymen</i>	
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. İleri</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
İsko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>E. Güreli</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>S. Yırcak</i>	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı ve
<i>S. Kurtbek</i>	İşletmeler Bakanı V.
	<i>N. Özsan</i>

İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 ve 6120 sayılı kanunlara bağlı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve Bütçe Komisyonu raporu (2/572)

T. B. M. M.

İdare Âmirliği

Muhasebe Müdürlüğü

No. : 44042/1522

2 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

Emniyet âmirleri ile komiser ve komiser muavinleri maaşlarının yükseltilmesine mütaallik olarak Hükümetçe hazırlanan kanun lâyihası Büyük Millet Meclisine takdim kılınmış bulunmaktadır.

Büyük Millt Meclisinin Emniyet Âmirliği kadrosunu teşkil eden kısmın Büyük Millet Meclisi teşkilâtına dair olan 5509 sayılı Kanunun şümlünde bulunması hasebiyle bahis konusu olan bu teşkilâta dâhil mmurlar kanun lâyihası mevzuunun dışında bırakılmıştır.

Lâyiha münderecatında belirtilen mucip sebeplerin ifa eyledikleri hizmetlerin mahiyeti bakımından Meclis eşkilâtı içinde Emniyet kadrosuna dâhil olan memurları da şümulüne almakta olacağı cihetle Hükümet teklifine mütenazır olarak 5509 ve 6120 sayılı kanunlar ilişik cetvellerde Emniyet memurları kısmına dâhil olan kadroda da değişiklik yapılması hususunda aşağıda yazılı kanun lâyihasının kabulüne müsaade buyurulmasını arz ve teklif eyleriz.

İdare Âmiri

İzmir Mebusu

M. Aldemir

İdare Âmiri

Kütahya Mebusu

I. Ş. Özgen

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/572

Karar No. 45

19 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki 5509 ve 6120 sayılı kanunlara bağlı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair olan kanun teklifi komisyonumuza havale edilmiş olmakla teklif sahiplerinden Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, Emniyet âmiri, Başkomiser, ve Komiser muavinlerinin kadro aylıklarının ar-

tırılmasına dair olup komisyonumuzca kabul edilmiş bulunan kanun lâyihasına mütenazır olarak Büyük Millet Meclisi Emniyet âmirliği kadrosunda bulunanların maaşlarının ayarlanması maksadiyle sevk edilmiş bulunmaktadır.

Teklif komisyonumuzca yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş başlık ve birinci madde redaksiyonu değiştirilmek suretiyle ve teklife bağlı cetveller aynen, 2 ve 3 ncü maddeler teklif veğhile kabul edilmiştir.

1954 yılı Muvazenei Umumiye Kanunu lâyi-

hası ile olan ilgisi bakımından teklifin bir an evvel iktisabı kanuniyet etmesini teminen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe unulur.

Reis	Reis V.	Sözcü
Rize	İstanbul	Sivas
I. Akçal	H. Hüsmen	H. İmre

Kâtip	Ankara	Diyarbakır
Süird	M. Ete	M. Ekinci
B. Erden	Giresun	İstanbul
Elâzığ	A. Tüfekcioğlu	F. Saymer
O. F. Sanaç	Kırşehir	Konya
Kırklareli	R. Özdeş	M. A. Ülgen
Ş. Bakay	Süird	Urfa
Seyhan	M. D. Süalp	F. Ergin
S. Barı		

İZMİR MEBUSU MEHMET ALDEMİR VE KÜTAHYA MEBUSU İHSAN ŞERİF ÖZGEN'İN TEKLİFİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 ve 6120 sayılı kanunlara bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtına dair olan 9 . I . 1950 tarih ve 5509 sayılı Kanun aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

9 . I . 1950, 9 . VII . 1953 tarih ve 5509, 6120 sayılı kanunlara bağlı cetvellerin Emniyet Amirliği kısmından ilişik 1 Numaralı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı memuriyetler kaldırılarak yerine bağlı 2 Numaralı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar konulmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 sayılı Kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtına dair olan 5509 sayılı Kanuna bağlı cetvelin Emniyet Amirliği kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı memuriyetler kaldırılarak yerine bağlı (2) sayılı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar konulmuştur.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif e baēlı cetveller

[1] NUMARALI CETVEL				[2] NUMARALI CETVEL			
D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaşı	D.	Memurinyetin nev'i	Aded	Maaşı
8	Emniyet âmiri	1	50	7	Emniyet âmiri	1	60
10	Başkomiser	1	35	8	Başkomiser	2	50
11	Komiser	1	30	9	Komiser	2	40
12	» muavini	1	25	10	» muavini	3	35
11	Sivil komiser	1	30	9	Sivil komiser	1	40
12	» » muavini	1	25	10	» » muavini	1	35
10	Polis memuru	10	35	10	Polis memuru	15	35
11	» »	6	30	11	» »	6	30
12	» »	6	25	12	» »	6	25

Bütçe Komisyonunun deēiřtiriřine baēlı cetveller

Teklif e baēlı (1) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

Teklif e baēlı (2) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâ-yihası ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/666)

T. C.

Başvekâlet

16 . IX . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2644, 6/2811

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında Devlet Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2 . VIII . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâ-yihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâ-yihasının gerekçesi

1. Son senelerde bütün dünyada, bu arada memleketimizde de mesken buhranı baş göstermiş bulunmaktadır. Bunu gidermek maksadiyle her yerde inşaat teşvik edilmekte, resmî ve hususi kredi müesseseleri inşaat sahiplerine geniş ölçüde ikrazatta bulunmaktadırlar. Ancak şehirlerin merkezi yerlerinde inşaaata elverişli arsa azlığı, mevcut arsaların da çok defa fevkalâde pahalı oluşu ekseri ahvalde inşaat yaptırmak isteyenleri şehirlerin merkezlerinden uzaklaşarak kenar mahallelerde ve hattâ belediye sınırları dışında ucuz fiyatla arsa tedarikine ve inşaaata mecbur kılmaktadır. Bu yüzden de belediye hudutları genişlemekte, binnetice belediye hizmetlerinin ifası da güçleşmektedir. Diğer taraftan inşaat malzemesi fiyatlarının yüksek oluşu da orta halli kimselerin tek başlarına bir bina inşasını, ekseri ahvalde, çok güçleştirmektedir.

İşte gerek şehirlerin merkezî yerlerindeki arsaların, gerek inşaat malzemesinin pahalı olması sebebiyle mevcut inşaat zorluklarını bir dereceye kadar olsun azaltmak, orta sınıf halkı bir meskene sahip kılmak maksadiyle bugün birçok Garp memleketlerinde kat ve daire mülkiyeti müessesinden faydalanılmaktadır. Yani muhtelif kimseler müştereken inşaa ettirdikleri binanın muhtelif katlarını veya dairelerini aaralarında taksim ederek her biri bir katına veya dairesine müstakillen sahip olmaktadır.

Bâzi devletlerin mevzuatı bu şekilde kat ve daire mülkiyetini kabul ettiği halde İsviçre Medeni Kanunıyla mezkûr kanundan iktibas ettiğimiz Medeni Kanunumuz bu şekilde bir mülkiyeti terviç etmemektedir. Ezcümle Medeni Kanunumuzun 652 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre bir evin muhtelif katları üst hakkı teşkiline mevzu olamaz. Diğer taraftan mevcut tapu sicili sistemimizde kat mülkiyetinin tesciline müsait bulunmamaktadır. Ancak Medeni Kanunumuzun diğer hükümlerinden ezcümle müşterek mülkiyetle irtifak haklarına mütedair maddelerinden istifade edilmek suretiyle kat mülkiyetinden beklenilen ve yukarda işaret edilen iktisadi faydaların sağlanması, yani Medeni Kanunumuzda her hangi bir değişiklik yapmaksızın bir nevi kat veya daire mülkiyetinin temini mümkün bulunmaktadır.

Bu usule göre 2 ve daha ziyade kimsenin mü tereken bir arsa edinerek aralarında yapacakları bir mukavele ile buraya bir bina inşasını ve bu bınada her birinin işgal ve istifade edeceği kat, daire veya bölümü tesbit ve bunlar üzerinde, karşılıklı olarak, yekdiğerleri lehine, Medeni Kanunuu

753 ncü maddesi gereğince, irtifak hakkı tesis eylemleri her hissedarın lehine irtifak hakkı tesis olunan kat, daire veya bölümden nevema burasının maliki imiş gibi, intifa ve istifade etmesi mümkündür. Bu suretle teessüs eden müşterek mülkiyet münasebetinin izalesi, yani şüyuun giderilmesi, Medeni Kanunumuzun 627 nci maddesi icabı gayrimümkündür. Zira, bu maddeye göre müşterek mülkün devamlı bir maksada tahsisi halinde şüyuun izalesini talep memnudur. 659 ncü madde ile müşterek maliklere tanınmış olan şufa hakkının da, 657 nci maddeye uygun olarak, hissedarlar arasında yapılacak resmî bir senetle bertaraf edilmesi de kabildir. Böylece müşterek mülkiyet ile irtifak haklarının meze ve terkibi neticesinde alâkalılar, yukarda işaret edildiği gibi, muayyen bir kat, daire veya bölüm üzerinde devri kabil, mükellefiyetle takyit olunabilir ve kat mülkiyetinden fiilen değil, sadece hukuki inşâ bakımından ayrılan bir hak iktisabetmiş olacaktırlar. Medeni Kanunumuz iktisabettiğimiz İsviçre'de de halen bu usule başvurulmak suretiyle kat mülkiyetine benzer bir hukuki durum temin edilmek istenilmektedir. İsviçre federal, adalet ve polis nezaretinin kantonların tapu sicil teşkilâtına gönderdiği 10. X. 1951 tarihli bir tamim bunu göstermektedir.

Biraz evvel izah olunan şekilde bir irtifak hakkının tesis ve tapu siciline tescili ancak binanın mevcut olması halinde mümkündür. Halen 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi tapu sicil muhafız ve memurlarına buna mütedair senetleri tanzim ve tescil yetkisi vermektedir. Bu sebeple de bugün tatbikatta birçok kimseler bu imkândan faydalanmaktadırlar. Yine bugün mütaaddit kimselerin müştereken bir arsa satın alarak bu arsa üzerinde bir bina inşa etmeleri ve inşaatın hitamında da binanın muhtelif kısımlarını aralarında taksim ederek her bir kısım üzerinde yekdiğerleri lehine irtifak hakkı tesis eylemleri kabildir. Ancak, böyle bir teşebbüsün müsmir olabilmesi için alâkalıların daha bidayette irtifak hakkı tesisi va'diyle birbirlerine karşı hukukan sağlam bir surette bağlanmaları iktiza eder. Aksi takdirde her hangi bir hissedarın, daha inşaat sırasında, bidayette giriştiği taahhütlerini ihlâl ve teşebbüsün akim kalmasına meydan vermesi imkânı vardır. İşte bundan dolayıdır ki Tapu Kanununun mülkiyete, mülkiyetin gayrı ayni haklara mütedair senetlerin tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından yapılacağını gösteren 26 ncı maddesinin tadiliyle maddeye müşterek bir arzın hissedarları arasında bunlardan birinin veya bir kaçının bu arz üzerinde inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden yahut müstakillen istimalle elverişli bir bölümden munhasıran istifadesini temin gayesiyle Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre yapılacak irtifak hakkı tesisi vaitlerine mütedair resmî senetlerin de tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından tanzim edileceği hakkında bir hükmün konulması uygun bulunmuştur. Ancak tatbikatta muhtemel her hangi bir tereddüdü önlemek maksadiyle değiştirilen maddeye mevcut bir bina üzerinde aynı şekilde irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetlerinde tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından yapılacağı açıkça zikrolunmuştur. Bütün bunlardan fazla olarak, alâkalılar arasında teessüs edecek ak'î rabıtayı daha kuvvetlendirmek, icabında gayrimenkulün yeni hissedarlarına da sâri kılmak maksadiyle aynı maddede irtifak hakkı tesisi va'dine dair resmî senetlerin tapu siciline şerh verileceği, bunların gayrimenkulün sonraki mâliklerini de ilzam edeceği ifade edilmiştir. Ancak alâkalıların aralarında yaptıkları böyle bir irtifak hakkı tesisi va'di mukavelesinden sonra irtifak hakkı tesisi hak'ındaki senedin tanzim ve tescili muamelesinin uzun müddet yapmamaları ve binnetice gayrimenkulleri sicillerinde irtifak hakkı tesisi vaitleri hakkındaki şerhlerin uzun müddet tapu sicilinde kalması ihtimali göz önünde tutularak bunu önlemek maksadiyle şerhten itibaren 5 yıl içinde irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmediği takdirde şerhin tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından re'sen terkin edileceği hususu da aynı maddede gösterilmiştir.

İçişleri Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 1/666
Karar No. 9

10. XII. 1953

Yüksek Reisliğe

Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun lâyihası, Hükümet temsilcilerinin iştirakleriyle komisyonumuzda görüşüldü.

Kat mülkiyetinin kabulünü hedef tutan kanun lâyihası, büyük şehirlerimizde mühim bir ihtiyaca cevap vereceği düşüncesiyle prensip itibariyle kabule şayan görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş, kat mülkiyetinin yalnız kâgir ve betonarme binalara teşmili hususu münakaşa mevzuu olmuşsa da terviç edilmemiş, lâyiha'nın aynen kabulüne ekseriyetle karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

İçişleri Ko.

Reisi	Reis V.	Sözcü
Edirne		Amasya
R. Nasuhioğlu		K. Eren

Kâtip

Muğla

Medeni Kanunda değişiklik yok. Lâzım.

Bu şekline muhalifim

Y. Başer

Balıkesir

Bursa

S. Baskan

Muhalefet şerhi ilişiktir

R. Aybar

Çoruh

Elâzığ

İstanbul

Z. Ural

Ş. Yazman

C. Türkgeldi

Kastamonu

Kütahya

Ordu

F. Keçecioğlu

B. Besin

F. Boztepe

Rize

Sivas

A. Morgül

Nizamname konusudur

E. Damalı

Trabzon

Van

H. Orhon

İ. Akın

Muhalefet şerhi

Mucip sebeplerinde de belirtildiği üzere bu tasarı bazı büyük şehirlerimizde beliren kat mülkiyeti ihtiyacının boşluğunu - Medeni

Kanuna dokunmaksızın - doldurmak fikrinin mahsulüdür. Filhakika, bilhassa İstanbul'da, günden güne artan bir ihtiyacın neticesi olarak dolambaçlı mukavelelerle vatandaşların, arse ve bina kıymetleri çok yüksek olan kesif ikamet muhitleri ve piyasa semtlerinde mesken veya iş yeri olarak - tamamının maliki olmak büyük çapta bir servet sahibi olmaya bağlı bulunan - bazı binaların kat ve dairelerine malik gibi tasarruf etmek imkânlarına baş vurdukları bilinen bir keyfiyettir.

Bu sebepledir ki, kanun tasarısı birkaç büyük şehirde beliren ve günden güne teza-yüt eden bir ihtiyaçla karşılaşan vatandaşlara bugün yapılan şekillerden çok daha katî hükümlü ve çok daha emniyetli bir kanuni imkân getirmiş bulunduğu cihetle tümü itibariyle kabule şayandır.

Ancak, tasarı metninin böylece kabulü yani her nevi inşaaat şâmil kılınışı ihtiyacın hattâ zaruretin bir tedbiri olmak mahiyetini aşacak ve bir gayrimenkulün bir kısmına irtifak yoluyla müstakillen malik gibi tasarruf edilebilmeleri mevzunda vatandaşlara kolay, emniyetli ve huzur verici bir kanuni imkân getirmekten ziyade aksi neticeleri davet edici bir hal hâsıl olabilecektir, kanaatindeyim.

Memleketimizin şehir, kasaba ve köylerinde mevcut binaların inşa tarzı ve malzemesi topluca göz önüne getirildiği zaman, muayyen bir anın tazyiki veya muayyen şahısların hüsnümünasebet halinde bulunmalarını teşvik ve tahriki ile, ahşap, yarı ahşap, kerpiç veya bağdadi neviden binalarda tesis edilecek bu neviden bir kat ve daire irtifakının tesisi anında tarafları bu yola sevkeden tazyikin veya hüsnümünasebet halimin zâil olduğu andan itibaren hangi nispette hukuki ihtilâflara hangi neviden içtimai ihtilâflara sebebiyet vereceğini tasavvur etmek müşkül değildir.

Binaenaleyh bu lâyiha'nın derpiş ettiği

imkânı betonarme ve kâgir gibi kat ve daireleri müstakil tasarrufa mevzu olabilecek nevden gayrimenkullere maksur kılmak İsviçre için olmasa bile Türkiye için zaruridir.

Bu suretle, hem tedbir ihtiyacın belirttiği sahaya vaz'edilmiş bulunacak ve hem de âdetat tatbikatı eşyaya muhalif bir hükümle vatandaşlar arasında çeşitli hukuki ihtilâflara ve içtimai ihtilâflara yol açabilecek bir hü-

küm vaz'etmiş olmaktan kaçınılmış olacaktır.

Fazla olarak binaların inşa şekli üzerinde böyle bir tefrik yapılmasının şehir ve kasabalarımızın matlup evsafa binalara kavuşmasını teşvik edici bir tesir ile memleketin imarına hizmet edeceği de gözden uzak tutulmamalıdır.

Bursa Mebusu

R. Aybar

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/666

Karar No. 14

28 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında Devlet Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 2.8.1953 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun lâyihası komisyonumuza havale edilmekle, Tapu ve Kadastro Umum Müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu:

Hükümet tarafından verilen kanun lâyihası esbabı mucibesinde vuzuhlu olarak belirtildiği üzere bilhassa İkinci Umumi Harbden sonra her memleket için büyük bir ıstırap halini alan mesken ihtiyacını karşılamak için bâzı memleketlerin kat ve daha doğrusu daire mülkiyeti hakkında tanzim ve kabul ettikleri kanunlarla elde etmek istedikleri gayeyi temin maksadını istihdaf etmektedir.

Lâyihanın esbabı mucibesinde belirtildiği üzere Kanunu Medenimizi kendilerinden iktibas ettiğimiz İsviçre'de bu ihtiyaç Kanunu Medeninin koyduğu müşterek mülkiyet ve irtifak haklarının mezei suretiyle İsviçre Federal Adalet ve Polis Nezaretinin Kantonlar Tapu Sicil Teşkilâtına gönderdiği 10 . X . 1951 tarihli bir tamim ile temin edilmiştir. Bizde bir tamim ile bu eihetin temini mümkün olmayıp Tapu Kanununun 26 ncı maddesi tapu memurlarının hangi akitleri tanzim ve tescil edeceklerini hasran tadat etmiş olduğu gibi esasen mer'i hükümlere göre irtifak hakkı, mevcut bir bina üzerinde tescili mümkün olan bir keyfiyet olup memleketimizde ise asıl ihtiyaç, üze-

rinde bina mevcut olmıyan bir arsa üzerinde yapılacak muhtelif kat ve dairelerden muayyen kat veya dairelerin muayyen şahıslara hasır ve tahsisine dair arzu edenlerin, yapacakları anlaşma ve bunu temin için bina yapıldıktan sonra tescil edilecek olan irtifak hakkı va'dindeki mukavelelerin tanzimine imkân vermek şeklinde tecelli etmektedir. Bu gayeyi istihdaf için sevk edilen lâyihanın mucip sebeplerine komisyonumuz tamamen iştirak etmektedir.

Ancak, lâyiha irtifak hakkı tesisi va'dine dair olan mukavelelerin tapu muhafızı tarafından tescilini temin ettiği halde uzun bir boşluk ve tereddüt devresinden sonra 4166 sayılı Kanunla noterlere gayrimenkul satış va'di mukavelesi yapma salâhiyeti verilmiş ve 5928 sayılı Kanunla değişen Noterlik Kanununun 44 ncü maddesinin B bendinde aynı salâhiyet ipka edilmiş ise de satış va'dinin sicile şerh verilmesi hakkında bir hüküm konmamış olması sebebi ile satış va'di senedinin noterlikçe tanziminden istihdaf edilen gaye tamamen elde edilememiş bilâkis bu usul bâzı vatandaşların mağduriyetlerini mucip olmuştur ve olmaktadır. Şöyle ki:

Bâzı suiniyet sahipleri gayrimenkullerini satmak va'di ile notere tanzim ettirdikleri senetlerle müstakbel müşterilerinden para almakta, sonra da aynı gayrimenkul üzerinde ikinci ve hattâ üçüncü ve dördüncü şahıslara aynı veğhile satış va'di senedi tanzim

ederek onlardan da para aldıkları çok defa görülmüştür. Temyiz Mahkemesinin içtihadına göre, gayrimenkul üzerinde satış va'di hakkında yapılan mukavele hükmüne riayet etmeyen gayrimenkul sahiplerinin yalnız şahsan tazminatla mahkûmiyeti değil talep halinde, satış va'dinin taallûk ettiği gayrimenkulün lehine satış va'di yapılan şahıs namına tesciline karar verileceği kabul olunmaktadır.

Yukarda işaret edildiği veçhile gayrimenkul sahibi aynı gayrimenkulü hakkında müteaddit şahıslara satış va'di mukavelesi yapmışsa bu gayrimenkulün hangisi namına tescil edilmesi lâzımgeleneği ve içlerinden birinin tercih edilmesi için makbul bir sebep gösterilemeyeceği ve çünkü bu satış va'di mukavelelerinin tarihi evvel olanlar lehine bir imtiyaz ve tercihan tescil hakkı tanınsa bile ondan sonra lehine satış va'di mukavelesi yapılan şahsın daha evvel başkasına satış va'di yapıldığı hakkında sicilde bir şerh olmaması sebebi ile meçhulü kalan ve kendisi için mâlûm olmıyan bir keyfiyetten mutazarrır edilmesi ve ekseriya vâkı olduğu veçhile satış va'di zımında gayrimenkul sahibine verdiği paraların gayrikabili tahsil ve heder olması önlenmesi lâzımgelen mühim bir husus teşkil etmektedir. Bahusus ki, gayrimenkul satış va'di mukavelesini noterlerin tanzim edebileceklerine dair olan kanun hükmüne güvenerek bir gayrimenkul hakkında lehine satış va'di mukavelesi tanzim edilen şahıs yukarda izah edildiği veçhile bu va'din tesciline dair diğer bir hüküm olmaması yüzünden aldatılıp birçok ihtilâflara ve hak ziyana sebep olmaktadır.

İşte Tapu Kanununun 26 ncı maddesinde Hükümetin lâyihası veçhile irtifak hakkı tesisi va'dinin şerh verileceği hakkında bir hüküm konulurken Noterlik Kanununun 44 ncü maddesinin B bendi mucibince bizzat gayrimenkul mülkiyetinin satış va'dine dair mukavelelerin de sicile şerh verilebilmesi ve bu hususta yukarıda izah edilen noksanın ikmalini derpiş eden komisyonumuz 26 ncı maddeye 5 ncı fıkra olarak Noterlik Kanunu mucibince yapılan gayrimenkul satış va'di mukavelesinin de alâkahıların birinin talebiyle gayrimenkul siciline şerh verilebileceğini ilâveten kabul etmiştir. Mûtaakıp fıkra ise irtifak hakkı tesisi va'dinde olduğu gibi 5 sene içinde yerine ge-

tirilmeyen bir satış va'dine ait şerhin hükümsüz kalarak re'sen terkin edileceği tasrih edilmiştir. Şu kadar var ki, 5 senelik müddetin geçmesi ve alâkadarlar tarafından şerhin yenilenmesi hakkında müştereken bir talep vukubulmadığı takdirde şerh re'sen terkin edilecekse de mücerret terkin esas satış va'di aktinden doğan mesuliyetin de otomatikman sukutunu icabetmiyecektir. Bu sebeple esas akiten doğan mesuliyetin devam veya sukutu umumi hükümlere tâbi olduğu her hangi yanlış bir telâkkiye mahal kalmamak üzere esbabı mucibeye derci tensibedilmiştir.

İrtifak hakkı tesisine ait ve va'din olduğu gibi gayrimenkulün satış va'dine ait akdin de noterlerden alınarak tapu memuruna verilmesi hakkında teklif vâkı olmuş ise de, cereyan eden uzun müzakere neticesinde komisyonumuzun ekseriyeti zaten mahmûl olan tapu memurlarının işlerinin çoğaltılmaması mülâhazası ile gayrimenkul satış va'di senedinin yine noterler tarafından tanzim edilmesi ve ancak bu hususta yapılan satış va'di mukavelesinin alâkadarlardan velev birisinin müracaatı üzerine tapu memuru tarafından gayrimenkul siciline şerh verilmesinin muvafık olacağını kabul etmiştir. Üzerinde satış va'di yapılmak istenilen gayrimenkulün satmak istiyen şahsa aidiyeti ve gayrimenkul üzerinde satışa mâni bir keyfiyet mevcut olup olmadığını tapu memurunun eldeki kayıtlara göre bileceği ve binaenaleyh satış va'di senedinin tapu memuruna tanzimi daha teminatlı olacağı hakkında komisyonumuzun akalliyette kalan âzalarının dermeyeran ettiği mütalâa, ekseriyet tarafından bir gayrimenkul için kendi lehine satış va'di tanzim ettirmek istiyen müşterinin notere satış va'di senedi tanzim ettirmeden evvel o gayrimenkul üzerinde satış va'di senedi yepmak istemesinden doğan alâkası sebebi ile mezkûr hususları tapu sicil muhafızına müracaatla öğrenebileceği mülâhazasına istinaden vârit görülmemiş ve satış va'di senedinin noterlerce tanzimi hükümünün ipkası kabul edilmiştir.

Yukarda izah edildiği veçhile tadilen kabul edilen Hükümetin işbu kanun lâyihasının taallûk ettiği mevzu Sayın Cumhur Reisimiz tarafından irad buyurulan açılış nutkunda da işaret buyurulduğu veçhile bir an evvel izale-i si lâzım gelen bir memleket ihtiyacına tekabül

etmesi göz önünde tutularak öncelik ve ivedilikle görüşülmesi ricası ile Umumi Heyetin Yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Geçici Komisyon	Bu rapor
Başkanı	Sözcüsü
Çoruh	Konya
M. Güney	H. Aydın
Kâtip	
Balıkesir	Amasya
V. Asena	I. Olgaç

Balıkesir	Erzurum
Söz hakkım mahfuz	E. Karan
M. Erkuyumcu	
Gümüşano	İçel
H. Tokdemir	Ş. Tol
Kars	Kayseri
L. Aküzüm	Y. Z. Turgut
Kütahya	Siird
S. S. Nasuhoğlu	Ş. Türkoğlu
Tokad	Yozgad
H. Ökeren	N. Ü. Alıcılı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 26. — Mülkiyete, mülkiyetin gayrı aynı haklara ve müşterek bir arzun hissedarları arasında bunlardan birinin veya bir kaçının bu arz üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden yahut müstakillen istimale elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gayesiyle, Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre, irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapu sicil muhafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.

Alâkalıların isteği halinde resmî senedi tanzim için memurlar ikametgâhlara giderler, bu sırada gelecek haciz ve tahdit kararları resmî senedi yapmak için ikametgâha gitmiş olan memura tebliğ olunur.

Resmî senedi taraflarla iki şahit imzalar. Şahitlerin şahadet ve tariflerinde şüpheli bir hal görüldüğü takdirde senedi yapan memur başka şahit isteyeceği gibi fotoğraflarını da arayabilir. 711 sayılı Kanun mucibince yapılacak akitlerde de böyledir.

Birinci fıkrada beyan olunan irtifak hakkı tesisi vaitleri tapu siciline re'sen şerh verilir. Bunlardan irtifak hakkı tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapuya şerh verilmekle, taallük ettiği gayrimenkulün sonraki maliklerini de ilzam eder.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 26. — Mülkiyete, mülkiyetin gayrı aynı haklara ve müşterek bir arzun hissedarları arasında bunlardan birinin veya birkaçının bu arz üzerinde mevcut veya inşa edilecek binanın muayyen bir katından veya dairesinden veyahut müstakillen istimale elverişli bir bölümünden munhasıran istifadesini temin gayesiyle, Medeni Kanunun 753 ncü maddesi hükümlerine göre, irtifak hakkı tesisine veya tesisi va'dine mütedair resmî senetler Tapu Sicil Muhafızları veya memurları tarafından tanzim edilir.

Alâkalıların isteği halinde resmî senedi tanzim için memurlar ikametgâhlara giderler, bu sırada gelecek haciz ve tahdit kararları resmî senedi yapmak için ikametgâha gitmiş olan memura tebliğ olunur.

Resmî senedi taraflarla iki şahit imzalar. Şahitlerin şahadet ve tariflerinde şüpheli bir hal görüldüğü takdirde senedi yapan memur başka şahit isteyeceği gibi fotoğraflarını da arayabilir. 711 sayılı Kanun mucibince yapılacak akitlerde de böyledir.

Birinci fıkrada beyan olunan irtifak hakkı tesisi vaitleri tapu siciline re'sen şerh verilir. Bunlardan irtifak hakkı tesisi va'dine mütedair resmî senetler tapuya şerh verilmekle, taallük ettiği gayrimenkulün sonraki mülklerini de ilzam eder.

Hü.

Şerhten itibaren beş yıl içinde satış yapılmaz veya irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmezse işbu şerh tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından re'sen terkin olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başbakan	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>
Millî Savunma Vekili	İçişleri Vekili
<i>K. Yılmaz</i>	<i>E. Menderes</i>
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
<i>R. S. Burçak</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
<i>E. Kalafat</i>	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
<i>Y. Üresin</i>	<i>H. Erkmen</i>
İşletmeler Vekili	
<i>S. Yırcalı</i>	

Ad. K.

Noterlik Kanununun 44 ncü maddesinin B bendi mucibince noterler tarafından tanzim edilen gayrimenkul satış va'di sözleşmeleri de taraflardan biri isterse gayrimenkul siciline şerh verilir.

Şerhten itibaren beş yıl içinde satış yapılmaz veya irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmezse işbu şerh tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından re'sen terkin olunur.

MADDE 2. — Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

